

Boertige en ernstige minnezangen 1696-1709

De plaats van Sweerts' liedboek in de geschiedenis van het Nederlandse lied

Michelle P. van den Berg
Studentnummer: 3112845
MA Kunst- & cultuurwetenschappen: Muziekwetenschap
Universiteit Utrecht
Begeleider: Prof. dr. L.P. Grijp
Tweede lezer: Prof. dr. E.G.J. Wennekes
juli 2014

*Wie Zang, en Dichtkunst mind werd dit onthaal geboôn
Hier vindmen overvloed van keurlyke Wyzen,
Elk kiest wat hem gevalt, in proeven zal hy 't pryzen,
't Zy om verscheidenheid van maatklank of van toon,
Of om de Dichtkunst, door verscheydenheid van klanken,
Wil hem, die u dit gaf, voor zyne vlyt bedanken.*

Op de Verzamelde Boertige en Ernstige Minnezangen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Voorwoord.....	5
1. Inleiding en vraagstelling	6
1.1 Muziek in de zeventiende en achttiende eeuw	6
1.2 Cornelis Sweerts	7
1.3 <i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	8
1.4 Illustratie titelblad	10
1.5 Componisten	11
1.5.1 David Petersen.....	11
1.5.2 Servaas de Koning.....	11
1.5.3 Hendrik Anders	12
1.6 Vraagstelling	12
2. Drukgeschiedenis	13
2.1 Drukvolgorde van de exemplaren.....	13
2.1.1 <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> , vijfde druk - tekst en melodie.....	15
2.1.2 Andere drukken van <i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	16
2.1.3 Datering aan de hand van advertenties.....	17
2.1.4 Datering Haags exemplaar <i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i>	18
2.2 Groei van de bundels.....	20
2.2.1 Vergelijking tweede en derde druk.....	20
2.2.2 Vergelijking derde en vierde druk.....	20
2.2.3 Vergelijking vierde en vijfde druk	22
2.2.4 Overzicht van de groei van de bundels.....	23
3. Herkomst buitenlandse wijsaanduidingen	24
3.1 Verslag van het onderzoek	24
3.2 Resultaten van het onderzoek	32
3.3 Conclusie	37
4. Populariteit	39
4.1 Populariteit afzonderlijke liederen	39
4.1.1 Teksten	39
4.1.2 Wijsaanduidingen	40
4.1.3 Top tien	40
4.1.4 Overzicht top tien	42
4.3 Populariteit van het liedboek <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> als geheel	44
5. Transcripties: verantwoording	46
5.1 Algemene verantwoording van de transcripties.....	46
5.2 Verantwoording per lied.....	47

6.	Conclusie.....	53
6.1	Wanneer is de vijfde druk van <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> ontstaan en hoe verhoudt deze vijfde druk zich tot de andere drukken van dit liedboek?	53
6.2	Wat is de herkomst van de melodieën met een buitenlandse wijsaanduiding, waar geen componist bij genoemd is?.....	54
6.3	Hoe populair waren de afzonderlijke liederen en het liedboek <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> als geheel?.....	54
6.4	De plaats van <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> in de geschiedenis van de Nederlandse liedcultuur	55
	Literatuurlijst	56
Appendix 1:	Liederen en gedichten in <i>Boertige en ernstige minnezangen</i>, vijfde druk	60
Appendix 1A:	Overzicht liederen in <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> , vijfde druk	61
Appendix 1B:	Overzicht gedichten in <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> , vijfde druk	76
Appendix 1C:	Overzicht liederen in <i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i> [1696-1699], niet in <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> , vijfde druk, 1709	79
Appendix 2:	Transcripties uit <i>Boertige en ernstige minnezangen</i>, vijfde druk	83

Voorwoord

Tijdens de cursus Nederlandse muziek- en liedcultuur, die ik tijdens mijn premaster Muziekwetenschap volgde aan de Universiteit Utrecht, werd mijn interesse gewekt voor het Nederlandse lied. Enige tijd later volgde ik de cursus Contrafactuur, waarin ik samen met enkele studenten het Nederlandstalige liedboekje *De nieuwe vermeerderde Haagse joncker, of 't Amsterdamse salet juffertje* uit 1717, zonder melodienotatie heb onderzocht. We herschreven de teksten die in Gotisch schrift gedrukt waren. Bij de wijsaanduidingen werd een melodie gezocht. Hierbij was het mijn taak de juiste tekst op de melodie te plaatsen. We maakten een uitgave van het liedboekje, welke te vinden is op de website van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL). Tijdens een dag op het Meertens Instituut in Amsterdam kon ik de oude boekjes ter hand nemen op zoek naar de juiste melodie. Ik was gefascineerd door het feit dat er veel liedboekjes uit die tijd bewaard zijn gebleven, en vooral ook dat wij nu in de 21^e eeuw dezelfde liedjes kunnen zingen als onze voorouders enige eeuwen geleden.

Ik wilde meer te weten komen over dit soort liedboeken. In overleg met prof. dr. L.P. Grijp heb ik ervoor gekozen het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen* van Cornelis Sweerts te onderzoeken. In dit liedboekje staan veel melodieën genoteerd, waarover weinig bekend was. Naast nieuwe liederen met nieuwe melodieën, zijn in dit liedboekje veel contrafacten opgenomen. Het onderwerp sprak mij direct aan. Ik was benieuwd welke ontdekkingen het onderzoek naar dit liedboekje zou opleveren.

Ik wil graag mijn scriptiebegeleider prof. dr. L.P. Grijp bedanken voor zijn tomeloze inzet. Zijn enthousiasme, kennis en wetenschappelijk inzicht hebben mij bijzonder geïnspireerd. Tevens bedank ik drs. M. de Bruin en dr. R. A. Rasch voor hun adviezen.

Mijnsheerenland, juli 2014.

Michelle van den Berg

1. Inleiding en vraagstelling

1.1 Muziek in de zeventiende en achttiende eeuw

Nederland maakte in de Gouden Eeuw een grote bloei door, onder meer op wetenschappelijk, economisch en kunstgebied. Dit kwam onder meer doordat de Spaanse overheersing voorbij was. In Nederland waren ook componisten actief, maar zij oogstten minder lof dan hun buitenlandse tijdgenoten. Wel werden in het Nederland van de 17^e eeuw veel liederen geproduceerd. Een groot aantal van die liederen is gebaseerd op het principe van de contrafactuur. Onder een contrafact wordt verstaan: een tekst gemaakt op een bestaande melodie. De wereldlijke liederen die ontstonden, kunnen worden ingedeeld in een aantal categorieën, zoals samenspraken, meilieder, minnelieder, feest- en dansliederen et cetera. Er zijn ook historielieder, die gaan over historische gebeurtenissen.¹

De beroemde dichter Pieter Corneliszoon Hooft introduceerde nieuwe Franse airs en Italiaanse madrigalen en monodieën. Ook hij schreef teksten op al eerder populaire melodieën. Eerdere bekende dichters die ook liederen schreven, waren Dirk Volkckertsz Coornhert en Hendrick Spiegel.² Andere grote dichters schreven ook Nederlandse teksten op bestaande melodieën, zoals Gerbrand Adriaensz Bredero, Joost van den Vondel, Jacob Cats et cetera. De contrafactcultuur kwam zo tot bloei. De Nederlandse liedcultuur was wel afhankelijk van de melodie-aanvoer vanuit Frankrijk, Engeland en Italië. Veelal werden de teksten geschreven op buitenlandse melodieën. Deze rijke Nederlandse liedcultuur had zelf enige invloed op de Duitse liedcultuur.³

Eenstemmige liederen werden zowel door de elite gezongen als door de gewone burgers. Notenlezen was niet altijd noodzakelijk. Er stond immers een wijsaanduiding bij. Aan een wijsaanduiding kon men zien op welke melodie een lied gezongen moest worden. Zoals gezegd zijn veel melodieën uit het buitenland afkomstig. Soms werd de tekst eerst vertaald. Later werden er dan allerlei andere teksten op gemaakt.⁴

De meeste Nederlandse componisten waren niet enthousiast over het schrijven van melodieën bij liedteksten van de Nederlandse dichters, maar rond het jaar 1700 wordt dat anders. Componisten als Servaas de Koning, David Petersen en Hendrik Anders zetten teksten van onder meer Abraham Alewyn en Cornelis Sweerts op muziek.⁵ Deze dichters worden gezien als de stichters van de Amsterdamse Liedschool, waarin werd gestreefd naar het schrijven van nieuwe Nederlandse muziek op nieuwe Nederlandstalige teksten.⁶ Een centrale rol in de Amsterdamse Liedschool was weggelegd voor Ferdinand Nicolaas le Grand. Zijn muziek komt voor in boeken van zowel Alewyn als Sweerts. Van hem zijn veel liederen bewaard gebleven. Alewyn noemt Le Grand een *Groot Zangkunstenaar, die deze Gedichten door zoetluidende gedachten, bekoorlykheid en luister toevoegt heeft*.⁷

De Amsterdamse Liedschool kende een bloeitijd, waarin toneelstukken worden geschreven en van muziek worden voorzien, zoals bijvoorbeeld de *Vrydije van Kloris en Roosje* (1688) van Dirk Buysero en Servaas de Koning en *Apollo en Dafne* (1697) van Cornelis Sweerts en Hendrik Anders. Na het verschijnen van de *Triomf der Batavieren* van Abraham Alewyn en Ferdinand Nicolaas Le Grand in 1708 houdt de Amsterdamse Liedschool vrij plotseling op te bestaan. De componisten en dichters vertrokken naar het buitenland (Schenk en Alewyn) of waren inmiddels overleden (De Koning, Le Grand en Anders).⁸

---

¹ Wely, Van 1965, p. 22.

² Grijp 1991, p. 28.

³ Grijp 1991, p. 31.

⁴ Grijp 1995, p. 163.

⁵ Grijp 1991, p. 38.

⁶ Dirksen 2001, p. 317.

⁷ Dirksen 2001, p. 318.

⁸ Dirksen 2001, p. 321.

Cornelis Sweerts heeft, naast enkele liedbundels en toneelstukken, een *Inleiding op de zang en spelkunst* geschreven, waarin hij onder meer schrijft dat in Nederland werkzame componisten melodieën bij teksten zouden moeten schrijven. Een aantal liedboekjes van Sweerts is meermaals gedrukt. *Boertige en ernstige minnezangen* lijkt met vijf verschillende drukken zijn belangrijkste werk. Deze scriptie is gebaseerd op de laatste druk van dit liedboekje.

1.2 Cornelis Sweerts

Cornelis Sweerts (zijn naam wordt vanaf omstreeks 1705 ook als Kornelis Zweerts gespeld) werd in 1669 in Amsterdam geboren. Hij was de zoon van boekdrukker/verkoper Hieronymus Sweerts, die ook als dichter actief was. Cornelis trad in de voetsporen van zijn vader en werd uitgever, dichter en toneelschrijver. Hij beoefende ook de schilderkunst en muziek. Hij trouwde tweemaal. Zijn eerste vrouw Helena van Weerden stierf een jaar na de huwelijksvoltrekking. Met zijn tweede vrouw, Joanna Elizabeth de la Fontaine, kreeg hij drie kinderen, onder wie Philip, die naast notaris ook dichter werd.⁹ Cornelis was lid van het Amsterdamsche Boekverkoopersgilde. Hij gaf zijn eigen werk en werk van zijn vader uit.¹⁰ Vermoedelijk is hij de vertaler van de vertellingen van Jean de la Fontaine.¹¹

Van Sweerts kennen we enkele toneelstukken en gedichten. Toneelstukken van zijn hand zijn *Jacoba van Beijeren* (1691), *De Verliefde Rykaart* (1695), *De bedrieger bedrogen* (1697)¹², *De Triumferende vrede* (1697)¹³ en *De verliefde Gryn bedrogen* (1722). Tevens was hij schrijver van liedteksten, onder meer verschenen in diverse delen en drukken van *Mengelzangen en zinnebeelden* (1694, 1695, 1697), *Verscheide nieuwe zangen door H. Anders, S. de Koning en andere voorname meesters op muzyk gesteld* (1697), twee drukken van *Stichtelyke gezangen en zedeliederden* (1710 en 1725)¹⁴, *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* en diverse drukken van *Boertige en ernstige minnezangen*, waarvan de jaren van verschijning onbekend zijn. De laatst bekende druk is de vijfde druk. Ook schreef hij een *Inleiding tot de zang- en spelkunst* (1698). Cornelis Sweerts overleed op 23 maart 1742 te Maarssen en werd in de Nieuwe Kerk van Amsterdam begraven.¹⁵

In zijn *Inleiding tot de zang en spelkunst* uit 1698 pleit Sweerts voor het zingen in de eigen taal, zonder het zingen in een andere taal overigens af te keuren. Hij schrijft:

*Want zult gy Itaaljaans steeds zingen, en een taal,
Die ons meer eigen is, verachten te eenemaal?
Is hier geen zoetheid in, of zijn het onze klanken,
En woorden; hebben die de magt, om ons te wanken [= ontroeren]¹⁶*

...

*'k Wil juist niet zeggen, datge in 't Fransch, noch in 't Latijn
Zou mogen zingen, noch in 't Itaaljaans, 't mag zijn:
Gy Heeren, diemen voor liefhebbers hoort te roemen,
Zou my eenzinnig, en licht onverstandig, noemen.
Wijl t'zamenstellen der Muzijk, voor onze taal,
Doorgaans zo braaf niet werd gemaakt, en t'eenemaal
Mogt ik wel zeggen, werd verworpen by veel Heeren
En juffers, die aan ons een zoet Muzijk vereeren.*

...

⁹ Blok en Molhuysen 1937, p. 1248.

¹⁰ Laan, Ter 1952, p. 516.

¹¹ Branden en Frederiks, Van den 1888-1891, p. 774.

¹² Website Early European Books, bezocht op 18-06-2014.

¹³ Website STCN, bezocht op 18-06-2014.

¹⁴ Website STCN, bezocht op 18-06-2014.

¹⁵ Blok en Molhuysen 1937, p. 1003.

¹⁶ Sweerts 1968, p. 6.

*Het Neerduits werd dan niet naar zijn waardy bemint,
Zelf van ons zelfs. Wy zijn tot vreemdigheên gezint*

...

*Is andre taal niet braaf en heerlijk in uw ooren,
Schoon gyze niet verstaat, om Juffers te bekooren.*¹⁷

Naast het pleiten voor het zingen in de moedertaal, schrijft hij in zijn *Inleiding tot de zang en speelkunst* dat componisten als Anders, Petersen, Schenk, Rozier en De Koning erin zijn geslaagd goede muziek op Nederlandse teksten te schrijven.

*Heel stip heeft ANDERS daar in het Neerduits opgelet,
Dat die naar Italjaanse en Franschen trant gezet
Kan werden: en het blijkt, dat hy in beide talen
Niet zo veel glorie als in 't Neerduits zou behaalen:
Ook doen ons PETERZEN en SCHENK op 't klaarste zien
Dat elk zijn eigen spraak meer eere hoort te biên:
Zoo zijn'er van ROZIER en KONING brave stukken,
Die, opgezongen naar de kunst, elkeen verrukken.*¹⁸

Hij noemt ook enkele buitenlandse componisten bij naam, zoals Jean-Baptiste Lully:

...

*Van de Italjaanen, want zy in hun eigen land
Het spel, zo licht als zwaar, ook maken op een trant
Veel beter dan Lully, wiens deftige manieren,
Zelf zynde een Italjaan, naar 't Italjaansch ook zwieren
En hoog te roemen zijn: maar 't Italjaansch, in kunst
En vindingen, behoud der kenners liefde en gunst.*¹⁹

Sweerts schrijft hier dat de Franse stijl wordt verdrongen door de veelzijdiger Italiaanse stijl.²⁰

1.3 Boertige en ernstige minnezangen

Deze scriptie is gebaseerd op de vijfde druk van het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen*.

Het verschijningsjaar van dit liedboek is niet bekend. De volledige titel luidt:

*BOERTIGE EN ERNSTIGE MINNEZANGEN nevens eenige puntdichten, en andere. Vijfden druk
Op nieuw verrykt met een BYVOEGSEL van Muzyk nooit voor dezen gedrukt.* Volgens de titelpagina bevat deze bundel dus nieuwe muziek, die nooit eerder is verschenen. Als de inhoud van het boekje nader wordt bekeken, is te zien dat er ook contrafacten zijn opgenomen.

In de vijfde druk van het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* staan 99 liedjes, waarvan de teksten geschreven zijn door diverse dichters, vaak op bestaande melodieën, maar er zijn ook teksten op muziek gezet door diverse componisten. Er staan ook 24 gedichten in en zes zinnebeelden. De nummers die in deze scriptie bij de liederen zijn weergegeven, zijn gebaseerd op de nummering van de Nederlandse Liederbank.²¹ Niet bij ieder lied is de muziek gedrukt, en bij

---

¹⁷ Sweerts 1698, p. 8.

¹⁸ Sweerts 1698, p. 7.

¹⁹ Sweerts 1698, p. 4.

²⁰ Dirksen 2001, p. 320.

²¹ De Nederlandse Liederbank kwalificeert het lied *Zyn Klaverwey daar 't Vee met frisse leden* (p. 154) als het vervolg van het lied *'t Vermaakelykst leven* (nr. 81, p. 152). Ik ben echter van mening dat het lied *Zyn Klaverwey* (p. 154) een ander lied is. Ik baseer dit op het feit, dat het lied een andere maat- en toonsoort heeft dan het

sommige liederen met melodienotatie is geen wijsaanduiding weergegeven. De liedteksten in deze bundel zijn geschreven door Abraham Alewyn, Cornelis Sweerts, Jan de Regt, H. van der Mark, B. Vollenhove, T. Asselyn, Dirk Buysero en dichters waarvan alleen de initialen zijn gegeven: L.F., Kw., M en A.S. Bij de muziek van enkele liederen wordt de componist genoemd: David Petersen, Hendrik Anders en Servaas de Koning. Bij een aantal liederen staat aangegeven voor wie of aan wie het geschreven is. Ook zijn er gelegenheidsliederen in de bundel opgenomen. Er staat een verjaardagslied in dat is geschreven ter gelegenheid van de eerste verjaardag van K.D. Ridder. Een ander lied is gemaakt voor het verjaren van S. de la Fontaine. Er zijn ook bruiloftsliederen te vinden in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, zoals het lied voor de trouwerij van de heer H. v. B. en mejuffr. M. B en de bruiloft van C. Rykel en A. Mooy. Soms zijn de gedichten gericht aan anonieme personen (*Aan NN*). Andere initialen en namen die in de bundel voorkomen zijn: Juffer M, JN, den Heer A. Wymershof.

Zoals de titel aangeeft staan in *Boertige en ernstige minnezangen* ook boertige en ernstige liederen. Boertige liederen zijn komisch of schertsend bedoeld. Een voorbeeld van een boertig liedje is *Geen beter staat als middelmaat*. De eerste strofe luidt:

*Drooge Jasper, dun van beenen,
Loopje noch al zonder wyf
't Schynt je vreest al blaauwe scheenen
En je wordt vast out en styf:
Lieve maat je hebt uw jaaren,
Komje nu niet haast te paaren,
Denk datmen u met reên
Noemen zal een drooge Queên:*

Het lied gaat over Jasper, die al aardig op leeftijd is en nog steeds geen vrouw heeft. Hij heeft wel af en toe meisjes gehad, maar niemand blijkt in zijn ogen geschikt. Hij wil namelijk een rijk meisje trouwen. Als moraal van het lied geldt de titel: *Geen beter staat als middelmaat*. Jasper is een hoogvlieger. Hij wil iets onbereikbaars, namelijk een rijke vrouw.

Een ernstig lied is bijvoorbeeld het lied *Nu ik scheiden moet*. De eerste strofe daarvan luidt:

*Nu ik scheiden moet,
Vaarwel myn lust en leven,
Alzo bitter valt uw afzyn als uw byzyn zoet
Nu gy myn vreugde voedt,
Zal ik u nooit begeeven;
Daar op neem deze hand,
Maar hou myn hart tot pandt.*

Dit lied gaat over iemand die zijn geliefde moet verlaten, maar hoe ver weg hij ook is, hij denkt altijd aan haar.

Enkele liederen zijn afkomstig uit Nederlandse toneelstukken. Het lied *In 't ruisschen der boomen* is afkomstig uit de *Vryadje van Kloris en Roosje* (1688) van Dirk Buisero met muziek van Servaas de Koning. *Hy is verdwaalt* (nr. 88, p. 171), *Schoone Amaril, wyl gy gebiet* (nr. 55, p. 102) en *Wat valt het een verliefde zwaar* (nr. 78, p. 143) zijn liederen uit *Amarillis* van Abraham Alewyn en David Petersen.²² Het lied *Het best op aard is een gerust gemoet* (nr. 26, p. 42) komt uit *Krispyn muzikant* (1674) van Pieter de la Croix.

---

voorgaande lied. Tevens bevat de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* wel het lied 't *Vermaakelyst leven*, maar niet *Zyn Klaverwey*. Daarom vind ik eigenlijk dat er 100 liedjes zijn in plaats van 99.

²² In Dirksen 2001, p. 321 wordt geschreven dat er vier liederen uit *Amarillis* in *Boertige en ernstige minnezangen* zijn overgenomen. Hier is een fout gemaakt in de telling: het zijn er drie.

Het liedboek is gedrukt bij Joannes Strander in Amsterdam. Hij was *Boekverkoper bezyden het Stadhuis, op de hoek van de Pypemarkt*. De Pypemarkt is tegenwoordig onderdeel van de Nieuwezijds Voorburgwal. Het stadhuis is inmiddels het Koninklijk Paleis op de Dam in Amsterdam. Op de hoek van de Nieuwezijds Voorburgwal en de Paleisstraat moet Joannes Strander zijn winkel hebben gehad.

In de opdracht, geschreven door Cornelis Sweerts, is te lezen dat het boekje een verzameling liederen bevat, die hij had gevonden tussen zijn overige werken, en waarvan een gedeelte al eerder verschenen was als *Mengelzangen en Zinnebeelden*.

Het is een verzaameling die ik noch onder de myne, (waar van reets eenige deelen gedrukt en herdrukt zyn met den naam van Mengelzangen en Zinnebeelden) gevonden heb:...

Hij heeft enkele liederen van anderen in de bundel, waarover hij niet tevreden meer was, aangepast alsof het zijn eigen liedteksten waren en verontschuldigt zich tegenover de oorspronkelijke makers:

... schoon ik onder deze verscheide, die van my niet gemaakt zyn, en waar van sommige, door het over en weer uitschryven, veel van haar luister verlooren hadden, indien niet verbeterd, ten minsten, als myn eigen wat verandert heb, en immers beter gemaakt danze my ter hand geschikt zyn, die de Maakers van deze onbekende Zangen zyn gelieven dierhalven deze verandering, niet qualyk te neemen.

En enkele van zijn eigen liederen heeft hij weggelaten:

Terwyl ik dan niet had kunnen beletten dat dit werkje voor de vyfde maal gedrukt wierd, en op mynen naam, als door my verzamelt uitgegeven, zo had ik 'er eenige weinige, waar onder eenige wat ongeregelt waren alzo ze in myn jeugt uitgekomen zyn uitgelaaten,...

De opdracht van de bundel is gericht aan de *Liefhebbers der Gezangen*. Hierin wordt onder meer geschreven dat de liederen voor mensen zijn bedoeld die tevreden of juist ongelukkig zijn in de liefde.

1.4 Illustratie titelblad

Op het titelblad van de bundel *Boertige en ernstige minnezangen* is een illustratie zichtbaar. De afbeelding laat Cupido en Juno, godin van het huwelijk, zien. Cupido heeft een brandende toorts in zijn linkerhand, de brandende toorts der liefde. De wagen waarop zij zich bevinden, wordt voortgetrokken door twee vliegende vogels. Cupido houdt de teugels vast met zijn rechterhand. In de bovenhoeken zijn de maan en de zon te zien en rondom zijn mensen en dieren afgebeeld. Ze zijn allemaal, zelfs de zon en de maan, geraakt door de pijlen van Cupido. Dit beeld past goed bij het onderwerp van dit liedboek: minnezangen, dat wil zeggen liefdesliederen.

In het gedicht behorende bij de opdracht, schrijft Cornelis Sweerts, dat zijn liederen *snaakeryen* zijn, of *haanepotsen van de Min*, 'hanenstreken' van Cupido. Dat verklaart hij als volgt:

*Indien gy kent Kupidoos ranken, [=listen]
Verstaat gy hier van licht den zin.
Hy overkraait die met den donder,
Rammeit door lucht en wolken heen,
En Juno, wil hy 't, moet 'er onder,
Hoe trots, en vol ontzaglykheên.
Het zy zo 't wil, zyn haan kraait boven,
By goôn, en sterflyk volk, op aard.*

Tenslotte wijst Sweerts op de natuur, waarin ook alles om de liefde zou draaien:

*De winden zuchten om elkander,
En plant en dier omhelzen mê.
De beeken schomlen de een in de ander:
Dus minnen lucht, vuur, aarde en zee.
Laat elk dan van Liefde zingen.
De liefde is 't leven aller dingen.*

1.5 Componisten

Zoals hierboven al vermeld is, hebben David Petersen, Servaas de Koning en Hendrik Anders muziek geschreven voor *Boertige en ernstige minnezangen*. Omdat hun namen expliciet boven enkele liederen worden vermeld is een korte levensbeschrijving van deze componisten gepast.

1.5.1 David Petersen

David Petersen was waarschijnlijk een koopman uit het Duitse Lübeck en amateurmusicus. Hij verhuisde naar Amsterdam. Ondanks het feit dat hij geen musicus van beroep was, wordt hij vaak in verband gebracht met beroepsmusici met wie hij samenwerkte, zoals Andreas Parcham, Evert Havercamp en George Bingham. Uit een akte blijkt dat Petersen in 1704 een gegoten klokkenspel samen met deze musici keurde. Over zijn muzikale bezigheden is niet veel bekend. Men vermoedt dat hij in de eerste plaats violist was. Hij schreef enkele speelstukken voor dit instrument. De opzet van zijn vioolstukken lijkt een opmaat voor de vioolsonates van Arcangelo Corelli te zijn geweest. Daarnaast componeerde hij diverse melodieën bij liederen. Zo componeerde hij muziek bij 24 liederen bij Abraham Alewyns *Zede en harpgezangen*. Alewyn en Petersen waren goede vrienden. Alewyn schreef zelfs lofdichten voor Petersen en droeg zijn toneelstuk *Amarillis* aan hem op.²³ Petersen schreef muziek voor vier liederen uit *Amarillis*, waarvan er drie in *Boertige en ernstige minnezangen* zijn opgenomen. Of hij de andere liederen uit dit toneelstuk ook op muziek zette, is onduidelijk.²⁴

In zijn buitenhuis hield Alewyn vaak muzikale bijeenkomsten, waarbij Petersen ook aanwezig was.²⁵ Voor de bundel *Boertige en ernstige minnezangen* schreef Petersen melodieën op teksten van de dichters Cornelis Sweerts, Dirk Buysero en Abraham Alewyn.²⁶ Zijn werken zijn in twee categorieën in te delen: instrumentale werken en vocale werken, met begeleiding van een basso continuo. De *Zede en Harpgezangen* wordt gezien als de eerste bundel met een grote hoeveelheid Nederlandse continuoliederden.²⁷

1.5.2 Servaas de Koning

Servaas de Koning zong in het koor van de Sint-Jacobskerk in Gent. Het koor stond onder leiding van Joannes van der Wielen. Vanuit Gent ging hij via Leuven en Brussel naar Amsterdam waar hij zich na een paar jaar vestigde. Hij was daar verbonden aan de Schouwburg. Over die tijd is weinig bekend. Veel muziek en gegevens zijn verloren gegaan bij de grote schouwburgbrand in 1772.²⁸ Uitgever Estienne Roger gaf enkele vocale en instrumentale werken van hem uit. Servaas de Koning schreef ook muziek voor de katholieke kerk en voor de huiskamer, zoals de *Hollandsche minne- en drinkliederen*. Dit zijn liedjes voor één of twee zangstemmen met begeleiding van basso continuo. De schrijver van de teksten is onbekend. In 1701 overleed Servaas de Koning op 46-jarige leeftijd.²⁹

---

²³ Rasch 1997 P, p. 267.

²⁴ Rasch 1997 P, p. 268.

²⁵ Buijse en Grijp 1994, p. 76.

²⁶ Rasch 1997 P, p. 267.

²⁷ Rasch 1997 P, p. 267.

²⁸ Noske 1984, p. 56.

²⁹ Rasch 1997 K, p. 203.

1.5.3 Hendrik Anders

Hendrik Anders werd in 1657 geboren in Duitsland. Hij reisde naar Amsterdam, waar hij organist werd van de Lutherse Kerk. Hij was tevens werkzaam als violist en componist. Twee jaar na zijn ontslag in 1694 als organist, werd hij benoemd als stadsbeiaardier. Hij wordt gezien als een van de oprichters van het Collegium Musicum. In 1714 overleed hij in Amsterdam. Zijn orgelcarrière was geen succes, maar als componist werd hij wel gewaardeerd. Cornelis Sweerts noemde hem in zijn *Inleiding tot de zang- en spelkunst* als eerste van de componisten die muziek schreven in het Nederlands.³⁰

1.6 Vraagstelling

In mijn onderzoek naar de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* hoop ik te kunnen achterhalen wat de plaats van Sweerts' liedboek is in de geschiedenis van de Nederlandse liedcultuur. Om die positie te onderzoeken, heb ik bij mijn onderzoek de volgende drie vragen gesteld. Aan elk van deze vragen is een hoofdstuk gewijd.

1. Wanneer is de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* ontstaan en hoe verhoudt deze vijfde druk zich tot de andere drukken van dit liedboek? (Hoofdstuk 2)
2. Wat is de herkomst van de melodieën met een buitenlandse wijsaanduiding, waar geen componist bij genoemd is? (Hoofdstuk 3)
3. Hoe populair waren de afzonderlijke liederen en het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* als geheel? (Hoofdstuk 4)

In hoofdstuk 5 worden de transcripties beschreven die ik heb gemaakt van de liederen waarbij geen melodie genoteerd is. De transcripties zijn te vinden in Appendix 2. Tenslotte wordt alles samengevat en een Conclusie getrokken (Hoofdstuk 6).

---

³⁰ Zielhorst 1991, p. 142.

2. Drukgeschiedenis

Bij het schrijven van deze scriptie ben ik uitgegaan van de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Dit is de laatst bekende druk van dit liedboekje en exemplaren van deze druk komen het meest voor. Tevens zijn de liederen uit deze druk beschreven in de Nederlandse Liederbank. In dit liedboek is geen jaar van uitgave vermeld. Er bestaan verschillende meningen over en diverse bibliotheken gebruiken verschillende jaartallen van verschijnen van de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Daarom wil ik onderzoeken in welk jaar deze druk is uitgebracht.

2.1 Drukvolgorde van de exemplaren

In de Nederlandse Liederbank van het Meertens Instituut wordt de vijfde druk op ca. 1695 gedateerd.³¹ Dit jaartal wordt ook door de Koninklijke Bibliotheek³² en de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam gehanteerd, evenals door de Short-Title Catalogue Netherlands (STCN).³³ Het Nederlands Muziek Instituut (NMI)³⁴, waarvan de bibliotheek is ontsloten via de catalogus van de Koninklijke Bibliotheek, en de Universiteitsbibliotheek van Leiden³⁵ oordelen dat de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* gedrukt is in de jaren tien van de achttiende eeuw (171X).³⁶ In de Universiteitsbibliotheek van Leuven is een microfiche te vinden van één van de exemplaren die te vinden zijn in de Koninklijke Bibliotheek. Deze microfiche is gedateerd op 1709.³⁷ De British Library³⁸ en de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL)³⁹ houden het op ca. 1710. De Toonkunstbibliotheek⁴⁰ in Amsterdam verwijst naar de pagina van DBNL en geeft ook het jaartal ca. 1710. De Universiteitsbibliotheek in Gent is erg ruim in haar schatting en geeft aan dat het boekje vóór 1742 verschenen moet zijn⁴¹, het jaartal waarin Sweerts gestorven is. Geen van deze bronnen motiveert het opgegeven jaartal.

Hieronder een overzicht, waarin de verschillende jaartallen per bibliotheek zichtbaar zijn.

Dateringen van verschillende exemplaren van de vijfde druk van Sweerts' *Boertige en ernstige minnezangen*

Bibliotheek	Plaatsnummer	Datering	Door wie
Meertens Instituut	3978 Gesloten Kast: B 53	Ca. 1695	Liederbank
		Ca. 1710	DBNL
Koninklijke bibliotheek	6 B 29	Ca. 1695	Catalogus KB
Koninklijke bibliotheek	6 B 30	Ca. 1695	Catalogus KB
Koninklijke bibliotheek	KW 12 K 13 Microfiches in UB Leuven: O 3275	Ca. 1695 1709	KB Catalogus UB Leuven, IDC Publishers
Universiteitsbibliotheek Amsterdam	Toonkunst 212-B-8	Ca. 1695	Toonkunstbibliotheek
Nederlands Muziek Instituut	8 L 13	[1710]	Catalogus KB en NMI

³¹ Website Nederlandse Liederbank: www.liederenbank.nl, bezocht op 8 mei 2013.

³² Online catalogus Koninklijke Bibliotheek, bezocht op 7 mei 2013.

³³ Website STCN, bezocht op 7 mei 2013.

³⁴ Online catalogus Koninklijke Bibliotheek, bezocht op 7 mei 2013.

³⁵ Online catalogus Universiteitsbibliotheek Leiden, bezocht op 7 mei 2013.

³⁶ Online catalogi Koninklijke Bibliotheek en Universiteitsbibliotheek Leiden, bezocht op 3 juni 2013.

³⁷ Online catalogus Universiteitsbibliotheek Leuven, bezocht op 25 april 2013.

³⁸ Online catalogus British Library, bezocht op 7 mei 2013.

³⁹ Website Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse letteren, bezocht op 8 mei 2013.

⁴⁰ Online catalogus Openbare Bibliotheek Amsterdam, bezocht op 8 mei 2013.

⁴¹ Online catalogus Universiteitsbibliotheek Gent, bezocht op 8 mei 2013.

Dateringen van verschillende exemplaren van de vijfde druk van Sweerts' *Boertige en ernstige minnezangen* (Vervolg)

Bibliotheek	Plaatsnummer	Datering	Door wie
Universiteitsbibliotheek Leiden	1196 E 34	[171X]	Catalogus UB Leiden
Universiteitsbibliotheek Gent	BIB.BL.008515	Voor 1742	Catalogus UB Gent
British Library, St. Pancras, Londen	11555.bb.40b(1)	Ca. 1710	Catalogus British Library
		Ca. 1695	STCN

Niet alleen de bibliotheken hanteren verschillende jaartallen, ook in de literatuur worden andere jaartallen gebruikt. P.P. Raasveld, die zijn medewerking heeft verleend aan de microfiche-uitgave van IDC Publishers, gebruikt in zijn proefschrift met de titel *Pictura, Poesis, Musica* hetzelfde jaartal als de Universiteitsbibliotheek van Leuven: 1709.⁴² In het *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek* van P.J. Blok en P.C. Molhuysen (red.) staat bij de vijfde druk hetzelfde jaartal als bij de derde druk: 1705.⁴³

In het boek *The Hoogsteder Exhibition of Music and Painting in the Golden Age* wordt door L.P. Grijp over *Boertige en ernstige minnezangen* geschreven. Hij heeft het niet over de vijfde druk, maar schrijft: 'Secular songs by Petersen – often also to texts by Alewijn – are to be found in various editions of the collection *Boertige en Ernstige Minnezangen*, from 1705 onwards'. Hij noemt dus geen specifieke jaartallen waarin de verschillende drukken zijn verschenen.⁴⁴ D.F. Scheurleer noemt in zijn lijst van Nederlandse liedboeken geen jaartal bij de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*.⁴⁵ In *Het honderd componistenboek* wordt *Boertige en ernstige minnezangen* genoemd bij zowel Servaas de Koning als David Petersen, in beide gevallen in een artikel van R. Rasch. Daarbij staat geschreven dat de derde en vierde druk zijn verschenen in 1705. Bij de vijfde druk staat het jaartal 1709.⁴⁶ A.K.J. Zielhorst noemt in zijn artikel in *De eeuwwende 1700* voor *Boertige en ernstige minnezangen* eveneens de jaartallen 1705 en 1709. Hij vermeldt alleen niet welk jaartal bij welke druk hoort.⁴⁷ J. Koning houdt het er in zijn artikel 'De Amsterdamse dansmuziek-collecties uit de achttiende eeuw' op, dat de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is verschenen in 1695.⁴⁸ Dit jaartal nuanceert hij in zijn boek *De Nieuwe Hollandsche Schouwburg 1751-1771*, afgaande op de wijsaanduiding *Aimable Vainqueur*, die in 1700 gecomponeerd is door André Campra.⁴⁹

In dit hoofdstuk richt ik mij op de jaren van verschijning van de ongedateerde drukken. Hiervoor heb ik de diverse drukken bestudeerd en opeenvolgende drukken met elkaar vergeleken. Allereerst heb ik de vijfde druk bestudeerd, betreffende de teksten en melodieën van de liederen. Vervolgens heb ik eerdere drukken en de bundel *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* bestudeerd met de vraag wat er al bekend is over het jaartal van verschijnen. Daarna heb ik krantenadvertenties uit die tijd onderzocht.

⁴² Raasveld 1995, p. 372 en 403.

⁴³ Blok en Molhuysen 1937, p. 1003.

⁴⁴ Buijse en Grijp 1994, p. 76.

⁴⁵ Scheurleer 1912 en 1923.

⁴⁶ Rasch 1997K en P, p. 201-204 en 266-268.

⁴⁷ Zielhorst 1991, p. 129-152.

⁴⁸ Koning 2010, p. 16.

⁴⁹ Koning 2009, p.83.

2.1.1 Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk - tekst en melodie

Er zijn diverse onderzoeksmethoden die kunnen leiden tot een datering. Eén daarvan is de bestudering van de teksten en melodieën. Ik heb de liedteksten in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* bestudeerd met het oog op de datering. Bijzondere gebeurtenissen in de geschiedenis of belangrijke gebeurtenissen in het dagelijks leven zijn aanknopingspunten. In *Boertige en ernstige minnezangen* hebben de meeste liederen echter een tijdloos karakter. Het betreft hier herderszangen, boerendeuntjes en minneliedjes. Die zijn niet aan een bepaald tijdstip gebonden en de liederen zouden te allen tijde gemaakt kunnen zijn. Zo zijn er enkele liederen over fictieve personages zoals Philander en Galathé, Kreles en Marretje. Enkele liederen en gedichten zijn gericht *Aan Rozemond*. Als een lied of gedicht voor een bestaand persoon geschreven is, staan vaak slechts de initialen genoemd. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het lied *Ter bruiloft* (nr. 75, p. 137). Dit lied is gemaakt ter gelegenheid van de bruiloft van de heer H.v.B. en mejuffr. M.B. In het Stadsarchief van Amsterdam kan niet naar initialen worden gezocht.⁵⁰ Er kan dus niet worden nagegaan over wie deze bruiloftszang gaat en wanneer zij in het huwelijk zijn getreden. Daarom heb ik liederen onderzocht waar volledige namen bij staan.

In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* staat een lied *Op het verjaaren van K.D. Ridder* (nr. 49, p. 89). In het lied wordt gezongen: *Dats raar, dats raar, Katjen is van daag een jaar*. Dit lijkt erop te duiden dat Katje één jaar is geworden. Het lied gaat dan over Katjen D. Ridder of Katjen de Ridder. In de titel van dit lied wordt nog meer informatie gegeven. Er staat namelijk: *Op het verjaaren van K.D. Ridder, Op vastenavond*. K. D. Ridder is dus op Vastenavond één jaar geworden. In het doopregister van het Stadsarchief van Amsterdam staat vermeld dat Catharina, dochter van Philippus de Ridder en Anna Serebiens is gedoopt op 28 februari 1697 en dit betekent dat zij enige tijd daarvoor geboren is.⁵¹ Als Catharina dezelfde is als K.D. Ridder (en dat is aannemelijk genoeg), dan moet ze 1 jaar zijn geworden op Vastenavond 1698. Vastenavond is de avond voor Aswoensdag en Aswoensdag viel in 1698 op 12 februari. Het lied is dus te dateren omstreeks 11 februari 1698.

Een ander dateerbaar lied in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is *Ter bruiloft van den heer C. Rykel en juffer A. Mooy, door Anders op muzyk gestelt* (nr. 84, p. 163). Uit de tekst van het lied blijkt dat de vrouw Anna Mooy heet. Op de website van het Amsterdams stadsarchief is in de ondertrouwregisters te vinden dat op 28 december 1697 Coenraed Rykel en Anna Pasmooy in ondertrouw zijn gegaan.⁵² Dit moet het echtpaar uit het lied in *Boertige en ernstige minnezangen* zijn. Op de website van het Amsterdams Stadsarchief is te lezen wat de gebruiken zijn bij een voorgenomen huwelijk. De bruid en bruidegom gaan voorafgaand aan de huwelijksvoltrekking in ondertrouw. Tussen ondertrouw en huwelijksvoltrekking moeten drie zondagen zitten. In deze periode kunnen familieleden bezwaar maken tegen het voorgenomen huwelijk. De conclusie die hieruit volgt, is dat Coenraed Rykel en Anna Mooy ten minste drie weken na 28 december 1697 in het huwelijk zijn getreden. Dat zal in de eerste maanden van 1698 zijn geweest. De conclusie die hieruit volgt, is dat dit lied vanaf eind januari 1698 kan zijn geschreven. Coenraed Rykel en Anna Pasmooy zijn inderdaad in het huwelijk getreden. Van hun zoon Willem Rykel is een boekje bekend met de titel: *Kinder-pligt, betoond aan myn ge-eerde ouders, vader Coenraad Rykel, en moeder Anna Pasmooy, op hunne zilvre bruyloft, geviert den 14den van de louwmaand*. De louwmaand is januari. Dit boekje is verschenen in 1723, precies 25 jaar na 1698.⁵³ Coenraed Rykel en Anna Pasmooy zullen dan inderdaad in januari 1698 zijn getrouwd, dus in dezelfde periode dat Catharina de Ridder haar eerste verjaardag vierde.

Om het juiste jaartal zo dicht mogelijk te benaderen, heb ik ook de herkomst van de melodieën en de verschijningsdata van de melodieën bestudeerd. In het liedboekje wordt een aantal Franse melodieën gebruikt, waaronder de melodie *Aimable vainqueur* uit de opera *Hésione* van

---

⁵⁰ Ik maak gebruik van het stadsarchief van Amsterdam omdat Cornelis Sweerts in die tijd werkzaam is in Amsterdam en omdat *Boertige en ernstige minnezangen* in Amsterdam is gedrukt.

⁵¹ website Amsterdams Stadsarchief, doopregister, bezocht op 11 juni 2013.

⁵² website Amsterdams Stadsarchief, ondertrouwregister, bezocht op 11 juni 2013.

⁵³ via website STCN, bezocht op 5 juni 2013.

André Campra. Deze opera heeft Campra in 1700 geschreven.⁵⁴ In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* staan twee liederen op deze melodie: *Ach Kloris waar heen* (nr. 67, p. 125) en *Beminnelyk beeld* (nr. 32, p. 54). Hieruit is de conclusie te trekken dat deze liedjes in of na 1700 zijn geschreven. De andere reeds bekende melodieën zijn voor deze tijd geschreven.⁵⁵

Er zijn dus vier liederen met aanknopingspunten: het *Lied op het verjaaren van K.D. Ridder, op Vastenavond* (nr. 49, p. 89), het *bruiloftslied van Rykel en Pasmooy*, die beide begin 1698 geschreven moeten zijn, en de liederen *Ach Kloris waar heen* (nr. 67, p. 125) en *Beminnelyk beeld* (nr. 32, p. 54), die geschreven zijn op de melodie *Aimable Vainqueur*, die in 1700 gecomponeerd is. Uit deze liederen kan voorlopig worden geconcludeerd dat de vijfde druk in of na 1700 moet zijn uitgegeven.

2.1.2 Andere drukken van *Boertige en ernstige minnezangen*

De vierde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* wordt, evenals de vijfde, op verschillende jaartallen gedateerd. Het liedboekje dat te vinden is in de Universiteitsbibliotheek van Gent is gedateerd op 1701.⁵⁶ In de British Library wordt het jaartal ca. 1710 gehanteerd voor de vierde druk.⁵⁷ STCN dateert hetzelfde boekje op 1694⁵⁸ en in Picarta staat dat het boekje circa de jaren negentig van de zeventiende eeuw moet zijn verschenen. De Universiteitsbibliotheek van Utrecht is in het bezit van een microfiche van de vierde druk uit Londen en dateert het boekje op ca. 1707.⁵⁹ Rasch dateert de vierde druk in het *Honderd componistenboek* op 1705.⁶⁰

Van de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn twee exemplaren bekend: één is te vinden in de Centrale bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam.⁶¹ Het andere exemplaar ligt in de Duke University Library in Durham in de Verenigde Staten.⁶² Op de titelpagina is een jaartal vermeld: 1705. Dit biedt ook houvast voor de datering van de latere versies van het liedboekje. Ook Zielhorst⁶³ en het *Honderd componistenboek*⁶⁴ vermelden dit jaartal.

Naast de derde en vierde druk, bestaat van Cornelis Sweerts ook de bundel *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Dit liedboekje is te vinden in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. Een digitale versie van het Haagse exemplaar is te vinden op de website van *Early European Books*.⁶⁵ Deze versie heb ik gebruikt voor nader onderzoek. Op de titelpagina is geen jaartal te vinden. Door de Koninklijke Bibliotheek wordt het jaar geschat op ca. 1690.⁶⁶ Dit jaartal wordt ook door Scheurleer gebruikt.⁶⁷

Er is ook een exemplaar te vinden in de British Library in Londen.⁶⁸ Op de titelpagina van dit boekje staat het jaartal 1696. Het is dus een andere druk dan het exemplaar in Den Haag. Door de vermelding van dit jaartal is bewezen dat in elk geval het Londense exemplaar van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* eerder verschenen is dan de derde, vierde en vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*.

---

⁵⁴ <http://opac.rism.info/search?documentid=190026573>.

⁵⁵ Zie appendix 1.

⁵⁶ Online catalogus Universiteitsbibliotheek Gent, bezocht op 8 mei 2013.

⁵⁷ Online Catalogus British Library.

⁵⁸ Website STCN, bezocht op 30-11-2013.

⁵⁹ Online catalogus Universiteitsbibliotheek Utrecht, bezocht op 8 mei 2013.

⁶⁰ Rasch 1997K en P, p. 201-204 en 266-268.

⁶¹ Online catalogus bibliotheek Universiteit van Amsterdam.

⁶² Online catalogus Duke University, bezocht op 8 mei 2013.

⁶³ Zielhorst 1991, p 129-152.

⁶⁴ Rasch 1997K en P, p. 201-204 en 266-268.

⁶⁵ Website Early European Books.

⁶⁶ Online catalogus Koninklijke Bibliotheek.

⁶⁷ Scheurleer 1912 en 1923.

⁶⁸ Online catalogus British Library.

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende drukken van *Boertige en ernstige minnezangen* en *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* met de dateringen voor zover we die tot nu hebben gevonden:

Tussentijds overzicht van drukken van (<i>Nieuwe</i>) <i>boertige en ernstige minnezangen</i>				
Liedboekje	Druk	Drukker	Drukjaar	Bibliotheek
<i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i>	?	Sweerts	1696	British Library, Londen
<i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i>	?	Sweerts	?	Koninklijke Bibliotheek, Den Haag
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	3	Strander	1705	Bibliotheek UvA/ Duke University Library
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	4	Strander	[Na 1705]	Universiteitsbibliotheek Gent/ British Library, Londen
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	5	Strander	[Na 1705]	9 verschillende bibliotheken

We zien in dit schema dat alleen van het Londense exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* en de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* het jaartal bekend is. De exacte jaartallen van het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*, en de vierde en de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn nog niet bekend.

2.1.3 Datering aan de hand van advertenties

Een bijzondere mogelijkheid om boeken te dateren, is na te gaan of en wanneer ervoor is geadverteerd. R. Rasch hielp mij bij het vinden van advertenties over *Boertige en ernstige minnezangen*, waarvoor ik hem graag bedank. In de *Amsterdamsche Courant* van 26 maart 1705 wordt geschreven over de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Hier staat:

*Tot Amsterdam bij Johannes Strander, Boekverkoper bezuyden het Stadhuys, op de hoek van de Pijpenmarkt, is gedrukt en werd uytgegeven Boertige en Ernstige nieuwe Zangen in 8. derde Druk, verrijkt met 27 Zangen die nooit gedrukt zijn, nevens enige Punt-digten &c.*⁶⁹

Deze advertentie bevestigt dat de derde druk inderdaad in 1705 is verschenen, zoals ook vermeld staat op de titelpagina. Later in hetzelfde jaar, op 3 november, staat in de *Amsterdamsche Courant* wederom een advertentie voor de *Boertige en Ernstige minnezangen*, nu betreffende de vierde druk:

*Bij J. Strander Boekverkoper t'Amsterdam bezuyden 't Stadhuys, op de hoek van de Pijpenmarkt, staet binnen weynig dagen weer uyt te komen, de Boertige en Ernstige Minnezangen, waer onder Antje van Trara is vermeerdert, en voor de Viool en Bas gesteld, den 4 Druk; nog versiert met eenige Zinnebeeldjes, en verrijkt met een fraey Aehangsel van Ettelijke nieuwe en aardige Zangen, gecomponeert door den groot [sic.] Componist D. Petersen, en gedicht door den Hr. en Mr. Alewijn en andere, noyt gedrukt.*⁷⁰

De vierde druk is dus vermoedelijk in hetzelfde jaar verschenen als de derde druk. Wellicht is de oplage van de derde druk niet groot geweest en was er nog steeds vraag naar het boekje.

Dan wordt er een tijd niet over *Boertige en ernstige minnezangen* geschreven. Vier jaar later, op 26 maart en 1 juni 1709 staat in de *Amsterdamsche Courant* een advertentie over de vijfde druk van dit liedboek. Er staat:

⁶⁹ Vlam en Vente 1971, p. 19.

⁷⁰ Vlam en Vente 1971, p. 19.

*t'Amsterdam bij J. Strander bezeyden 't Stadhuys, op de hoek van de Pijpenmarkt is weer op nieuws gedrukt en te bekomen, Boertige en Ernstige Minnezangen, zijnde nu den 5 Druk, vermeerdert met nog ettelijke van de nieuwste wijsen en zangen...*⁷¹

In de advertentie staat dat het liedboek opnieuw gedrukt is en dat het te koop is bij J. Strander. Hieruit is de conclusie te trekken dat de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* verschenen is in 1709! Dit jaartal wordt, zoals eerder vermeld, ook gebruikt door Rasch, Zielhorst, Raasveld en de door de laatste geredigeerde microfiches van IDC.⁷² Het is aannemelijk dat zij op de hoogte zijn geweest van de advertenties. Jammer dat ze dat niet in hun publicaties hebben vermeld. Ik zal in deze scriptie 1709 eveneens aanhouden als verschijningsjaar van de vijfde druk.

Naar aanleiding van bovenstaand onderzoek aangaande de advertenties kan geconcludeerd worden dat de vierde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is verschenen in 1705 en vijfde druk in 1709. Het blijft nog onbekend wanneer het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* is verschenen.

2.1.4 Datering Haags exemplaar *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*

De bundel *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* is uitgegeven door Cornelis Sweerts zelf, in tegenstelling tot de derde, vierde en vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, die zijn uitgegeven door Joannes Strander. Bij de datering van het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* helpt een aantal zaken.

Ten eerste bevat het liedboekje *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* een lied *Over 't verraderlyk toeleg tegen zyn Koninklyke Majesteyt van Engelant Willem de III* (nr. 78, p. 144). In dit lied wordt over een aanslag op Willem III gezongen. Legerofficier George Barclay trachtte in 1696 Willem III te vermoorden. Hij bedacht een plan om samen met enkele manschappen op 15 februari 1696 het rijtuig van de koning aan te vallen en alle inzittenden te vermoorden. De aanslag mislukte en Barclay vluchtte naar Frankrijk.⁷³ Dit lied is een belangrijk aanknopingspunt voor de datering van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen*. Het lied moet na de aanslag in 1696 zijn geschreven. Omdat het hier een actueel thema betreft, is het aannemelijk dat het liedboekje niet veel later is ontstaan. Dit lied is niet in de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* opgenomen. De derde druk verscheen in 1705. Deze aanslag zal toen niet actueel meer zijn geweest: de aanslag was immers al bijna 10 jaar geleden en Willem III was inmiddels overleden. Doordat dit lied in het liedboek is opgenomen, is de datum post quem vast te stellen. Het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* moet in of na 1696 zijn verschenen.

Een tweede feit dat erop wijst dat *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* vóór de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is verschenen, is een formulering in de opdracht. De opdracht van de derde, vierde en vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is vrijwel hetzelfde als in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. In de derde, vierde en vijfde druk staat in de opdracht: *alzo ze [nl. de liederen] in myn jeugt uitgekomen zyn...* Dit ontbreekt in de Haagse druk van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Dit zou erop kunnen duiden dat dit boekje vóór of in 1699, het jaar waarin Cornelis Sweerts voor het eerst in het huwelijk treedt, is uitgegeven. Zoals gezegd is *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* door Sweerts zelf uitgegeven. Cornelis Sweerts was als drukker actief tussen 1694 en 1699.⁷⁴ Dat bevestigt de datering van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* vóór of in 1699.

Ten derde: in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* wordt de melodie *Aimable vainqueur* van André Campra uit 1700 niet gebruikt. Deze melodie is, zoals gezegd, in 1700 geschreven. Dan is het mogelijk dat het liedboek voor dat jaar is verschenen. Deze melodie staat wel in de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* uit 1705.

---

⁷¹ Vlam en Vente 1971, p. 24.

⁷² Raasveld 1995, p. 372 en p. 403.

⁷³ Hopkins 2008, bezocht op 9 mei 2013.

⁷⁴ website STCN, bezocht op 8 juni 2013 .

Uit het bovenstaande kan worden afgeleid dat de Haagse versie van het liedboekje *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* in of na 1696, het jaartal van de aanslag op Willem de Derde, moet zijn verschenen en voor of in 1699, het jaartal waarin Sweerts voor het eerst in het huwelijk trad en zijn eigen uitgeverij beëindigde.

Zoals hiervoor beschreven, bestaan er twee verschillende drukken van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*: één in de British Library, gedateerd 1696, het andere exemplaar is te vinden in de Koninklijke Bibliotheek, te dateren 1696-1699. Om te onderzoeken welk van de twee exemplaren van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* het eerst verscheen, heb ik deze twee boekjes met elkaar vergeleken.

STCN geeft aan dat het Londense exemplaar, waarvan ik geen scans heb kunnen vinden, acht en een half katernen telt: A-H8 I4.⁷⁵ STCN geeft bij het Haagse exemplaar aan dat er nog meer katernen zijn: tot en met L8.⁷⁶ Dat zijn elf katernen. Het Haagse exemplaar heeft dus meer pagina's dan het Londense exemplaar.

Voor de vergelijking van het Londense en het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* heb ik ook de beknopte aantekeningen mogen gebruiken die M. de Bruin heeft gemaakt bij een bezoek aan de British Library, waarvoor ik haar graag bedank. Zij schrijft dat het Londense exemplaar 71 liederen bevat. Dat aantal is waarschijnlijk gebaseerd op het register. Het Haagse exemplaar telt 82 liederen, dat zijn er dus 11 meer dan het Londense exemplaar. Het eerste lied is in beide boekjes hetzelfde: *Gelyk de beekjes vloeijen*. Het laatste lied in het Haagse exemplaar is *Wel hoe leyt er de knegt te stoeyen* (nr. 82, p. 154). Het laatste lied in het Londense exemplaar is *Nooit was zo groot fenijn*. Dit lied staat voor de bladwijzer. In het Haagse exemplaar is dit lied ook te vinden. Het is in dit geval niet het laatste lied, maar het zesde. Het was gebruikelijk dat aan het eind van de pagina het eerste woord van de volgende pagina gedrukt staat. Aan het eind van het lied *Nooit was er zo groot fenyn* (nr. 6, p. 8), onder aan de bladzijde, staat in het Haagse exemplaar het woord BLAD. Dit zou naar bladwijzer op de volgende pagina moeten verwijzen. Toch staat daar geen bladwijzer, maar het volgende lied, dat begint met de regel: *Goelyk meisje zoete bekje* (nr. 7, p. 10). Waarschijnlijk is dit een fout van de zetter, die deze pagina heeft overgenomen uit een eerdere druk en abusievelijk BLAD heeft laten staan. Dit wijst er op dat er een eerdere druk was dan die in Den Haag: de druk in Londen.

Uiteindelijk is dus te concluderen dat het Londense exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* de eerste druk is, het Haagse exemplaar de tweede druk. De derde, vierde en vijfde druk zijn de daaropvolgende drukken. Hieronder staat een overzicht van de drukken:

Uiteindelijk overzicht van drukken van Sweerts' (*Nieuwe*) *Boertige en ernstige minnezangen*

Liedboekje	Druk	Drukker	Jaartal	Bibliotheek
<i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i>	[1]	Sweerts	1696	Londen
<i>Nieuwe boertige en ernstige minnezangen</i>	[2]	Sweerts	[1696-1699]	Den Haag
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	3	Strander	1705	Amsterdam/Duke
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	4	Strander	[1705]	Gent/Londen
<i>Boertige en ernstige minnezangen</i>	5	Strander	[1709]	Negen bibliotheken

⁷⁵ Website STCN, bezocht op 30-11-2013.

⁷⁶ Website STCN, bezocht op 30-11-2013.

2.2 Groei van de bundels

Om de groei van de bundel aan te tonen heb ik de verschillende drukken met elkaar vergeleken. Hierboven heb ik al een vergelijking tussen de twee drukken van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* gemaakt, op grond van beperkte gegevens. Daaruit bleek dat het de tweede druk (exemplaar Den Haag) 82 liederen telde, elf meer dan de eerste druk (exemplaar Londen).

2.2.1 Vergelijking tweede en derde druk

Om de verschillen tussen de tweede en derde druk te onderzoeken, heb ik twee exemplaren met elkaar vergeleken. Voor de tweede druk gebruikte ik het digitale exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* uit de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag, dat ik via de website van Early European Books heb gevonden. Voor de derde druk (*Boertige en ernstige minnezangen*) gebruikte ik het exemplaar uit de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam.

De vergelijking begint bij de titelpagina. De illustratie die hierop staat afgebeeld is bij *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* hetzelfde als bij de derde, vierde en vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*.

Nieuwe boertige en ernstige minnezangen bevat meer liederen. In deze liedbundel zijn 82 liedjes opgenomen, waarvan er 30 ook zijn opgenomen in de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Dat is niet veel meer dan één derde van het liedboekje. De derde druk telt 69 liederen.

Ondanks het feit dat de derde druk minder liederen heeft, is de derde druk niet minder omvangrijk dan de tweede. De bundel is namelijk vermeerderd met niet gezongen gedichten. Zoals hierboven beschreven, staat in de Amsterdamse Courant van 26 maart 1705

... is gedrukt en werd uytgegeven Boertige en Ernstige nieuwe Zangen in 8. derde Druk, verrijkt met 27 Zangen die nooit gedrukt zijn, nevens enige Punt-digten ...⁷⁷

In de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* staan 69 liedjes en 20 gedichten. Die gedichten ontbreken in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Het klopt dus dat de derde druk is uitgebreid met 'Punt-digten'. De inhoud van de advertentie suggereert dat er 27 nieuwe liedjes in de derde druk zijn opgenomen, maar voor zover door mij is na te gaan, zijn er 39 liederen die niet in *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* staan.

Dit kan een fout zijn in de advertentie, maar misschien zijn de 12 liedjes die ik als nieuwe liedjes heb benoemd eerder in een andere bundel verschenen dan in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* en heeft Joannes Strander ze om die reden niet als nieuwe liedjes geteld. Met behulp van de Liederensbank heb ik dit onderzocht. Er is alleen een eerdere vermelding te vinden bij *Anke von Trara* (nr. 33, p. 54). Dit lied wordt vermeld in de collectie Nijhoff. Dit zijn liedbladen die rond 1700 werden verspreid. Er kan niet worden nagegaan wanneer *Anke von Trara* precies verscheen.⁷⁸ Hoe dan ook, het verschil van 12 bij de telling van de nieuwe liedjes wordt er niet mee verklaard. Deze kwestie blijft onverklaard.

2.2.2 Vergelijking derde en vierde druk

De meeste liedjes die in de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* voorkomen, zijn ook te vinden in de vierde druk. Van alle liederen en gedichten die in de derde druk staan, zijn er slechts twee niet in de vierde druk opgenomen, namelijk *Waar schuyt ik voor de lonken* en *Als het hart van getrouwe liefde sterft*.

In het eerste gedeelte van de vierde druk zijn zes liederen toegevoegd. *Ach Leonora laat de lieve licthen* (nr. 4, p.8) en *Gun my myn Engelin uw mondje zoet te drukken* (nr. 6, p. 10) die beiden al verschenen in het Haagse exemplaar van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen*, maar ontbreken in de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Nieuw in het eerste gedeelte van de vierde druk zijn de liederen: *Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten* (nr. 21 p. 33), *Ach felle pylen van de Min*

⁷⁷ Vlam en Vente 1971, p. 19.

⁷⁸ Website Liederensbank, www.liederensbank.nl, bezocht op 1 februari 2014.

(nr. 35, p. 61), *Die aan't gout eerst heeft gebonden* (nr. 44, p. 80) en *'t Watertje dat zyn volle vloet* (nr. 50, p. 90), die niet een eerdere druk van (*Nieuwe*) *Boertige en ernstige minnezangen* verschenen. Het lied *Zy wil niet naar myn klachten hooren* (nr. 16, p. 24) wordt in de vierde druk uitgebreid met 2 strofes. *Anke von Trara* (nr.33, p. 56) krijgt een baspartij en 3 strofes extra.

In het eerste gedeelte van de vierde druk zijn ook 3 nieuwe gedichten opgenomen, namelijk *Een Officier ziende een schoone Juffer* (p. 47), *O zusters eens van aart kunt gy geen harten winnen* (p. 77) en een distichon (p. 90), twee versregels uit *Ecloge X* (herderszangen) van Vergilius: *Nec lacrymes crudeles Amor, nec gramina rivis, Nec cythiso saturantur opus, nec fronde capelle*, dat betekent: *Wreed, krijgt Amor nooit genoeg - zo min als bijen van klaver, gras van kreekjes, 'n geit van blaadjes genoeg krijgt - van tranen.*⁷⁹

Tevens is achteraan bij de vierde druk een *Bijvoegsel* te vinden met 17 liederen. In dit *Bijvoegsel* komen *'t Vermakelykst leven, is de Lantman gegeven* (nr. 81, p 152) en *Weelig' akkers Berg en dal, stolp en stal* (nr. 82, p. 158) voor. Deze liederen staan ook al in de derde druk. In het *Bericht* op de eerste pagina van het *Bijvoegsel* staat:

Men gelieve te weeten dat men alleen twee Gezangen, in den voorgaanden Druk [dat is de derde druk] pag. 10 en 16, gestelt, hierin gevoegt heeft alzo ze hier by behoorden, als aan den zin blykt. Verders zal men bevinden, alles in dit Byvoegsel, Muzyk te weezen die nooit voor dezen gedrukt is, en de Zangen van den Heer en M. A. Alewyn, en anderen, nevens de Muzyk van den Heer D. Petersen zullen tot een Banketwerkje strekken.

Dit betekent dat de liederen die in de derde druk op pagina 10 en 16 gedrukt zijn, in het bijvoegsel van de vierde druk zijn opgenomen. In de derde druk staat op pagina 10 echter geen van bovengenoemde liederen, maar de laatste vier strofen van het lied *Wat baat het my te zijn gesprooten* en de eerste twee van *Gun my myn Engelin* (nr. 6, p. 10). Ook bladzijde 16 in de derde druk vertoont niet een lied dat in het bijvoegsel is opgenomen, maar hier staat het lied *Drooge Jasper dun van beenen* (nr. 11, p. 16). Beide liederen staan in het eerste gedeelte van de vierde druk. De twee liederen uit de derde druk die wel in het bijvoegsel zijn opgenomen, staan in de derde druk op pagina 80 en 81. Dit zou een vergissing in de paginanummering kunnen zijn, maar dat lijkt onwaarschijnlijk gezien het verschil in de nummering.

In mijn onderzoek heb ik er geen verklaring voor kunnen vinden. In het bericht bij het bijvoegsel staat nog: *als aan den zin blykt*. De inhoud van de liedjes zou dus beter bij de liederen in het bijvoegsel passen dan bij de liederen in het oorspronkelijke liedboek. De twee liederen die in het bijvoegsel zijn toegevoegd, zijn boerenliedjes. Maar in het oorspronkelijke liedboekje staan ook boerenliedjes, zoals *Waar schuil ik voor de lonken* (nr. 28, p. 46) en *Ik hou het met vryen gelyk op 't Langt met goet verstant* (nr. 43, p. 78). Het onderwerp van de liedjes lijkt dus niet het criterium te zijn geweest. De verplaatste liederen (*'t Vermakelykst leven, is de lantman gegeven* en *Weelig' akkers berg en dal*) zijn geschreven door Alewijn en Petersen. In het bijvoegsel staan veel liederen van deze dichter en componist, maar er zijn ook liederen van hen te vinden in het oorspronkelijke liedboek. Ook het dankgedicht voor David Petersen (p. 110) en het gedicht *Op het uitmuntend kunstig Fluitspel van den Heer A. Alewyn* (p. 101) staan vóór het bijvoegsel. Dit is dus ook niet de voorwaarde om de liederen naar het *Bijvoegsel* te verplaatsen. Deze kwestie blijft al met al onopgelost.

In de opdracht van de vierde druk wordt geschreven: ... *daar ik niet had kunnen beletten dat dit werkje voor de derdemaal gedrukt wierd...* De tekst is letterlijk overgenomen uit de opdracht van de derde druk; waarschijnlijk is de drukker vergeten *derde* in *vierde* te wijzigen. In de vijfde druk is dit wel bijgewerkt. Daar staat *voor de vijfde maal gedrukt wierd*.

In de advertentie voor de vierde druk in de Amsterdamse Courant van 3 november 1705 staat geschreven:

---

⁷⁹ Vergilius/Brouwer 1995, p. 176.

... waer onder Antje van Trara is vermeerderd, en voor de Viool en Bas gesteld, den 4 Druk; nog versiert met eenige Zinnebeeldjes, en verrijkt met een fraey Aenhangsel van Ettelijke nieuwe en aerdige Zangen, gecomponeert door den groot [sic.] Componist D. Petersen, en gedicht door den Hr. en Mr. Alewijn en andere, noyt gedrukt.

Het lied *Anke von Trara* (nr. 33, p. 56) is zowel in de derde als in de vierde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* opgenomen. In de derde druk is het lied eenstemmig genoteerd in de vioolsleutel en telt het lied dertien strofes. In de vierde druk staan drie strofes meer en is het lied tweestemmig genoteerd, met een vioolsleutel en een bassleutel. Het lied is inderdaad vermeerderd: het telt meer strofes en er is een baspartij aan toegevoegd. De tekst over *Anke von Trara* in de *Amsterdamse Courant* klopt dus.

In de derde druk staan geen afbeeldingen, behalve op de titelpagina. In de vierde druk zijn zes afbeeldingen opgenomen. Zouden dat de 'Zinnebeeldjes' uit de advertentie zijn? Een zinnebeeld of embleem wordt gekenmerkt door drie componenten: opschrift of motto (1), prent (2), onderschrift waarin de afbeelding wordt geduid (3).⁸⁰ De afbeeldingen uit *Boertige en ernstige minnezangen* zijn inderdaad onderdeel van emblemen. Er staat een motto bij dat betrekking heeft op de afbeelding en een lied fungeert hierbij als uitleg. Het feit dat er inderdaad emblemen zijn opgenomen in de vierde druk, toont aan dat ook deze informatie uit de advertentie juist is.

In de vierde druk staat een *Bijvoegsel*. In de advertentie wordt dit *Aenhangsel* genoemd. De derde druk bevat geen *Bijvoegsel*. Er is dus inderdaad sprake van een verrijking ten opzichte van die druk. Dit klopt dus ook met bovenstaande informatie uit de advertentie uit de *Amsterdamse Courant*.

In het *Bijvoegsel* staan in totaal 17 liederen, waarvan de meeste inderdaad nieuw zijn (15). Hiervan zijn zeven liederen van muziek voorzien door David Petersen. Onder deze liederen bevinden zich vier teksten van Abraham Alewijn. De informatie uit de *Amsterdamse Courant* van 3 november 1705 klopt ook op dit punt. De algehele conclusie die we kunnen trekken is: alles wat in de advertentie staat, klopt.

2.2.3 Vergelijking vierde en vijfde druk

Van *Boertige en ernstige minnezangen* komt in de vierde en vijfde druk het gedeelte vóór het bijvoegsel grotendeels overeen. Toch is er een aantal verschillen te ontdekken.

Bij het lied *Schoone Amaril wyl gy gebiet* (nr. 55, p.102) wordt in beide drukken aangegeven dat de muziek gecomponeerd is door D. Petersen. In de vierde druk wordt ook tekstschrijver A. Alewijn genoemd, maar deze naam ontbreekt in de vijfde druk. In de vierde druk is dit lied geschreven met een G-sleutel en in de vijfde druk staat een sopraansleutel genoteerd, waaraan een becijferde bas is toegevoegd. In de melodie van de vijfde druk staan niet alle maatstrepen genoteerd. Ook zijn een paar ritmische fouten gedrukt, die in de vierde druk wel juist zijn. Ook in de vierde druk is bij enkele liederen een becijferde bas genoteerd. Over het algemeen is zeggen dat de becijferde baslijnen in de vijfde druk nauwkeuriger zijn dan in de vierde druk.

In de vierde druk begint het bijvoegsel op de bladzijde na pagina 136. Het wordt aangekondigd met een apart titelblad. Hierop staat *Byvoegsel Van Nieuwe boertige en ernstige minnezangen en andere nooit voor dezen gedrukt*. Daaronder staat een afbeelding. Onderaan deze pagina staat nogmaals de uitgever van het boekje vermeld: *'t Amsterdam, by J. Strander, Bezyden 't Stadhuis op de hoek van de Pypemarkt*. Hier staat eveneens geen jaartal vermeld. Op de volgende bladzijde staat het *Bericht*, zoals beschreven bij de vergelijking tussen derde en vierde druk (*Men gelieve te ... een Banketwerkje strekken*). De paginanummering begint in het bijvoegsel van de vierde druk opnieuw.

In de vijfde druk ontbreken de titelpagina en het *Bericht* bij het bijvoegsel. In plaats daarvan staat op pagina 137 en 138 het lied *Ter bruiloft van den heer H. v. B. en Mejuffr. M.B.* (nr. 75, p.137). Dit lied is niet in de vierde druk opgenomen. Het lied heeft wel de kopregel *Mengelstof*, die boven de voorgaande liederen ook staat. Pas boven het volgende lied *Ik ben nu vry* (nr.76, p. 139) staat *Byvoegsel*. Daar begint het bijvoegsel dus in de vijfde druk. De paginanummering loopt in de vijfde

---

⁸⁰ Raasveld 1995, p.3.

druk door, terwijl de nummering in de vierde druk opnieuw begint. Het bijvoegsel in de vijfde druk telt zeven liederen meer dan de vierde druk. In de advertentie staat: *vermeerdert met nog ettelyke van de nieuwste wyzen en zangen*. De informatie uit de advertentie komt dus overeen met het liedboekje. Tevens is een extra gedicht opgenomen. Van deze liederen zijn er vier van de hand van Cornelis Sweerts. Eén melodie is gecomponeerd door David Petersen. De toegevoegde liederen staan achter in het bijvoegsel. In de vijfde druk wordt aangegeven dat het lied voor de bruiloft van C. Rykel en A. Mooy (nr. 84, p. 163) is gecomponeerd door Anders. In de vierde druk ontbreekt deze informatie.

2.2.4 Overzicht van de groei van de bundels

Als ik mijn waarnemingen bij de vergelijking van de opeenvolgende drukken overzie, blijkt dat elke nieuwe druk van (*Nieuwe*) *Boertige en ernstige minnezangen* wordt uitgebreid. In de tweede druk staan 11 liederen meer dan in de eerste druk. Tussen de tweede en de derde druk is een krimp van 13 liederen te zien. Dit verschil wordt gecompenseerd met 20 toegevoegde gedichten, waardoor het totaal aantal van de gedichten en liederen toch gegroeid is. De gedichten blijven vanaf de derde druk gehandhaafd. De vierde druk wordt uitgebreid met een bijvoegsel waarin nieuwe liedjes staan. Het bijvoegsel blijft gehandhaafd in de vijfde druk, waar het met nog zeven liederen wordt uitgebreid. Vanaf de vierde druk verschijnen in *Boertige en ernstige minnezangen* ook zes embleemrenten.

In onderstaand schema is te zien hoe de inhoud van *Boertige en ernstige minnezangen* bij elke nieuwe druk groeit.

Overzicht van de groei (<i>Nieuwe</i>) <i>Boertige en ernstige minnezangen</i>					
Druk	Bijvoegsel	Aantal liedjes (L)	Aantal gedichten (G)	Totaal L+G	Emblemen
1 (NBEM Londen)	Nee	71	?	71	?
2 (NBEM Den Haag)	Nee	82	0	82	0
3 BEM 3	Nee	69	20	89	0
4 BEM 4	Ja, 17 liedjes	90	23	113	6
5 BEM 5	Ja, 24 liedjes 1 gedicht	99	25	124	6

3. Herkomst buitenlandse wijsaanduidingen

In *Boertige en ernstige minnezangen* zijn 42 liederen opgenomen waarvan de melodie oorspronkelijk niet uit Nederland komt. Bij enkele wijsaanduidingen is in de Liederbank te vinden door wie de melodie gecomponeerd is. Dit is echter slechts gebeurd bij de liederen met melodieën van in Nederland werkzame componisten. De buitenlandse wijsaanduidingen waarvan geen componist bekend is, heb ik onderzocht via de website van *Répertoire International des Sources Musicales* (afgekort RISM). Dit is een online catalogus waarin 850.000 muziekstukken, overwegend uit manuscripten van voor 1800, zijn opgenomen. Op deze website kun je op verschillende manieren zoeken naar melodieën. Zo kan op de titel van een lied worden gezocht en er kan worden gezocht aan de hand van de tonen van de melodie.⁸¹ Beide methoden heb ik toegepast bij de onbekende buitenlandse wijsaanduidingen uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*.

Ik presenteer mijn onderzoek in drie gedeelten: in het onderstaande gedeelte doe ik eerst per melodie verslag van mijn zoektocht en bevindingen. Vervolgens zijn de resultaten schematisch weergegeven. In het derde gedeelte is een conclusie betreffende de herkomst te vinden.

Tenslotte heb ik Sweerts teksten op de gevonden melodieën geplaatst en opgenomen in appendix 2.

3.1 Verslag van het onderzoek

Wijs: *Réveille vous belle endormie* (nr. 5, p. 9)

Het eerste lied met een buitenlandse wijsaanduiding, zonder melodienotatie in *Boertige en ernstige minnezangen*, is het lied met wijsaanduiding *Réveille vous belle endormie*. De eerste regel van het lied luidt: *Wat baat het uw te zyn gesprooten* (nr. 5, p. 9). In het liedboekje *Stichtelyke gezangen en zedeliederen* van Cornelis Sweerts uit 1725 geeft hij meerdere wijsaanduidingen waarop het lied *Vernoegt in eenzaamheit gezeten* (nr. 10, p. 32) te zingen is, waaronder *Réveille vous belle endormie*. Hij geeft ook de optie het lied te zingen op de genoteerde melodie. De melodie van *Réveille vous belle endormie* staat hier dus niet in.⁸² De vader van Cornelis Sweerts, dichter Hieronymus Sweerts, gebruikt in de vierde druk van *Innerlykke ziel-tochten op 't H. Avondmaal* uit 1702 ook deze wijsaanduiding, bij het lied *Al we'er is 't oude Jaar verlopen* (nr. 41, p. 124). In zijn liedboek staat de melodie wel.⁸³ Het is aannemelijk dat Cornelis Sweerts deze melodie in gedachten had bij het lied *Wat baat het uw te zyn gesprooten*. Om te onderzoeken waar de melodie vandaan komt en wie de componist is, heb ik gezocht op de wijsaanduiding op de website van RISM. Hierbij zijn alleen anonieme componisten naar voren gekomen. De melodieën die ik in RISM vond, heb ik steeds vergeleken met de melodie van Hieronymus Sweerts uit 1702.

De bronnen waarin ik de melodie heb gevonden in rism.opac.info zijn de volgende. Ten eerste is er een handschrift in de Bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium van Brussel.⁸⁴ Dit is echter een bron van ver na de tijd van *Boertige en ernstige minnezangen*: de eerste helft van de negentiende eeuw.⁸⁵

Vervolgens is er in de British Library een bron met 317 Franse chansons waarin een variant van de melodie staat.⁸⁶ Het handschrift als geheel is gedateerd op 1744, maar het lied in kwestie heeft als jaartal 1710. In dat jaar is het kennelijk in het handschrift genoteerd.

---

⁸¹ website opac.rism.info.

⁸² Sweerts 1725, p. 32.

⁸³ Sweerts 1702, p. 124.

⁸⁴ Bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium in Brussel: B-Bc/ 8334/8 : <http://opac.rism.info/search?documentid=702003319>.

⁸⁵ <http://opac.rism.info/search?documentid=702003048>.

⁸⁶ The British Library, London: GB-Lbl/ Eg. 816(81) <http://opac.rism.info/search?documentid=800260506>.

In de Stadsbibliothek in Norrköpping is de melodie ook te vinden. Dit betreft een handschrift van de familie De Geer uit 1690-1699 met 73 instrumentale werken (handschrift Finsprong 9096).⁸⁷ Helaas is op de website van RISM geen melodienotatie te vinden.⁸⁸

De melodie die door Hieronymus Sweerts gebruikt is in 1702 komt ook overeen met een melodie die genoteerd staat in een bron in de Universiteitsbibliotheek van Bern. Helaas is over deze bron geen informatie bekend op de website van RISM.⁸⁹ Tenslotte is er nog een melodie met de titel *Reveillez vous belle endormie* te vinden in een handschrift in de Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek in Dresden, maar die blijkt een andere te zijn dan de melodieën die hierboven genoemd zijn; die melodie heeft dus niets te maken met de melodie die waarschijnlijk door Cornelis Sweerts is gebruikt.⁹⁰

Wijs: *Wat schal y dou* (nr. 6, p. 10)

Boven het lied *Gun my myn engelin uw mondje zoet te drukken* (nr. 6, p. 10) staat de wijsaanduiding *Wat schal y dou*. Het gaat hier waarschijnlijk om een Engelse melodie, namelijk *What shall I do*. Dit lied is ook opgenomen in het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*, waarin wel een melodie genoteerd is. Om te weten te komen waar deze melodie vandaan komt, heb ik eerst op de website van RISM gezocht op de Engelse titel: *what shall I do*. De website geeft 12 mogelijkheden, allemaal zonder muzieknnotatie. Daarom heb ik van de aangegeven liederen de partituur opgezocht en bekeken of het lied uit *Boertige en ernstige minnezangen* erop past. Van het lied *O what shall I do* van John Wilbye (1574-1638) heb ik de partituur gevonden in de Universiteitsbibliotheek van Utrecht.⁹¹ Volgens de website van RISM verscheen de melodie van John Wilbye voor het eerst in diens *Second set of madrigals*, in 1609.⁹² De melodie van Willbye komt niet overeen met de melodie uit *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Ik ben om die reden verder op zoek gegaan. Zo kwam ik terecht bij het lied *What shall I do to show how much I love her* uit *The Prophetes of The history of Dioclesian* (1690) van Henry Purcell.⁹³ Ook hier heb ik in de partituur gezocht naar het betreffende lied. Dit heb ik gedaan via de website van *International Music Score Library Project* van *Petrucci Music Library (IMSLP)*.⁹⁴ Hierin is de scan van de melodie te vinden, maar ook deze komt niet overeen met de melodie uit *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Vervolgens heb ik op de website van RISM gezocht op de melodie uit *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*, maar ook dit onderzoek leverde geen resultaat op.

Wijs: *Chers amis le verre en main* (nr. 8, p. 51)

Bij het invoeren van de wijsaanduiding *Chers amis le verre en main*, de wijsaanduiding van *Fillis schoon gy 't my verwynt* (nr. 8, p.12) en *Vrienden wil je vrolyk zyn* (nr. 53, p. 96) geeft RISM geen resultaat. Het lied is kennelijk niet bekend in de database van RISM. Andere schrijfwijzen geven ook geen uitkomst. Omdat de Liederbank slechts deze twee liederen vermeldt, kan er niet worden gezocht door de melodie in te voeren op de website van RISM. Via google kwam ik op de website van *Philidor* terecht en daar heb ik toch kunnen achterhalen door wie de melodie gecomponeerd is.⁹⁵ De melodie is afkomstig uit het operaballet *L'Europe Galante* uit 1698 van de Franse componist André Campra. De melodie is te vinden als de tekstloze *l'Air des Paysans*, 'melodie van de boeren'. Ik heb op

---

⁸⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=190017247>.

⁸⁸ Stadsbibliothek in Norrköping: S-N/ Finsprong 9096:15:
<http://opac.rism.info/search?documentid=190017313>.

⁸⁹ Universiteitsbibliotheek van Bern: CH-BEms/ XA Li 1811/1:
<http://opac.rism.info/search?documentid=402001912>.

⁹⁰ Sächsische Landesbibliothek - Staats- und Universitätsbibliothek, Dresden, herkomst: Königliche Privat-Musikaliensammlung, Dresden, *La Schiava liberata*: <http://opac.rism.info/search?documentid=211008568>.

⁹¹ Fellows 1914, p. 27.

⁹² <http://opac.rism.info/search?documentid=806151853>.

⁹³ Price, bezocht op 14 september 2013.

⁹⁴ website www.imslp.org.

⁹⁵ <http://philidor.cmbv.fr/Parcourir/Autres-index/Incipits-litteraires/Chers-amis-le-verre-en-main>.

de website van IMSLP in een scan van de partituur gezocht naar de plaatsen waar boeren op het toneel verschijnen. Dat is in de derde scène van de eerste akte.⁹⁶ Sweerts' liederen *Fillis schoon gy 't my verwyrt* en *Vrienden wil je vrolyk zyn* zijn te zingen op de tweede air.

Wijs: *Quand Iris* (nr. 10, p. 15)

Bij de wijsaanduiding *Quand Iris* (melodienorm *Quand Iris prend plaisir à boire*), behorende bij de het lied *Lief gy zyt voor myn rust gebooren* (nr. 10, p. 15), blijft de informatie in RISM beperkt tot een anonieme persoon. De melodie staat niet in *Boertige en ernstige minnezangen*, maar wel in Sweerts' *Mengelzangen en zinnebeelden* uit 1694.⁹⁷ Bij het zoeken naar de herkomst van deze melodie, ben ik terecht gekomen bij een Franstalig liedboekje uit 1744. De melodie zelf is gedateerd op 1709. Dit boekje is te vinden in de British Library.⁹⁸ De eerste regel van de melodie verschijnt. De melodie in het liedboekje van Sweerts komt overeen met de melodieregel uit RISM.

Wijs: *Suivons l'Amour c'est lui qui nous même* (nr. 13, p. 20)

Het lied *Wat is 'er meêr op aarde te wenschen* (nr. 13, p. 20) heeft de wijsaanduiding *Suivons l'Amour c'est lui qui nous même*. Na onderzoek op de site van RISM, heb ik ontdekt dat deze melodie voorkomt in de opera *Amadis* van Jean-Baptiste Lully. Dat blijkt onder meer uit een bron die te vinden is in de Muziekbibliotheek van de Universiteit van Yale.⁹⁹ Lully heeft de opera geschreven in 1684.¹⁰⁰ Niet alle aangegeven bronnen op de website van RISM hebben muzieknnotatie. De melodie uit *Boertige en ernstige minnezangen* heb ik vergeleken met de melodie uit *Amadis*.¹⁰¹ Het lied wordt in de proloog gezongen. De melodieën komen overeen. *Suivons l'amour c'est lui qui nous mene* wordt ook gebruikt bij de liederen *Laat ons de Min niet smaadyk verachten* (nr. 56, p. 104) en *Point de chagrin dans notre vie* (nr. 72, p. 131) die inderdaad passen op de melodie van Lully.

Wijs: *C'est le dieu des eaux qui va paroître* (nr. 14, p. 21)

Van de wijsaanduiding *C'est le dieu des eaux qui va paroître* is niet bekend wie de melodie componeerde. Na het zoeken op de wijsaanduiding op de website van RISM, ben ik erachter gekomen dat de melodie afkomstig is uit een opera van Jean-Baptiste Lully: *Isis* (1677).¹⁰² Ik heb het lied opgezocht in de scan van de partituur van deze opera.¹⁰³ Het lied wordt gezongen in de proloog. De melodie uit de opera van Lully en de door Sweerts gebruikte melodie komen overeen. De wijsaanduiding *C'est le dieu des eaux qui va paroître* komt tweemaal voor in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, namelijk bij *Ach wat is het zoet daar twee beminnen* (nr. 14, p. 21) en *'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen* (nr. 70, p. 129).

Wijs: *Tranquilles coeurs* (nr. 15, p. 23)

Het volgende lied dat op een buitenlandse wijsaanduiding is geschreven is *Myn Rozemond vertoont al 't zoet* (nr. 15, p. 23). Dit lied is geschreven op de melodie *Tranquilles coeurs*. In de Liederbank zijn 108 liederen bekend op deze melodie. De Liederbank geeft ook aan waar deze melodie vandaan komt. *Tranquilles coeurs* komt uit het ballet *Le Triomphe de l'amour* (1681), eveneens van Jean-Baptiste Lully.¹⁰⁴ In de partituur van *Triomphe de l'amour* is geen indeling van aktes en scènes te

---

⁹⁶ <http://conquest.imslp.info/files/imglnks/usimg/e/ed/IMSLP297436-PMLP133336-leuropegalanteba97camp.pdf>.

⁹⁷ www.liederenbank.nl, bezocht op 15 december 2013.

⁹⁸ British Library: GB-Lbl/ Eg. 816(68): <http://opac.rism.info/search?documentid=800260493>.

⁹⁹ <http://opac.rism.info/search?documentid=900003199>.

¹⁰⁰ <http://opac.rism.info/search?documentid=450022189>.

¹⁰¹ www.imslp.org, bezocht op 13 april 2013.

¹⁰² <http://opac.rism.info/search?documentid=450022181>.

¹⁰³ www.imslp.org, <http://japanese.imslp.info/files/imglnks/usimg/5/57/IMSLP56096-PMLP05479-Lully-Isis.pdf>, bezocht op 10 februari 2013.

¹⁰⁴ www.liederenbank.nl, bezocht op 18-09-2013.

vinden. Dit wordt ook niet aangegeven in de *Chronologisch-Thematisches Verzeichnis Sämtlicher Werke von Jean-Baptiste Lully*.¹⁰⁵

Wijs: *De liefde van ons meisjes* (nr. 20, p. 31)

Het lied *O, aangename velden* (nr. 20, p. 31) heeft een Nederlandstalige wijsaanduiding, namelijk *De liefde van ons Meisjen*. De Liederensbank geeft aan dat deze melodie haar oorsprong heeft in Frankrijk. De melodienorm is *Attendez-moi sous l'orme* en is afkomstig uit een eenakter van Jean-François Regnard uit 1694. Deze melodie komt tweemaal voor in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, namelijk ook bij het lied *De liefde van het meisje* (nr. 29, p. 48). Bij dit laatste lied wordt wel de Franse wijsaanduiding gegeven.

Wijs: *Le Foelie d'Espagne* (nr. 22, p. 34)

Het lied *Myn lief, myn schoone* (nr. 22, p. 34) wordt gezongen op de melodie *Le Foelie d'Espagne*. In de Liederensbank is te lezen dat deze sarabande-achtige dans de basis was voor vele variatiewerken van onder meer Arcangelo Corelli, Jean-Baptiste Lully en Sergei Rachmaninov. De oudste bron dateert uit ca. 1625. Het gaat dan om het *Cancionara de la Sablonara*, een Spaans handschrift met 75 polyfone liederen. In dit handschrift wordt de sarabande *Dos estrellas le siguien* genoemd. De componist die bij deze bewerking vermeld wordt, is Manuel Machado (ca. 1590-1646).¹⁰⁶

Wijs: *Orithie du Triomphe de l'amour* (nr. 23, p. 36)

Boven het lied *Schoone zonnen, heldre lichten* (nr. 23, p. 36) staat de wijsaanduiding *Orithie du Triomphe de l'amour*. Als commentaar hierop geeft de Liederensbank: Orithie is een personage uit het ballet *Le Triomphe de l'amour*. De scan van de website van *Petrucci Music Library* heb ik bestudeerd, en de melodie komt inderdaad uit *Le Triomphe de l'amour* van Jean-Baptiste Lully uit 1681. Het is een *Gavotte* voor Orithie en zijn nimfen.¹⁰⁷

Wijs: *Belle Iris* (nr. 30, p. 49)

De wijsaanduiding van *Gryze Rynstroom* (nr. 30, p. 49) is *Belle Iris*. De Liederensbank noemt 210 liederen op deze melodie. Er is ook informatie bekend. De melodie is afkomstig uit de *Ballet de l'impatience* uit 1661 van Jean-Baptiste Lully.¹⁰⁸ Na bestudering van de online partituur van IMSLP is gebleken dat *Belle Iris* zich bevindt in de eerste entree. De oorspronkelijke titel is *Sommes nous pas trop heureux, belle Iris*.¹⁰⁹ In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn nog twee liederen te vinden op deze melodie: *Schoone Bruit ontfang dees kroon* (nr. 38, p. 69) en *Evenals de zonnebloem* (nr. 41, p. 75).

Wijs: *Dans nos bois* (nr. 31, p. 51)

Het lied *O Fillis zouden uwe jaaren* (nr. 31, p. 51) heeft ook een buitenlandse wijsaanduiding, namelijk *Dans nos bois*. In de Liederensbank komt deze melodie zevenmaal voor, maar daar is niet bekend waar de melodie vandaan komt. Daarom heb ik ook van deze melodie de eerste noten ingevoerd in de zoekfunctie van RISM. Hier kwam uit dat de melodie te vinden is in *Trios de la chambre du roi* LWV 35.¹¹⁰ De volledige titel bij Lully luidt: *Dans nos bois Silvandre s'écrite* (LWV 35/4) en komt overeen met de melodie uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. *Trios de la chambre du roi* (LWV 35) of, zoals Oxford Music Online het werk noemt, *Trios de la coucher du roi* zijn instrumentale werken voor twee violen en basso continuo.¹¹¹ De Bibliothèque Nationale de France

---

¹⁰⁵ Schneider 1981, p. 351.

¹⁰⁶ www.liederensbank.nl, bezocht op 15 december 2013.

¹⁰⁷ www.imslp.org, bezocht op 25 februari 2013.

¹⁰⁸ www.liederensbank.nl, bezocht op 15 december 2013.

¹⁰⁹ www.imslp.org, bezocht op 25 februari 2013.

¹¹⁰ Schloß Sünching, D- SÜN/ Ms 53, <http://opac.rism.info/search?documentid=450027842>.

¹¹¹ Gorce, de la, bezocht op 20 november 2013.

geeft aan dat het werk in 1705 is uitgegeven.¹¹² Dit is in overeenstemming met de informatie van RISM. De *Choronologisch-Thematisches Verzeichnis Sämtlicher Werke von Jean-Baptiste Lully (LWV)* geeft aan dat het eerste deel uit de *Trios de la Chambre du Roi* is geschreven in 1667.¹¹³ Cornelis Sweerts gebruikte de melodie al in de druk van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* die tussen 1696 en 1699 uitkwam.¹¹⁴

Wijs: *Aimable vainqueur* (nr. 32, p. 54)

De wijsaanduiding *Aimable vainqueur* komt tweemaal voor in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, namelijk bij *Beminnelyk beeld* (nr. 32, p. 54) en *Ach Kloris waarheen* (nr. 67, p. 125). De Liederbank vermeldt dat de melodie uit de opera *Hésione* (1700) van André Campra afkomstig is. Een korte controle in RISM en in de scan van de partituur op de website van IMSLP bevestigt de informatie die bekend is in de Liederbank. Het lied wordt gezongen door Venus en staat in de vijfde scène van de derde akte.

Anke von Trara is die mir gefelt (nr. 33, p. 56)

Anke von Trara (nr. 33, p. 56) heeft geen wijsaanduiding, maar het lied is duidelijk afkomstig uit Duitsland. Vanwege de Duitse tekst is het lied afgedrukt in gotische letters. Later in het liedje wisselen Duits en Nederlands elkaar af. De tekst wordt toegeschreven aan Simon Dach (1605–1659) en de muziek komt nagenoeg overeen met de muziek van Heinrich Albert (1604–1651) uit 1642. Zijn muziek staat in 3/2 maat, het lied in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* in 3/4 maat. Af en toe zijn in het liedboekje van Sweerts meer versieringen te vinden en soms zelfs andere noten. De melodie van Heinrich Albert is als basis gebruikt. De baslijn komt in de eerste regel overeen met de baslijn van Heinrich Albert. Oorspronkelijk is het lied geschreven in plat-Duits, in 17 strofen. In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* staan 16 strofen. De volgorde is enigszins veranderd. De achtste strofe uit het Duitse lied ontbreekt in *Boertige en ernstige minnezangen*.¹¹⁵ Het lied gaat over Ännchen von Tharau. Haar werkelijke naam was Anna Neander. Zij werd gezien als ideale geliefde. Ze was de dochter van de pastoor van Tharau. Neander trouwde op achttienjarige leeftijd. Toen haar echtgenoot stierf, trouwde zij nog tweemaal.¹¹⁶

Wijs: *Courante de la Bare* (nr. 35, p. 61)

Het lied *Ach! felle pylon van de min* (nr. 35, p. 61) is geschreven op de melodie *Courante la Bare*. Deze melodie is volgens de Liederbank geschreven door Pierre Chabanceau de la Bare (1592-1656). In Grove Music Online wordt hij Pierre de la Barre genoemd. Hij was een Franse componist en organist, die contact onderhield met Constantijn Huygens. Deze courante wordt vaak aan hem toegeschreven, maar het is goed mogelijk dat de melodie door één van zijn halfbroers is gecomponeerd.¹¹⁷ In de Liederbank zijn 150 liederen bekend met deze melodie.¹¹⁸

Wijs: *Anne, Mary en Lysbet* (nr. 43, p. 78)

Het lied *Wel ik hou het met vryen* (nr. 43, p. 78) is geschreven op de melodie *Anne, Mary en Lysbet*. De melodienorm is *Blikken doos*. Het lijkt te gaan om een Nederlandse melodie, maar dat is niet zo. In 1696 is het lied in *Playford* opgenomen als *St. Martin's Lane*. In het boekje *Feuillet* uit 1706 heeft de melodie de titel *Les contrefaiseurs*. Het is een anonieme melodie, ook wel bekend als *La*

---

¹¹² <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1110347.r=lully.langEN>.

¹¹³ Schneider 1981, p. 139.

¹¹⁴ Sweerts 1696-1699.

¹¹⁵ Fischer 2007.

¹¹⁶ Würth 2004, p. 183.

¹¹⁷ Bowers in *Grove Music Online*, bezocht op 3 november 2013.

¹¹⁸ www.liederenbank.nl, bezocht op 3 november 2013.

Furstenberg of *La Fustemberg*. De melodie wordt zowel aan Henry Purcell als JeanBaptiste Lully toegeschreven.¹¹⁹

Wijs: *La beaute la plus severe* of *l'Hymen seul ne sauroit plaire* (nr. 44, p. 80)

Bij het lied *Die aan 't gout eerst heeft gebonden* (nr. 44, p. 80) staan twee wijsaanduidingen: *La beaute la plus severe* en *l'Hymen seul ne sauroit plaire*. Na het intypen van de eerste titel in de RISM databank, kwam naar voren dat het lied afkomstig moet zijn uit de opera *Atys* (1676) van Jean-Baptiste Lully.¹²⁰ Na bestudering van de online partituur op de website van IMSLP blijkt dat de beide liederen zich in de vijfde scène van de vierde akte bevinden. De liederen volgen elkaar op. *Hymen seul ne sauroit plaire* heeft een andere melodie, die lijkt op de voorafgaande. Het lied uit *Boertige en ernstige minnezangen* past op beide melodieën en beide zijn in appendix 2 uitgewerkt.

Wijs: *Ach liefde zoet lyden* (nr. 45, p. 82)

Over *Klorinde myn leven, die ik er bemin* (nr. 45, p. 82) staat in de Liederensbank dat de melodie geschreven is in de trant van Lully. De melodie lijkt aan het eind van de zeventiende eeuw in Frankrijk geschreven te zijn.¹²¹

Wijs: *Jeunes Coeurs laissez vous prendre* (nr. 46, p. 84)

Het lied *Jonge zielen wilt eens trachten* (nr. 46, p. 84) heeft de buitenlandse wijsaanduiding *Jeunes Coeurs laissez vous prendre*. Ik heb Franse titel ingevoerd in de zoekfunctie van RISM.¹²² Het gaat hier om een lied uit de zevende scène van de eerste akte uit de opera *Alceste* (1674) van Jean-Baptiste Lully, zoals blijkt uit de online partituur van IMSLP. In de opera wordt het lied gezongen door Cephise, een volgster van Alceste.

Wijs: *Gelozia non posse piu* (nr. 47, p. 86)

De melodie van het lied *Zoete zangster verzacht mijn smart* (nr. 47, p. 86) is waarschijnlijk afkomstig uit Italië. Het lied heeft als wijsaanduiding *Gelozia non posse piu*. Bij het invoeren van het woord *Gelosia* (met een 's') in de zoekfunctie van RISM kwam het lied *Gelosia non posso più tormentarmi*, uit de opera *Helena rapita da Paride* van Domenico Freschi uit 1677 naar voren. Helaas is van dit lied slechts de eerste regel in RISM te vinden, waardoor niet met zekerheid te zeggen is of Cornelis Sweerts in *Boertige en ernstige minnezangen* inderdaad naar deze melodie verwijst.¹²³ Wat betreft de tijd waarin de componist leefde (tussen 1634 en 1710), zou het goed mogelijk zijn.

Wijs: *Un coeur maître de lui même* (nr. 48, p. 88)

Het lied *Wil my slechts uw hart vergonnen* (nr. 46, p. 88) heeft de wijsaanduiding *Un coeur maître de lui même*. Deze melodie komt net als *Orithie de Triomphe d'amour* en *Tranquilles Coeurs* uit *Le Triomphe de l'amour* (1681) van Jean-Baptiste Lully. Over deze melodie is nog geen informatie bekend in de Liederensbank. Ik heb de wijsaanduiding daarom ingevoerd op de website van RISM.¹²⁴ De melodie komt voor in de achtste entrée. Dat blijkt uit de online partituur van de website van IMSLP.

Wijs: *Windeke daar het bos afdrielt* (nr. 50, p. 90)

Ook over *Windeke daer het bos afdrielt*, de wijsaanduiding van 't *Watertje dat zyn volle vloet* (nr. 50, p. 90) en *Luchtige Teeuwis, die altyt* (nr. 60, p. 114) is informatie bekend in de Liederensbank. Het is een oude melodie die al door P.C. Hooft gebruikt werd in 1605. Het is een Franse Hofmelodie met de

---

¹¹⁹ www.liederensbank.nl, bezocht op 3 november 2013.

¹²⁰ <http://opac.rism.info/search?documentid=450027840>.

¹²¹ www.liederensbank.nl, bezocht op 15 december 2013.

¹²² <http://opac.rism.info/search?documentid=000135499>.

¹²³ <http://opac.rism.info/search?documentid=850024529>.

¹²⁴ <http://opac.rism.info/search?documentid=452020601>.

titel *J'aymeray tousjours ma Phyllis*. Het invullen van deze Franse titel in de zoekfunctie van RISM leverde helaas geen resultaat op.

Wijs: *Aux armes Camerades* (nr. 52, p. 92)

Het lied *'t Za lustig laat ons drinken* (nr. 52, p. 92) heeft als wijsaanduiding *Aux armes Camerades*. De zoekmachine van RISM geeft na invoering van de melodie aan dat de componist van de melodie Jean Baptiste Bousset (1662-1725) is. Hij gaf muziekles op diverse Franse academies, waaronder de Académie Française.¹²⁵ Het lied lijkt gepubliceerd te zijn in 1695. De tekst van *Aux armes Camerades* heb ik vergeleken met de tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen*. Het aantal coupletten dat Sweerts schrijft, komt overeen met het aantal coupletten van Bousset. De Franse tekst is tevens te zingen op de melodie die in *Boertige en ernstige minnezangen* is gedrukt.¹²⁶

Wijs: *Le Mariée* (nr. 58, p. 108)

Het lied *Muskadelle droppen, droppen koppen* (nr. 58, p. 108) moet gezongen worden op de melodie *le Mariée*. De noten heb ik ingevoerd in de zoekfunctie van RISM. De melodie blijkt te zijn gecomponeerd door Jean-Baptiste Lully en komt uit *Ballet les Plaisirs* (1655).¹²⁷ In de online partituur van IMSLP is te vinden dat het de achtste entrée betreft, de opkomst van een oude man met zijn familie. Lully heeft de melodie ook in andere composities verwerkt, namelijk in *Les Noces de village* (1663) en *Roland* (1685).¹²⁸

Wijs: [geen wijsaanduiding] (nr. 64, p. 119)

Het lied *Als het hart van getrouwe liefde sterft* (nr. 64, p. 119) heeft geen wijsaanduiding. In de Liederbank zijn drie liederen bekend met deze tekst. De andere twee liederen hebben als wijsaanduiding *Courante la Reyne nouvelle* of *Courante etc.* Die melodie komt 76 maal voor en is onder meer te vinden in *Gezangen* van Jan van Elstrand uit 1717, waarvan een transcriptie te vinden is in de Liederbank. De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* is echter niet te zingen op deze melodie. Wat wel de juiste melodie is, blijft onbekend.

Wijs: *Dans l'opera de Persée* (nr. 68, p. 126)

De wijsaanduiding van *Myn Schaapjes noch aan 't dwaalen* (nr. 68, p. 126) luidt: *Dans l'opera de Persée*. Dit zou betekenen dat deze melodie uit zich in de opera *Persée* (1682) van Jean-Baptiste Lully moet bevinden. Na bestudering van de online operapartituur (IMSLP) is gebleken dat het gaat om de derde air uit de vijfde scène van de eerste akte. Deze informatie is nog niet te vinden op de website van de Liederbank.

Wijs: *Chaconne de Phaëton* (nr. 73, p. 132)

Bij het lied *Vriend neem 't glas in de hand* (nr. 73, p. 132) staat geen melodie maar ook hier geeft de wijsaanduiding aan waar we moeten zoeken. *Chaconne de Phaëton* staat in de opera *Phaëton* van Jean-Baptiste Lully. Hij schreef de opera in 1683.¹²⁹ De *Chaconne* bevindt zich in de vijfde scène van de tweede akte, zoals blijkt uit de online partituur van IMSLP. Het lied uit *Boertige en ernstige minnezangen* past op deze melodie. Deze informatie is niet bekend in de Liederbank.

Wijs: *De Ferlaan* (nr. 74, p. 133)

Zoals de Liederbank aangeeft, is de melodie *De Ferlaan* te vinden in de tweede scène van de vierde akte in de opera *L'Europe Galante* uit 1697 van André Campra. Het lied *Ik wil 'er naar mynen vollen zwier ô neuzen lustige neuzen* (nr. 74, p. 133) wordt op deze melodie gezongen.

---

¹²⁵ Garden in *Grove Music Online*, bezocht op 03-11-2013.

¹²⁶ http://livretsbaroques.fr/Airs_Cour/Bousset/1_Janvier_Fevrier_Mars_1695.htm.

¹²⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=000118028>.

¹²⁸ Gorce in *Grove Music Online*, bezocht op 20-11-2013.

¹²⁹ Schneider 1981, p. 388.

Wijs: *Ouverture du Triomfe de l'Amour* (nr. 76, p. 139)

De wijsaanduiding van 'k *Ben ny vry* (nr. 76, p. 139) luidt: *Ouverture du Triomfe de l'Amour*. Over deze melodie is geen informatie bekend. Lully schreef dit ballet in 1681.¹³⁰ Ik heb de ouverture van het ballet *Triomphe de l'Amour* (1681) van Jean-Baptiste Lully bestudeerd, in de online partituur die ik vond via de webstie van IMSLP. De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* is inderdaad te zingen op die melodie. Over deze melodie is geen informatie bekend in de Liederenbank.

Wijs: *Je me ris de toutes vos rigeurs* (nr. 79, p. 148)

Ook de melodie van het lied *Ik belach al uwe trotzigheen* (nr. 79, p. 148) heeft een Franse herkomst. De wijsaanduiding is Frans: *Je me ris de toutes vos rigeurs*. De melodie staat erbij. Het onderzoek naar de Franse herkomst, via de wijsaanduiding en de noten, op de website van RISM leidde niet tot een resultaat. Ook de Franse website van Philidor leverde niet één resultaat op.

Wijs: *Triomfée charmante Reine* (nr. 93, p. 184)

Het lied *Zoete Vrêe is meer dan schatten* (nr. 93, p. 184) heeft de wijsaanduiding *Triomfée charmante Reine*. Na deze wijsaanduiding te hebben opgezocht op de website van RISM blijkt dat de melodie te vinden is in de opera *Roland* van Jean-Baptiste Lully uit 1685.¹³¹ Ik heb de partituur op de website van IMSLP gevonden. In het Franse lied, dat te vinden is in de zesde scène van de vijfde akte, worden de zinnen meermaals herhaald. Het lied uit *Boertige en ernstige minnezangen* past alleen op deze melodie als dezelfde herhalingen worden toegepast als in het originele Franse lied. De wijsaanduiding komt ook voor in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*, bij het lied *Triomfeer o koninginne* (nr. 59, p.115). Hier is de melodie echter anders. In *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* gebruikt Cornelis Sweerts de laagste zangstem, de baspartij. Ik ben er in mijn transcriptie aanvankelijk vanuit gegaan dat Cornelis Sweerts de bovenste zangstem voor ogen had. Dit is kennelijk niet automatisch het geval. Het lied *Zoete Vrêe* is aan het eind van dit hoofdstuk uitgewerkt op beide melodieën te vinden.

Wijs: *Amy rions bouvons chantons dansons* (nr. 94, p. 185)

De liederen *Allerliefste lief myn hart myn hart myn ziel* (nr. 94, p. 185), en *Wyntje, dat nu weer myn hart verheugt* (nr. 98, p. 198), hebben allebei de wijsaanduiding *Amy rions bouvons chantons dansons*. In de Liederenbank is over deze melodie informatie bekend. De melodienorm is *Mars van Oxenstern*. Deze naam verwijst vermoedelijk naar een Zweeds regiment dat tussen 1701 en 1714 in Nederland in dienst was genomen. Een andere mogelijkheid is een verwijzing naar een Zweedse gravenzoon die in Nederland vocht en in 1709 sneuvelde, maar wanneer de melodie voor het eerst verscheen of van wie de Franse melodie gecomponeerd heeft, is niet bekend.

Wijs: *Hoor Kees myn vryer* (nr. 95, p. 187)

De melodie van het lied *Wel goelyk meisje* (nr. 95, p. 187) met wijsaanduiding *Hoor Kees myn vryer* is volgens de Liederenbank gebaseerd op de Franse melodie *Il m'en faut une*. Helaas is deze Franse melodie niet te vinden in de zoekfunctie van RISM.

---

¹³⁰ Schneider 1981, p. 351.

¹³¹ <http://opac.rism.info/search?documentid=212001114>.

3.2 Resultaten van het onderzoek

Hieronder staat een overzicht van de vindplaatsen van de 33 buitenlandse melodieën te vinden. Tevens zijn, waar mogelijk, de componisten vermeld. De verwijzingen zijn gebaseerd op de RISM-website. De plaats in de opera of het ballet heb ik in de online partituren opgezocht via de website van IMSLP, waar veel bladmuziek online te vinden is.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
1.	Nr. 5. (p. 9)	<i>Wat baat het uw te zyn gesprooten</i>	<i>Réveille vous belle en dormie</i>	Anonieme bronnen, ook te vinden in de vierde druk van Hieronymus Sweerts' <i>Innerlykke ziel-tochten op 't H. Avondmaal</i> (1702)
2.	Nr. 6. (p. 10)	<i>Gun my myn Engelin</i>	<i>Wat schal y dou</i>	-
3.	Nr. 8. (p. 12) Nr. 53. (p. 96)	<i>Fillis schoon gy 't my verwyrt</i> <i>Vrienden wil je vrolyk zyn</i>	<i>Chers amis le u[v]erre en main</i> <i>Chers amis le verre en main</i>	Titel: <i>Seconde air</i> Uit: <i>L'Europe galante</i> (1697), eerste akte, derde scène Componist: André Campra (1660-1744)
4.	Nr. 10. (p. 15)	<i>Lief gy zyt voor myn rust gebooren</i>	<i>Quand Iris</i>	Anoniem
5.	Nr. 13. (p. 20) Nr. 56. (p. 104) Nr. 72. (p. 131)	<i>WAt is 'er meêr op aarde te wenschen</i> <i>Laat ons de Min niet smaaldlyk verachten</i> <i>Point de chagrin dans notre vie</i>	<i>Suivons l'Amour c'est lui qn[u]i nous même</i> <i>Suivons l'Amour c'est lui qui nous mê[s]ne</i> <i>Suivons l'amour c'est lui &c</i>	Titel: <i>Suivons l'amour c'est lui qui nous même</i> Uit: <i>Amadis</i> (1684), proloog Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹³² LWV 63/12 ¹³³
6.	Nr. 14. (p. 21) Nr. 70. (p. 129)	<i>Ach wat is het zoet daer twee beminnen</i> <i>'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen</i>	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître</i> <i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître</i>	Titel: <i>C'est le dieu des eaux qui va paroître</i> Uit: <i>Isis</i> (1677), prologe, scène 2 Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹³⁴ LWV 54/4 ¹³⁵

¹³² <http://opac.rism.info/search?documentid=452020607>.

¹³³ Schneider 1981, p. 414.

¹³⁴ [Http://opac.rism.info/search?documentid=450022181](http://opac.rism.info/search?documentid=450022181).

¹³⁵ Schneider 1981, p. 294.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
7.	Nr. 15. (p. 23)	<i>Myn Rozemond vertoont al 't zoet</i>	<i>Tranquilles coeurs</i>	Titel: <i>Venus</i> ¹³⁶ Uit: <i>Le Triomphe de 'Amour</i> (1681) Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹³⁷ (In de partituur (IMSLP) p.10) LWV 59/3 ¹³⁸
8.	Nr.20. (p. 31) Nr. 29 (p. 48)	<i>O, aangename velden</i> <i>De liefde van het meisje</i>	<i>De liefde van ons meisjes</i> <i>Attendez moy sous l'orme</i>	Componist: Jean-François Regnard (1694)
9.	Nr. 22 (p. 34)	<i>Myn Lief, myn schoone</i>	<i>Le Foelie d'Espagne</i>	Anonieme Sarabande-achtige dans uit een Spaans handschrift uit ca. 1625
10.	Nr. 23. (p. 36)	<i>Schoone Zonne, heldre lichten</i>	<i>Orithie du Triomphe de l'amour</i>	Dans: <i>Gavotte pour Orithie et ses nymphes</i> ¹³⁹ Uit: <i>Le Triomphe de 'Amour</i> (1681) Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹⁴⁰ (In de partituur (IMSLP) p. 68) LWV 59/26 ¹⁴¹
11.	Nr. 30. (p. 49) Nr. 38. (p. 69) Nr. 41 (p. 75)	<i>Gryze Rynstroom wiens gewelt</i> <i>Schoone Bruit ontvang dees kroon</i> <i>Even als de Zonnebloem</i>	<i>Belle Iris</i> <i>Belle Iris</i> <i>Belle Iris</i>	Titel: <i>La serenade Sommes nous pas trop heureux, belle Iris</i> Uit: <i>Ballet de l'impatience</i> (1661) Eerste entrée Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 14/2 ¹⁴²

¹³⁶ http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/3/3d/IMSLP02034-Lully_-_Triomphe_Amour.pdf.

¹³⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=450027765>.

¹³⁸ Schneider 1981, p. 352.

¹³⁹ http://petrucci.mus.auth.gr/imglnks/usimg/3/3d/IMSLP02034-Lully_-_Triomphe_Amour.pdf.

¹⁴⁰ <http://opac.rism.info/search?documentid=450027765>.

¹⁴¹ Schneider 1981, p. 359.

¹⁴² Schneider 1981, p. 63.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
12.	Nr. 31. (p. 51)	<i>O Fillis zouden uwe jaaren</i>	<i>Dans nos bois</i>	Titel: <i>Dans nos Bois Silvandre s'écrite</i> Uit: <i>Trios de la chambre du roi</i> [1667] ¹⁴³ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹⁴⁴ LWV 35/4 ¹⁴⁵
13.	Nr. 32 (p. 54) Nr. 67 (p. 125)	<i>Beminnelyk beeld</i> <i>Ach Kloris waarheen</i>	<i>Aimable Vainqueur</i> <i>Aimable Vainqueur</i>	Titel: <i>Aymable Vainqueur</i> Uit: opera <i>Hésione</i> (1700), Akte 3 scène 5 Componist: André Campra (1660-1744)
14.	Nr. 33. (p. 56)	<i>Anke von Trara is die mir gefelt.</i>	-	Titel: <i>Ännchen von Tharau</i> (1642) Dichter: Simon Dach Componist: Heinrich Albert ¹⁴⁶
15.	Nr. 35. (p. 61)	<i>Ach! Felle pylen van de min</i>	<i>Courante la Bare</i>	Componist: Pierre Chabanceau de la Barre (1592-1656)
16.	Nr. 43. (p. 78)	<i>Wel ik hou het met vryen</i>	<i>Anne, Mary en Lysbet</i>	Titel: <i>St. Martin's Lane</i> Opgenomen in het boekje <i>Playford</i> (1696) <i>Les contrefaiseurs</i> opgenomen in <i>Feuillet</i> (1706)
17.	Nr. 44. (p. 80)	<i>Die aan 't gout eerst heeft gebonden</i>	<i>La beaute la plus severe of l'Hymen seul ne sauroit plaire</i>	Titel: <i>La beauté la plus severe / l'Hymen seul ne sauroit plaire</i> Uit: <i>Atys</i> (1676), Akte 4, Scène 5 Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹⁴⁷ LWV 53/75 ¹⁴⁸ LWV 53/76 ¹⁴⁹
18.	Nr. 45. (p. 82)	<i>Klorinde myn leven</i>	<i>Ach liefde zoet lyden</i>	Onbekend ¹⁵⁰

¹⁴³ <http://data.bnf.fr/ark:/12148/cb14853823q>.

¹⁴⁴ <http://opac.rism.info/search?documentid=450101851>.

¹⁴⁵ Schneider 1981, p. 140.

¹⁴⁶ Fischer 2007.

¹⁴⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=450027840>.

¹⁴⁸ Schneider 1981, p.287.

¹⁴⁹ Schneider 1981, p.288.

¹⁵⁰ Website www.liederenbank.nl.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
19.	Nr. 46. (p. 84)	<i>Jonge zielen wilt eens trachten</i>	<i>Jeunes Coeurs laissez vous prendre</i>	Titel: <i>Jeunes coeurs laissez vous prendre</i> Uit: <i>Alceste</i> (1674), Akte 1, scène 7 Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) ¹⁵¹ LWV 50/31 ¹⁵²
20.	Nr. 47. (p. 86)	<i>Zoete Zangster verzacht myn smart</i>	<i>Gelozia non posse piu</i>	Titel: <i>Gelosia non posso piu tormentarmi</i> Uit: <i>Helena rapita da Paride</i> (1677) Componist: Domenico Freschi (1634-1710) ¹⁵³
21.	Nr. 48. (p. 88)	<i>Wil my slechts uw hart vergonnen</i>	<i>Un coeur de lui même &c.</i>	Titel: <i>Un coeur maître de lui même</i> Uit: <i>Le Triomphe de l'amour</i> (1681) ¹⁵⁴ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) (scan (IMSLP) p. 78) LWV 59/31 ¹⁵⁵
22.	Nr. 50. (p. 90)	<i>'t Watertje dat zyn volle vloet</i>	<i>Windeke daar het bos afdrielt</i>	Franse hofmelodie <i>J'aymeray toujours ma Phyllis</i> (laat 16 ^e eeuw) ¹⁵⁶
23.	Nr. 52. (p. 92)	<i>'t Za lustig laat ons drinken</i>	<i>Aux Armes Camerades</i>	Geen titel, [1695] Componist: Jean-Baptiste de Bousset (1662-1725) ¹⁵⁷
24.	Nr. 58. (p. 108)	<i>Muskadelle droppen, droppen koppen</i>	<i>Le Mariée</i>	Titel: <i>Un vieillard avec sa famille</i> Uit: <i>Les Plaisirs</i> (1655), 7e entrée ¹⁵⁸ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 2/4 ¹⁵⁹

¹⁵¹ <http://opac.rism.info/search?documentid=450027841>.

¹⁵² Schneider 1981, p.233.

¹⁵³ <http://opac.rism.info/search?documentid=850024529>.

¹⁵⁴ <http://opac.rism.info/search?documentid=450000157>.

¹⁵⁵ Schneider 1981, p. 360.

¹⁵⁶ Website www.liederenbank.nl.

¹⁵⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=190001141>.

¹⁵⁸ <http://opac.rism.info/search?documentid=000118028>.

¹⁵⁹ Schneider 1981, p.24.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
25.	Nr. 64. (p. 119)	<i>Als het hart van getrouwe liefde sterft</i>	-	In andere bronnen wordt de melodie Courante la Reyne gebruikt. Dit lied past echter niet op die melodie.
26.	Nr. 68. (p. 126)	<i>Myn Schaapjes noch aan 't dwaalen</i>	<i>dans l'Opera de Persée</i>	Titel: <i>Troisième air</i> Uit: <i>Persée</i> (1682) ¹⁶⁰ , akte 1, scène V ¹⁶¹ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 60/30 ¹⁶²
27.	Nr. 73. (p. 132)	<i>Vriend neem 't glas in de hand</i>	<i>Chaconne de Phaëton</i>	Titel: <i>Chaconne: Où dancent une troupe d'Egyptiens & d'Egyptiennes. Une Toupe d'Ethiopiens & d'Ethiopiennes. Une Troupe d'Indiens & d'Indiennes</i> Uit: <i>Phaëton</i> (1683), akte II, scène V ¹⁶³ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 61/40 ¹⁶⁴
28.	Nr. 74. (p. 133)	<i>Ik wil 'er naar mynen vollen zwier ô neuzen lustige neuzen</i>	<i>De Ferlaan</i>	Titel: Uit: <i>L'Europe Galante</i> (1697), vierde entrée, scène twee Componist: André Campra (1660-1744)
29.	Nr. 76. (p. 139)	<i>'k Ben ny vry</i>	<i>Ouverture du Triomphe de l'Amour</i>	Titel: <i>Ouverture</i> Uit: <i>Le triomphe de l'amour</i> (1681) ¹⁶⁵ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 59/1 ¹⁶⁶
30.	Nr. 79 (p. 148)	<i>Ik belach al uwe trotzigheên</i>	<i>Je me ris de toutes vos rigeurs</i>	-

¹⁶⁰ <http://opac.rism.info/search?documentid=212001115>.

¹⁶¹ Website www.imslp.org.

¹⁶² Schneider 1981, p.376.

¹⁶³ Website www.imslp.org.

¹⁶⁴ Schneider 1981, p.401.

¹⁶⁵ <http://opac.rism.info/search?documentid=704003588>.

¹⁶⁶ Schneider 1981, p. 352.

Nr.	Lied en pagina	Beginregel	Wijs-aanduiding	Herkomst informatie
31.	Nr. 93. (p. 184)	<i>Zoete Vrêe is meer dan schatten</i>	<i>Triomfée charmante Reine</i>	Titel: <i>Triomphez charmante Reine</i> Uit: <i>Roland</i> (1685), akte 1, scène 6 ¹⁶⁷ Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 65/23 ¹⁶⁸
32.	Nr. 94 (p. 185) Nr. 98 (p. 198)	<i>Allerliefste Lief myn hart myn ziel</i> <i>Wyntje dat nu weer myn hart verheugt</i>	<i>Amy rions bouvons chantons dansons</i> <i>Amy rions bouvons chantons dansons</i>	De melodie <i>Amy rions bouvons chantons dansons</i> vertoont verwantschap met de <i>Mars van Oxenstern</i> .
33.	Nr. 95. (p. 187)	<i>Wel goelyk maisje</i>	<i>O Kees myn Vryer</i>	Gebaseerd op de Franse melodie <i>Il m'en faut une</i> ¹⁶⁹

3.3 Conclusie

In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn 42 liederen opgenomen met een melodie die oorspronkelijk niet uit Nederland komt. In totaal zijn er 33 verschillende buitenlandse wijsaanduidingen. De 7 buitenlandse wijsaanduidingen *Chers amis le verre en main*, *Suivons l'amour c'est lui qui nous meme*, *C'est le dieu des eaux qui va paroître*, *De liefde van ons Meisjen*, *Belle Iris*, *Aimable vainqueur* en *Amy rions bouvons chantons dansons*, komen meermaals voor. Van 13 buitenlandse melodieën was al informatie bekend in de Liederbank. Soms is alleen bekend wat de vroegste bron is waar het lied in voor komt. Meestal staat aangegeven uit welk muziekstuk de melodie afkomstig is en wie de componist is. Vaak staat er niet bij vermeld waar het lied in de opera te vinden is. Dat heb ik dan nader onderzocht. Van de overige melodieën met een buitenlandse wijsaanduiding heb ik de herkomst onderzocht met behulp van de zoekmachine van RISM. Bij de wijsaanduidingen *Je me ris de toutes vos rigeurs* en *Wat schall y dou* bleek geen informatie te vinden. Kennelijk zijn deze liederen niet opgenomen in de database van RISM. Bij de twee wijsaanduidingen *Reveille vous belle en dormie* en *Quand Iris (prend plaisir à boire)* is de herkomst anoniem.

Bij 20 melodieën is in de Liederbank geen informatie bekend, maar via het onderzoek op de website van RISM heb ik een aantal ontdekkingen gedaan betreffende de herkomst van de buitenlandse wijsaanduidingen uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Veel van de Franse wijsaanduidingen blijken melodieën te zijn van de bekende Franse componist Jean-Baptiste Lully. Van hem worden in het hele liedboekje de meeste melodieën gebruikt. In totaal komen 14 verschillende melodieën van Lully voor in *Boertige en ernstige minnezangen*, waarvan er 12 niet bekend waren in de Liederbank. Ook van de andere onbekende melodieën is nu bekend door wie de melodie geschreven zijn: Heinrich Albert, Jean Baptiste Bousset en waarschijnlijk Domenico Freschi. Het onderzoek naar de onbekende melodieën is dus vruchtbaar geweest.

De melodieën uit *Boertige en ernstige minnezangen* heb ik vergeleken met de melodieën in de partituren. Opvallend is dat de melodieën geschreven zijn in dezelfde toonsoort als het origineel.

¹⁶⁷ <http://opac.rism.info/search?documentid=212001114>.

¹⁶⁸ Schneider 1981, p. 435.

¹⁶⁹ Website www.liederenbank.nl

Het is niet waarschijnlijk dat Cornelis Sweerts alle partituren in zijn bezit had. Het is aannemelijker dat hij in het bezit was van een of meer boekjes waarin de diverse operamelodieën en liederen genoteerd stonden. Kennelijk bleven bij het overschrijven de toonaarden gehandhaafd.

Bij tien liederen staat vermeld dat de muziek van David Petersen is. Bij melodieën van Hendrik Anders en Servaas de Koning wordt de naam van de componist ook genoemd. Waarschijnlijk noemt hij de namen van Petersen, Anders en De Koning, omdat hij die in Amsterdam gekend zal hebben. Van deze drie componisten gezamenlijk worden evenveel melodieën gebruikt als van Jean-Baptiste Lully. De melodieën van de Franse componist worden door Sweerts veruit het meest gebruikt, maar zijn naam wordt niet in het liedboekje vermeld.

Cornelis Sweerts heeft een uitgesproken mening over de muziek van Lully, zoals in onderstaand citaat te lezen is. Een gedeelte van dit citaat is ook in de inleiding van deze scriptie te vinden.

*Maar wie Corelli kent, en van Torelli weet,
(En wie zou deze, die alhier zijn besteed,
Niet kennen, die aan 't Y zich dagelyks laat horen,
En door zyn vingerspél de domste trekt by de ooren,)
Moet niet verrukt staan door 't Muzijk van hen gesteld.
Vitali, ouder dan die twee, houd ook het veld
Als hy de Franschen door Balletten komt te toonen
Dat zy om zulk Muzijk naar Vrankryk niemant thronen
Van de Italjaanen, want zy in hun eigen land
Het spel, zo licht als zwaar, ook maken op een trant
Veel beter dan Lully, wiens deftige manieren,
Zelf zynde een Italjaan, naar 't Italjaansch ook zwieren,
En hoog te roemen zijn: maar 't Italjaansch, in kunst
En vindingen, behoud der kenners liefde en gunst.¹⁷⁰*

Sweerts schrijft hier dat hij de Italiaanse muziek mooier vindt dan de Franse. Lully, een Italiaanse componist die in Frankrijk werkzaam is, werkt op de Italiaanse manier, maar de muziek Italiaanse componisten als Corelli, Torelli en Vitali is in de ogen van Cornelis Sweerts van een hoger niveau. Het is opmerkelijk dat hij Lully dus niet zo goed vindt als de Italiaanse componisten, maar dat hij zijn melodieën wel heel vaak gebruikt. Gek genoeg heeft Sweerts in *Boertige en ernstige minnezangen* slechts één Italiaanse melodie gebruikt: *Gelozia non posse piu*.

---

¹⁷⁰ Sweerts 1698, p. 4.

4. Populariteit

Met hulp van de Liederensbank heb ik onderzocht welke liederen uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* ook in andere liedboekjes voorkomen. Een lied dat veelvuldig in liedboekjes werd opgenomen, zal het zangerspubliek aangesproken hebben en was kennelijk populair. Een andere indicatie voor de populariteit is het gebruik van de eerste regel van een lied als wijsaanduiding. Als de eerste regel van een tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* in latere bronnen als wijsaanduiding wordt gebruikt, zal het een populair lied zijn geweest. Dit heb ik ook onderzocht. Een ander onderdeel van mijn onderzoek is gericht op het boekje zelf. *Boertige en ernstige minnezangen* is ten minste vijfmaal gedrukt. Om te onderzoeken of vier herdrukken veel is in vergelijking met andere wereldlijke liedboekjes uit de tijd van *Boertige en ernstige minnezangen*, heb ik gebruik gemaakt van de bibliografie *Nederlandse Liedboeken* van D.F. Scheurleer.¹⁷¹

4.1 Populariteit afzonderlijke liederen

Om de populariteit van de afzonderlijke liederen te onderzoeken, heb ik gebruik gemaakt van de gegevens die bekend zijn bij de Nederlandse Liederensbank.¹⁷² Ik heb per lied onderzocht hoeveel vermeldingen er zijn in de Nederlandse Liederensbank. Hoe vaker het lied voorkomt, hoe populairder het lied waarschijnlijk is geweest. Ik heb niet alleen de teksten maar ook de wijsaanduidingen bestudeerd. Beide resultaten heb ik in een concordantielijst genoteerd. Deze lijst is als appendix 1 aan deze scriptie toegevoegd (Appendix 1A). In deze appendix zijn ook de gedichten uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* te vinden (Appendix 1B) en de liederen die wel in eerdere drukken verschenen, maar niet in de vijfde druk (Appendix 1C).

4.1.1 Teksten

Van de 99 liedteksten die in *Boertige en ernstige minnezangen* voorkomen, zijn er 28 ook in andere bronnen te vinden. Meestal slechts één of een enkele keer meermaal. Uit de bovengenoemde lijst met concordanties blijkt dat de liedtekst *Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten* (nr. 21, p. 33) het vaakst voorkomt. De tekst is in negen andere bronnen te vinden, waaronder in het eerste en derde deel van *Thirsis Minnewit* (1708 en 1712) en tweemaal in *De Koninginne van Hongaryen* (1746), op pagina 16 en 17.¹⁷³ Het lied is ook verschenen in de bundel *Herderszangen* van Abraham Alewyn en Nicolaas Ferdinand Le Grand uit 1716, waarvan de eerste druk vermoedelijk in 1699 verscheen. Op grond daarvan is het lied aan hen toegeschreven. *Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten* staat ook al in de vierde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* uit 1705, maar nog niet in de derde druk, die eerder dat jaar verscheen.

Er zijn 71 liederen die alleen in *Boertige en ernstige minnezangen* voorkomen. Bij 48 van deze liederen staat de dichter expliciet vermeld. Van de 99 liederen die in *Boertige en ernstige minnezangen* staan, komen zoals gezegd 28 liederen ook voor in andere liedboekjes. Dit is bijna een derde van het liedboekje. Negentien liederen verschenen in één van de delen van *Thirsis Minnewit*. Dit liedboek kent een aantal delen, is in verschillende convoluten verschenen en is door diverse drukkers uitgegeven. Het *Thirsis Minnewit* was een populair liedboek.¹⁷⁴ Wellicht heeft de populariteit van *Thirsis Minnewit* meegeholpen aan de populariteit van de afzonderlijke liederen die eerder in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* verschenen.

Bij het zoeken naar tekstconcordanties is mij het volgende opgevallen. Enkele liederen in andere liedboeken zijn samengesteld uit meerdere teksten uit *Boertige en ernstige minnezangen*. Dat is bijvoorbeeld het geval in het liedboekje *Het vermakelyk Bagyn-hof of den Hollandschen Edelman* uit 1739. De tweede strofe van het lied *Ag! Beeld voor wien ik kniel* (nr. 30, p. 48) komt overeen met

---

¹⁷¹ Scheurleer 1912, 1923.

¹⁷² www.liederensbank.nl, bezocht op 20 juli 2013.

¹⁷³ De liedtekst van pagina 16 heeft echter een andere strofevorm, en is kennelijk een bewerking voor een andere melodie. De liederen hebben wel allebei drie strofen.

¹⁷⁴ Kuijpers 2007.

de tekst van *Beminnelyk beeld, daar myn hart op speelt* (*Boertige en ernstige minnezangen*, nr. 32, p. 54). De tekst uit de derde strofe is gelijk aan het lied *Ach Kloris waarheen* (nr. 67, p. 125). In de tekst zijn wel enkele wijzigingen aangebracht. Het lied in *Het vermakelyk Bagyn-hof* is daarmee een samenstelling van verschillende liederen op de melodie *Aimable Vainqueur*. De Liederensbank vermeldt dat in *De Nieuwe vermaaklyke gaare-keuken* uit 1746 hetzelfde lied voorkomt, eveneens met een toevoeging van andere teksten uit *Boertige en ernstige minnezangen*.

4.1.2 Wijsaanduidingen

Een andere manier om de populariteit van de liederen te meten is door te onderzoeken of de eerste regels van de teksten, die voor het eerst verschenen zijn in *Boertige en ernstige minnezangen*, in latere liedboekjes worden gebruikt als wijsaanduiding. Als dat het geval is, zal het een populair lied zijn geweest. Een wijsaanduiding geeft de melodie aan, waarop het lied gezongen moet worden en bestaat uit de eerste versregel of enkele woorden van het lied. Bij het vermelden van de wijsaanduiding werd verondersteld dat die melodie bekend was bij de zanger. Van tien liederen uit *Boertige en ernstige minnezangen* wordt de eerste regel elders als wijsaanduiding gebruikt. Een voorbeeld is het lied *Vegt-zang* (nr. 25, p. 40). De eerste regel *O Vechtstroom met uw blanke zwaanen* wordt twaalf maal als wijsaanduiding gebruikt. Dit lied heeft in *Boertige en ernstige minnezangen* de wijsaanduiding *Zolang leefde wy in vreugde*. Na het verschijnen van *Boertige en ernstige minnezangen* wordt de eerste regel uit *Vegtzang* gebruikt als wijsaanduiding. Hier vindt dus een omslag plaats. Blijkbaar was de tekst van J. de Regt met de bijbehorende melodie bekender geworden dan de tekst van *Zolang leefde wy in vreugde*. In het tweede deel van *Het nieuwe vermakelyke Thirsis Minnewit* uit 1731 staat bij het lied *Stoor Amaril u aan geen loogen*, de wijsaanduiding *Van de Vechtstroom*, die kennelijk ook verwijst naar de melodie uit *Boertige en ernstige minnezangen*.

Bij het lied *Ik belach al uwe trotzigheên* (nr. 79, p. 140) in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* wordt de wijsaanduiding *Je me ris toutes vos rigeurs* gebruikt. Tijdens mijn onderzoek heb ik ontdekt dat deze melodie overeenkomt met de melodienorm *Ik beklaag al uw trotsigheden*.¹⁷⁵ Inmiddels heeft de Liederensbank deze laatstgenoemde melodienorm veranderd in *Je me ris de toutes vos rigeurs*.¹⁷⁶ De melodie komt ook voor met wijsaanduiding *Ik belach al uw aanlokkelykheden*. De wijsaanduiding *Ik beklaag* of *Ik belach uwe trotzigheên* en *Ik belach uwe aanlokkelykheên* komen in totaal 7 keer voor in de Liederensbank.

De eerste regel van het lied *Het best op aard is een gerust gemoed* (nr. 26, p. 26) wordt 54 keer als wijsaanduiding gebruikt. Er is ook een wijsaanduiding *Het best op aard is een beurs met geld*. Deze wijsaanduiding heb ik niet meegerekend. Zoals al eerder vermeld, verscheen het lied al in 1674 in het toneelstuk *Krispyn Muzikant* van Pieter de la Croix. Tussen *Krispyn Muzikant* en *Boertige en ernstige minnezangen* is het lied niet meer verschenen. Het lijkt daarom waarschijnlijk dat het lied door *Boertige en ernstige minnezangen* populair geworden is.

4.1.3 Top tien

Op grond van de getallen in de lijst met concordanties, die in appendix 1 te vinden is, heb ik een top tien samengesteld. Daartoe heb ik de aantallen tekstconcordanties en beginregels als wijsaanduiding bij elkaar opgeteld en de liederen geordend op de som. Het resultaat is te vinden in het overzicht van 4.1.4.

Veruit het populairste lied blijkt *Het best op aard is een gerust gemoed* van Pieter de la Croix. Het lied heeft 61 vermeldingen. De tekst komt in zeven andere bronnen voor. De eerste woorden van dit lied worden 54 maal als wijsaanduiding gebruikt. Dat het lied zo vaak als wijsaanduiding verschijnt, duidt erop dat het een populair lied was, of althans dat het op een populaire melodie werd gezongen.

---

¹⁷⁵ Onderzoek gedaan op 18-03-2013.

¹⁷⁶ Geconstateerd op 04-09-2013.

Een andere hoge score is te vinden bij het lied *Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten* (nr. 21, p. 33) van Abraham Alewyn en Nicolas Ferdinand le Grand, dat in totaal 29 vermeldingen heeft. De tekst van dit lied wordt na *Boertige en ernstige minnezangen* 9 maal gebruikt. De eerste woorden van dit lied worden 20 keer als wijsaanduiding gebruikt.

Voor de laatste plaats in de top tien komen twee liederen in aanmerking: *Waar schuyt ik voor de lonken* (nr. 28, p. 46), dat net als *O Vegtstroom* (nr. 25, p. 40) geschreven is door Jan de Regt, en het lied *Schoone Zonnen, heldre lichten* (nr. 23, p. 36) van Cornelis Sweerts. Dit is het enige lied van Cornelis Sweerts dat aanspraak maakt op een plek in de top tien. De som is bij deze liederen gelijk: 4. Om de top tien te completeren, heb ik echter niet voor het lied van Cornelis Sweerts gekozen, maar voor het lied van Jan de Regt. Dit lied komt namelijk zowel in de categorie 'tekstconcordantie' voor als in de categorie 'beginregel als wijsaanduiding'. Sweerts' *Schoone Zonnen* komt alleen maar elders als wijsaanduiding voor en heeft geen tekstconcordanties – mogelijk vond men de melodie interessanter dan de tekst.

In *Boertige en ernstige minnezangen* staan in totaal 99 liederen en enkele gedichten. Bij 37 staat expliciet vermeld dat Cornelis Sweerts de teksten heeft geschreven. Van deze 37 liederen van Sweerts zelf is er, doordat ik voor *Waar schuyt ik voor de lonken* heb gekozen, niet één in de top tien van populaire liederen terecht gekomen. Kennelijk waren zijn eigen liederen niet zo populair als de liederen van bijvoorbeeld Pieter de la Croix, van wie het populairste lied is. Gezien het feit dat een aantal liederen uit *Boertige en ernstige minnezangen* later in andere bundels verschijnt, had Sweerts er wel kijk op welke liederen geliefd zouden kunnen worden bij het publiek. In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* staan 40 liederen waarbij dichter vermeld is. Daarvan zijn vier liederen in de top tien terecht gekomen. Het is mogelijk dat Sweerts de teksten van die liederen heeft geschreven, maar dat is slechts speculatie.

In de top tien is een lied afkomstig uit het toneelstuk *Krispijn Muzikant* en een lied uit het toneelstuk *De Vryadje van Kloris en Roosje*. Tevens is een lied in de top tien terecht gekomen dat zijn oorsprong in Duitsland vindt, namelijk *Anke von Trara*.

In het liedboekje staat bij een aantal liederen de componist van de melodie vermeld. Dit is alleen gebeurd bij de liederen waarvan David Petersen, Hendrik Anders en Servaas de Koning de melodie hebben geschreven. In de top tien komt niet één lied voor gecomponeerd door één van deze drie. Alle liederen in de top tien zijn al in één van de eerdere drukken van *Boertige en ernstige minnezangen* terug te vinden.

Bij de vermeldingen in de Liederensbank verschijnt bij de melodieconcordanties vaak *Thirsis Minnewit*. In *Boertige en ernstige minnezangen* staan zowel melodieën als teksten die ook gebruikt worden in de verschillende delen van dit populaire liedboek. Van de liederen in de top tien verschijnen acht liederen in één van de delen van *Thirsis Minnewit*.

4.1.4 Overzicht top tien¹⁷⁷

Rang-nummer	Nr. in vijfde druk	Beginregel	Dichter / componist	Wijsaanduiding	Melodienorm	#T	#W	#S
1.	26 (p. 42)	Het best op aard is een gerust gemoed	Pieter de la Croix Uit: <i>Krispyn Muzikant</i>	-	<i>Het beste op aarde is een gerust gemoed</i>	7	54	61
2.	21. (p. 33)	Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten	Alewijn/ Le Grand	-	<i>Lieflijk bosje</i>	9	20 *	29
3.	25. (p. 40)	O Vegtstroom met uw blanke zwaanen	J. de Regt	Zo lang leefte wy in vreugde	<i>Zo lang leefde wij in vreugde</i>	2	12**	14
4.	3. (p. 6)	In 't ruisschen der boomen	Uit de <i>Vryade van Kloris en Roosje</i> van Dirk Buisero en Servaas de Koning (1688)	-	<i>In het ruisen der bomen</i>	4	7	11
5.	2. (p. 4)	Gelyk de beekjes vloeijen	Anoniem	By het geruisch der bladeren	<i>Bij het geruis der bladeren</i>	3	6	9
6.	70. (p. 129)	'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen	Anoniem	C'est le Dieu des eaux qui va paroître	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paraître</i>	3	5	8
7.	79. (p. 148)	Ik belach al uwe trotzigheên!	Anoniem	Je me ris de toutes vos rigeurs	<i>Je me ris de toutes vos rigeurs</i>	0	5	5
8.	33. (p. 56)	Anke von Trara is die mir gefelt	Simon Dach / Heinrich Albert	-	<i>Ännchen von Tharau</i>	3	2	5
9.	5. (p. 9)	Wat baat het uw te zyn gesprooten	Anoniem	Reveille vous belle en dormie	<i>Réveillez-vous belle endormie</i>	4	1	5
10.	28, (p. 46)	Waar schuyt ik voor de lonken	J. de Regt	-	<i>Onlangs ging ik uit jagen</i>	3	1	4

Toelichting bij tabel

#T aantal tekstconcordanties

#W aantal keer dat de beginregel in andere bronnen wordt aangehaald als wijsaanduiding

#S som van #T en #W

* incl. 'als boven' en 'op de zelve vois'

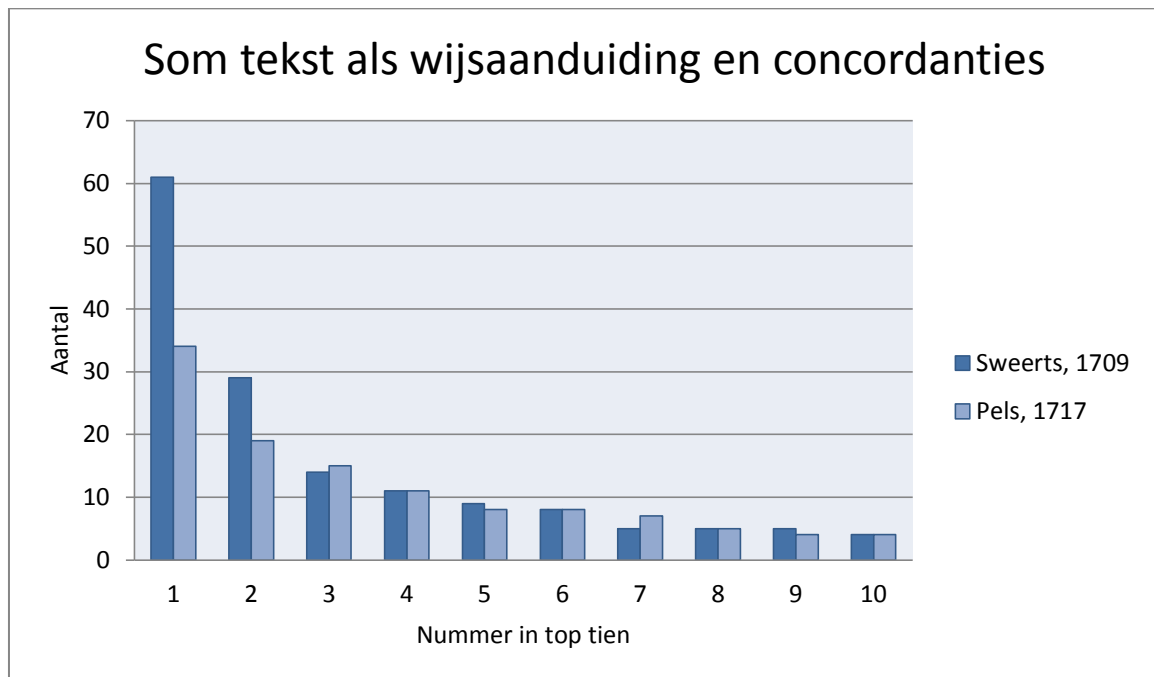
** incl. *Van de Vegtstroom*

¹⁷⁷ Onderzocht op 24 augustus 2013.

4.1.5 Vergelijking met Mengelzangen van Andries Pels (1717)

Wat betekenen deze aantallen nu eigenlijk? Die vraag is eigenlijk alleen te beantwoorden in vergelijking met overeenkomstige aantallen gebaseerd op onderzoek in gelijksoortige bundels uit Sweerts' tijd. Dergelijke gegevens zijn beschikbaar in de scriptie van Mirjam Warris over het liedboek *Mengelzangen* van Andries Pels. Dit liedboek is voor het eerst verschenen in 1694. De tweede en tevens laatste druk, komt uit 1717. Op deze tweede druk heeft Warris haar scriptie gebaseerd.¹⁷⁸ Op haar tiende plaats staan drie verschillende liederen, omdat de concordanties, het aantal aanhalingen van de wijsaanduiding en de som gelijk zijn. Bij Sweerts' *Boertige en ernstige minnezangen* kwamen, zoals eerder gezegd, ook twee liederen in aanmerking voor de tiende plaats. Ik heb uiteindelijk slechts één lied opgenomen.

Het eerste lied in de top tien van Sweerts is met in totaal 61 vermeldingen populairder dan de nummer een in de top tien van Pels met 'slechts' 34 vermeldingen. Een kleiner, maar toch ook aanzienlijk, verschil is te vinden bij de nummer twee. Vanaf nummer drie in de top tien liggen de aantallen dicht bij elkaar, zoals in onderstaand staafdiagram te zien is. Afgezien van de eerste twee waren de populairste tien liedjes dus ongeveer even populair. Een belangrijk verschil is wel dat het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* vijfmaal gedrukt is en *Mengelzangen* tweemaal. Sweerts' liedboek lijkt al met al populairder te zijn geweest dan dat van Pels.

¹⁷⁸ Warris 2013, p. 38.

4.3 Populariteit van het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* als geheel

Het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen* is, zoals gezegd, ten minste vijfmaal gedrukt. Dit is te lezen op de titelpagina van het liedboekje waarop deze scriptie is gebaseerd. Was het daarmee een populair liedboek? Aan de hand van de bibliografie *Nederlandsche Liedboeken* van D. F. Scheurleer heb ik een analyse gemaakt betreffende het aantal drukken van andere wereldlijke liedboekjes uit de tijd van *Boertige en ernstige minnezangen*. De lijst van Scheurleer is verschenen in 1912 en het supplement in 1923.¹⁷⁹ Inmiddels zijn we ruim honderd jaar verder en hoewel al meer liedboekjes bekend zijn, geeft deze bron nog altijd een goede indicatie van het aantal drukken. De lijst van Scheurleer geeft de liedboekjes in chronologische volgorde weer. Ik heb slechts gekeken tussen 1690 en 1720. De vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* is verschenen in 1709 en past precies binnen dit tijdsbestek.

Een aantal boekjes uit deze tijdperiode van 30 jaar verschijnt meerdere malen. Enkele boekjes komen vaker dan tien- of meermaal voor. Een voorbeeld hiervan is *Inleidinghe tot het ontwerp van een Batavische Arcadia* van Johan van Heemskerck, dat tienmaal voorkomt. Van *Rijmwercken* van A. Overbeke vermeldt Scheurleer ook een tiende druk. Van *De vermakelijcke Buysman ofte koddige Boots-Geselletje* is een twaalfde druk bekend. Vaak wordt in het liedboekje zelf aangegeven om welke druk het gaat. Van *Thirsis Minnewit* is bijvoorbeeld een zeventiende druk bekend. Een enkele keer geeft de vermelding reden tot twijfel aan de juistheid. Een voorbeeld is *Apollo's Marsdrager*. De titel van één van de drukken die Scheurleer beschrijft, vermeldt dat het een 97e druk betreft. Dit lijkt onwaarschijnlijk, gezien het aantal drukken dat gebruikelijk was bij andere liedboekjes in die tijd. Hetzelfde geldt voor *Delfschen Helicon ofte Grooten Hollandschen Nachtegaal*, die tenminste 40 maal gedrukt zou zijn. Deze aantallen laat ik buiten beschouwing.

De meeste liedboekjes zijn twee of drie maal gedrukt. *Boertige en ernstige minnezangen* zit met 5 drukken net boven het gemiddelde. Daaruit is de conclusie te trekken dat het liedboekje tamelijk populair was: meer dan gemiddeld, maar niet zo populair als *Thirsis Minnewit* of *De vermakelijcke Buysman*.

Waarom was *Boertige en ernstige minnezangen* tamelijk populair? De afzonderlijke liederen waren kennelijk geliefd en er was nog steeds vraag naar het boekje. Wellicht was de vraag groter dan het aanbod en werd het boekje steeds opnieuw gedrukt.

Elke nieuwe druk van *Boertige en ernstige minnezangen* bevatte enkele nieuwe liederen, die nooit eerder verschenen waren. Dit kan een reden zijn, waarom het liedboekje geliefd bleef bij het zangerspubliek.

De melodieën zijn veelal uitgeschreven. Van de 99 liedjes die in *Boertige en ernstige minnezangen* zijn opgenomen, hebben 57 liederen een melodie die genoteerd is bij het liedje. Bij 9 liederen staat de melodie elders in het liedboekje. Het voordeel hiervan is, dat de zangers de melodie bij de hand hebben als ze het liedje willen zingen. Bij de nieuwe liederen staat stevast een melodie genoteerd, zodat ook de nieuwe liederen gezongen konden worden.

Daarnaast was Cornelis Sweerts op de hoogte van de nieuwe muziek uit Frankrijk. Hij gebruikt een aantal melodieën die ongeveer 10-20 jaar voor *Boertige en ernstige minnezangen* zijn verschenen in bijvoorbeeld opera's van Jean-Baptiste Lully en André Campra uit de laatste decennia van de zeventiende eeuw, zoals blijkt uit het vorige hoofdstuk. Nieuwe populaire melodieën uit Frankrijk moeten het publiek hebben aangesproken. Naast Franse melodieën, worden ook enkele Duitse, Engelse en Italiaanse melodieën gebruikt.

In 1705 en 1709 verschijnen in de *Amsterdamsche Courant* advertenties voor *Boertige en ernstige minnezangen*.¹⁸⁰ In deze advertenties wordt duidelijk vermeld wat er nieuw is aan de opeenvolgende drukken. De derde druk is uitgebreid met 27 nieuwe liederen en gedichten, de vierde druk krijgt een aanhangsel en de vijfde druk heeft een uitbreiding van het aanhangsel. Met behulp van de advertenties worden de mensen op de hoogte gebracht dat er een nieuwe oplage op de markt is verschenen. Door de precieze beschrijving met vermelding van de nieuwe liedjes in de

---

¹⁷⁹ Scheurleer, 1912, 1923.

¹⁸⁰ Vlam en Vente 1971, p. 19 en p. 24.

advertenties, worden mensen die het liedboekje in de vorige uitgave misschien al hebben, geprikkeld de nieuwe versie van het boekje ook aan te schaffen. De advertenties hebben zo wellicht bijgedragen aan de verkoop en daarmee aan de populariteit.

5. Transcripties: verantwoording

In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn 25 gedichten opgenomen en 99 liederen. Niet bij alle liederen staat de melodie genoteerd. Er zijn 57 liederen te vinden met melodienotatie.

Bij de overige 42 liederen heb ik aan de hand van de wijsaanduiding de melodieën proberen te achterhalen. Dit heb ik gedaan met behulp van de Nederlandse Liederenbank. Vaak zijn melodieën te vinden in andere liedboekjes. Dit is echter niet altijd het geval. Bij *Waar schuyl ik voor de lonken* (nr. 28, p. 46), *Als het hart van getrouwe liefde sterft* (nr. 64, p. 119) en *Krelis Kourten, myn Troosje* (nr. 83, p. 161) ontbreken de wijsaanduidingen. Ik heb in de Liederenbank onder meer aan de hand van de strofevorm gezocht naar de passende melodie, helaas zonder resultaat. Andere liedboeken in de Liederenbank geven aan dat het lied *Als het hart van getrouwe liefde sterft* wordt gezongen op de melodie *Courante la Reyne Nouvelle*. Helaas past het lied uit *Boertige en ernstige minnezangen* niet op deze melodie. Het lied *Hy sa wakker kom nu aan* (nr. 51, p. 91) wordt gezongen op de melodie *Mars van de Prins van Vrieslant*. Deze melodie is te vinden in de Liederenbank, maar de tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* past er niet op. Het lied *O Vegstroom met uw blanke zwaanen* wordt gezongen op de melodie *Zolang leefde wy in vreugde*. De Liederenbank geeft aan dat in *Stichtelijke gezangen en zedeliëden* van Cornelis Sweerts uit 1725 enkele liederen staan met deze wijsaanduiding. Bij deze liederen staat echter een andere melodie genoteerd. Er zijn al met al vijf liederen waarvan ik geen melodie heb kunnen vinden. Van de overige 37 liederen is de melodie wel in andere bronnen te vinden.

5.1 Algemene verantwoording van de transcripties

Om de liedteksten van een melodie te voorzien, heb ik de melodieën opgezocht. Bij het maken van de transcripties heb ik de melodie letterlijk overgenomen van het origineel. Een enkele keer heb ik de notenwaarden gehalveerd, en dat ook aangegeven. Waar nodig heb ik de melodie omgezet naar de vioolsleutel. Bij de buitenlandse wijsaanduidingen heb ik voor de transcripties gekozen voor de meest oorspronkelijke melodie, zoals die voorkomt in de Franse opera's en balletten. Waar de tekst niet helemaal paste, heb ik meerdere lettergrepen onder één noot geplaatst of meerdere noten bij één lettergreep. In enkele gevallen heb ik elisie toegepast. Dit is bijvoorbeeld het geval bij *Ach Leonora laat de lieve lichten* (nr. 4, p. 8). De tekstherhalingen die worden aangegeven in het liedboekje heb ik cursief genoteerd. De herhalingen die ik heb toegevoegd aan de hand van de tekst in de originele muziek, of om het lied kloppend te maken, heb ik tussen vierkante haken gezet. Beide varianten komen voor in de transcriptie van het lied *Vriend neem 't glas in de hand* (nr. 73, p. 132).

Bij de transcripties is steeds informatie te vinden over de tekst, de melodie en waar de melodie te vinden is.

Samenvattend: er staan in totaal 99 liederen in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*. Bij 58 is een melodie genoteerd. Bij 38 liederen is de melodie elders te vinden. De transcripties van deze liederen zijn in appendix 2 te vinden. Van 5 liederen is geen transcriptie te maken.

Hieronder beschrijf ik per lied hoe de transcriptie tot stand is gekomen. De nummers corresponderen met de nummers in appendix 2.

5.2 Verantwoording per lied

1. *Ach Leonora laat de lieve lichten* (nr. 4, p. 8)

Het lied *Ach Leonora laat de lieve lichten* komt met melodienotatie voor in het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* (nr. 33, p. 65).¹⁸¹ Deze melodie heb ik overgenomen. De tekst is hetzelfde in de vijfde druk.

2. *Wat baat het uw te zyn gesprooten* (nr. 5, p. 9)

De wijsaanduiding van het lied *Wat baat het uw te zyn gesproken* luidt *Reveille vous belle endormie*. De melodie is te vinden in vierde druk van het liedboek *Innerlyke zieletochten op het Heilig Avondmaal* van Hieronymus Sweerts uit 1702. De melodie is genoteerd bij het lied *Al we'er is 't oude Jaar verlopen* (nr. 41, p. 124).¹⁸² Deze melodie heb ik overgenomen. De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* is goed op deze melodie te zingen.

3. *Gun my myn Engelin* (nr. 6, p. 10)

De wijsaanduiding van dit lied luidt *Wat schal y dou*. De herkomst is, zoals in hoofdstuk drie te lezen is, onbekend. De melodie staat wel bij hetzelfde lied in het Haagse exemplaar van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* (nr. 53, p. 102).¹⁸³ Deze melodie heb ik overgenomen. De tekst is hetzelfde als in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*.

4. *Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn* (nr. 7, p. 11)

De melodie van dit lied is elders in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* te vinden, namelijk bij het lied *Het best op aard* (nr. 26, p. 42).¹⁸⁴ Zo luidt de wijsaanduiding van *Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn*. De tekst past goed op deze melodie.

5. *Fillis schoon gy 't my verwyf* (nr. 8, p. 12)

Het lied *Fillis schoon gy 't my verwyf* wordt gezongen op de melodie van *Chers amis le verre en main*. Deze melodie is afkomstig uit de opera *L'Europe Galante* van André Campra. De melodie heb ik overgenomen uit de operapartituur.¹⁸⁵ Af en toe worden twee lettergrepen gezongen op één noot. De tekstloze muziek heeft in *L'Europe Galante* de titel *Air des Paysants*.

6. *Lief gy zyt voor myn rust gebooren* (nr. 10, p. 15)

Dit lied wordt gezongen op de melodie *Quand Iris*. Deze melodie is te vinden bij het lied *Noit geen schoonder noch ed'ler roozen* (nr. 30, p. 42) in de bundel *Mengelzangen en zinnebeelden* van Cornelis Sweerts uit 1694.¹⁸⁶ De melodie heb ik hiervan overgenomen. De tekst past precies.

7. *Drooge Jasper, dun van beenen* (nr. 11, p. 16)

De wijsaanduiding van het lied *Drooge Jasper, dun van beenen* is *Liefste gy zyt ongestadig*. Deze melodie is te vinden in *Innerlycke zieletochten op 't H. Avondmaal* van Hieronymus Sweerts uit 1673. Het lied *Tracht gy, o mijn ziel te leven* (nr. 40, p. 105) heeft dezelfde wijsaanduiding.¹⁸⁷ Bij deze melodie staat vermeldt dat het een 3/2 maat betreft. In mijn transcriptie heb ik het lied in 3/4 maat gezet. Alle noten hebben dan de helft van hun oorspronkelijke notenwaarde. Ik heb de tekst van *Drooge Jasper* op dezelfde manier genoteerd als de geestelijke tekst uit 1673.

---

¹⁸¹ Sweerts 1696-1699, p. 65.

¹⁸² Sweerts 1702, p. 124.

¹⁸³ Sweerts 1696-1699, p. 102.

¹⁸⁴ Sweerts 1709, p. 42.

¹⁸⁵ www.imslp.org, bezocht op 6 oktober 2013

¹⁸⁶ Sweerts 1694, p. 42.

¹⁸⁷ Sweerts 1673, p. 105.

8. *Wat is'er meer op aarde te wenschen* (nr. 13, p. 20)

Het lied *Wat is'er meer op aarde te wenschen* wordt gezongen op de melodie *Suivons l'amour c'est lui qui nous mêne*. Deze Franse melodie is te vinden bij het lied *Laat ons de Min niet smaadlyk verachten* (nr. 56, p. 104) in *Boertige en ernstige minnezangen*. Ik heb deze melodie niet gebruikt. Voor de transcriptie van dit lied heb ik gebruik gemaakt van de partituur van de opera *Amadis* van Jean-Baptiste Lully, waarin dit lied voorkomt.¹⁸⁸

9. *Myn Rozemond vertoont al't zoet* (nr. 15, p. 23)

De wijsaanduiding van *Myn Rozemond vertoont al't zoet* luidt *Tranquilles coeurs* en is te vinden in de opera *Le triomphe de l'amour* van Jean-Baptiste Lully.¹⁸⁹ De melodie heb ik hieruit overgenomen. De noten in mijn transcriptie komen overeen met de noten uit de partituur. Soms klopt dat niet helemaal met de tekst, dus af en toe staat er één lettergreep bij twee noten.

10. *Fillis het staat nu te dugten* (nr. 18, p. 28)

Het lied *Fillis het staat nu te dugten* wordt gezongen op de melodie van het voorgaande lied: *Bosschen, en beemden, en hoven* (nr. 17, p. 26).¹⁹⁰ De melodie heb ik hiervan overgenomen, met één aanpassing: de B in maat 18 heb ik naar eigen inzicht veranderd in een Bes.

11. *O aangename velden* (nr. 20, p. 31)

De melodie van *O aangename velden* met als wijsaanduiding luidt *De liefde van ons Meisjen* staat niet in *Boertige en ernstige minnezangen*. De melodie is te vinden in *Handschrift Volksmelodieën*, verschenen tussen 1755 en 1773.¹⁹¹ Het betreft nummer 159 op pagina 69. De teksten van *O aangename velden* en *De liefde van het meisje* zijn goed op deze melodie te zingen.

12. *Vrinden laat ons vrolyk wezen* (nr. 24, p. 38)

De wijsaanduiding bij dit lied ontbreekt. De informatie die wordt gegeven, luidt: *Op de zelve wyze als hier vooren*. De tekst van dit lied past inderdaad precies op de melodie van *Schoone zonnen, heldere lichten*. De melodie heb ik van dit lied overgenomen.

13. *De liefde van ons meisje* (nr. 29, p. 48)

De liefde van ons Meisje (nr. 29, p. 48) heeft als wijsaanduiding *Attendez-moi sous l'orme*. Dit is dezelfde melodie als nummer 11. *O aangename velden* (nr. 20, p. 31), waar ook een beschrijving van de transcriptie te vinden is. Ook dit lied is goed op deze melodie te zingen.

14. *Gryze Rynstroom, wiens geweld* (nr. 30, p. 49)

De wijsaanduiding van *Gryze Rynstroom* luidt: *Belle Iris*. Deze melodie is afkomstig uit het *Ballet de l'Impatience* van Jean-Baptiste Lully.¹⁹² De melodie heb ik overgenomen uit de partituur. De tekst van *Gryze Rynstroom, wiens geweld* past daar goed op.

15. *Ach! felle pylen van de min* (nr. 35, p. 61)

Het lied *Ach! felle pylen van de min* wordt gezongen op de melodie *Courante de la Bare*. De melodie is genoteerd bij het lied *Volmaakte Heylant, groote helt* (nr. 62, p. 168) in *Innerlyke ziel-tochten op 't H. Avondmaal* uit 1673 van Hieronymus Sweerts.¹⁹³ Die melodie heb ik nauwkeurig overgenomen. De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* heb ik onder de melodie geplaatst. *Ach! felle pylen van de min* is goed op de melodie te zingen.

---

¹⁸⁸ www.imslp.org, bezocht op 13 april 2013.

¹⁸⁹ www.imslp.org, bezocht op 13 april 2013.

¹⁹⁰ Sweerts 1709, p. 26.

¹⁹¹ Handschrift Volksmelodieën, 1755-1773, p. 159.

¹⁹² www.imslp.org, bezocht op 20 februari 2013.

¹⁹³ Sweerts 1673, p.168.

16. *Schoone Klimeen die door uw lonken* (nr. 36, p. 64)

Dit lied wordt gezongen op de melodie van *Besneeuwde velden*. Deze melodie is te vinden elders in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, bij het lied *Heldre bruin' oogjes, die overgooten* (nr. 34, p. 58). De melodie heb ik overgenomen en de juiste tekst heb ik eronder geplaatst. Het lied *Schoone Klimeen die door uw lonken* is goed op de melodie te zingen. Af en toe staan er verbindingsboogjes in de melodie. Die heb ik overgenomen in mijn transcriptie. Niet alle boogjes worden gezongen zoals genoteerd.

17. *Schoone bruit ontfang dees kroon* (nr. 38, p. 69)

Dit lied wordt gezongen op de melodie van *Belle Iris*. Een beschrijving van de transcriptie is te vinden bij nummer 14, *Gryze Rynstroom* (nr. 30, p. 49). De tekst is goed op de melodie te zingen.

18. *Evenals de Zonnebloem* (nr. 41, p. 75)

Dit lied wordt eveneens gezongen op de melodie van *Belle Iris*. De beschrijving van de transcriptie is te vinden bij nummer 14, *Gryze Rynstroom* (nr. 30, p. 49). De tekst is goed op de melodie te zingen.

19. *O Fillis! Die in zuivre deugt* (nr. 42, p. 77)

De wijsaanduiding van *O Fillis! Die in zuivre deugt* is *Als ik myn Fillis kussen mag*. Deze melodie is te vinden in de tweede druk van *Mengelzangen* van Andries Pels uit 1717, bij het lied *Als ik myn Filis kussen mag* (nr. 32, p. 56).¹⁹⁴ De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* is goed op de melodie te zingen. Er hoeven geen aanpassingen gedaan te worden.

20. *Die aan't gout eerst heeft gebonden* (nr. 44, p. 80)

Het lied *Die aan 't gout eerst heeft gebonden* heeft twee wijsaanduidingen: *La beaute la plus severe* en *l'Hymen seul ne saroit plaire*. Beide melodieën zijn te vinden in de opera *Atys* van Jean-Baptiste Lully uit 1676.¹⁹⁵ De melodieën heb ik in mijn transcriptie nauwkeurig overgenomen. De tekst is op beide melodieën goed te zingen. De herhaling van de laatste twee zinnen is echter niet mogelijk bij de melodie van *l'Hymen seul ne sauroit plaire*.

21. *Klorinde myn leven* (nr. 45, p. 82)

Het lied *Klorinde myn leven* wordt gezongen op de melodie van *Ach liefde zoet lyden*. Deze melodie is te vinden bij het lied *O Fillis zoet bekje, / Waarom vlucht gy voor my?* (nr. 34, p. 48) uit *Mengelzangen en zinnebeelden* van Cornelis Sweerts uit 1694. De melodie vertoont enkele bogen, die ik heb overgenomen in de transcriptie. De tekst is goed op deze melodie te zingen.

22. *Wil my slechts uw hart vergonnen* (nr. 48, p. 88)

De wijsaanduiding van dit lied is *Un coeur maître de lui même*. Deze Franse melodie is afkomstig uit *Le Triomphe de l'amour* van Jean-Baptiste Lully. De melodie heb ik nauwkeurig overgenomen uit de partituur.¹⁹⁶ Vervolgens heb ik de tekst erbij geplaatst. De tekst is goed op de melodie te zingen.

23. *'t Is van daag een blyden dag* (nr. 49, p. 89)

Dit lied wordt gezongen op de melodie van *Jacob hoe neemt gy de zaak op*. Deze melodie heb ik niet kunnen vinden. Er staat nog een mogelijke wijsaanduiding bij: *Korte kousjes lange klinken*. Deze melodie staat in *Zangwijzen van Oud-Nederlandse Volksliederen* uit 1730, nr. 29. De transcriptie heb ik overgenomen uit de Liederensbank.¹⁹⁷ Het liedje past helaas niet goed op de melodie. Enkele lettergrepen worden gezongen met meerdere noten, waardoor de tekst van het lied niet goed te zingen is.

---

¹⁹⁴ Pels 1717, p. 56.

¹⁹⁵ www.imslp.org, bezocht op 13 april 2013.

¹⁹⁶ www.imslp.org, bezocht op 20 februari 2013.

¹⁹⁷ www.liederensbank.nl, bezocht op 10 mei 2014.

24. 't Watertje dat zyn volle vloet (nr. 50, p. 90)

De wijsaanduiding van dit lied is *Windeke, daer het bos af drilt*. De melodie is te vinden in *Mengelstoffs van veelerlei stichtelijke gezangen* van Carolus Tuinman uit 1709 bij diens lied *Ydel vernuft, vermetel brein* (nr. 33, p. 118).¹⁹⁸ De melodie heb in mijn transcriptie overgenomen. De tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* past op deze melodie. De herhaling van de eerste regel wordt echter niet toegepast bij het lied 't *Watertje dat zyn volle vloet*. Het lied 27 *Luchtige Teeuwis die altyd* (nr. 60, p. 114) is ook goed op deze melodie te zingen.

25. *Vrienden wil je vrolyk zyn* (nr. 53, p. 96)

Dit lied wordt gezongen op de melodie van *Chers amis le verre en main*. Een beschrijving is te vinden bij nummer 5 *Fillis schoon gy 't my verwyf* (nr. 8, p. 12).

26. *Als Kupidoetje* (nr. 54, p. 99)

Als Kupidoetje wordt gezongen op de melodie van *La Lande*. Deze melodie is eveneens te vinden in *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal* van Hieronymus Sweerts uit 1673, De tekst van *Als Kupidoetje* past goed op de melodie van *Als d'Opper-Koning* (nr. 53, p. 135).¹⁹⁹ Ik heb de melodie nauwkeurig overgenomen. Met de tekst uit *Boertige en ernstige minnezangen* erbij, moet een kwartnoot af en toe worden onderverdeeld in twee achtsten. Het lied 32 *Gy zyt nu Jarig „waarde zuster op dees dag* (nr. 71, p. 129) is eveneens goed op deze melodie te zingen.

27. *Luchtige Teeuwis die altyd* (nr. 60, p. 114)

De wijsaanduiding van dit lied is 't *Windeken daar den Bosch af drilt*. Een beschrijving van de transcriptie is te vinden bij nummer 24. 't *Watertje dat zyn volle vloet* (nr. 50, p. 90). *Luchtige Teeuwis die altyd* is goed op deze melodie te zingen.

28. *Zoete muscadelle teugen* (nr. 62, p. 117)

Zoete Muscadelle teugen wordt gezongen op de melodie *Goelyk Meisje zoete Bekje*. Over deze melodie is geen informatie bekend in de Liederenbank. Het lied *Goelyk meisje zoete bekje* is te vinden in het Haagse exemplaar van *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen* (nr. 7, p. 10). In mijn transcriptie heb ik alle noten en rusten precies overgenomen uit de scan van Early European Books. De tekst zoals deze te vinden is in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* past echter niet goed op de melodie. Enkele woorden zijn in de tekst vaker gedrukt dan de melodie toelaat. Ik heb in mijn transcriptie van *Zoete muscadelle teugen* de herhalingen hetzelfde toegepast als in het lied *Goelyk meisje zoete bekje*. Steeds als in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* een nieuwe versregel begint, heb ik ook de volgende versregel genomen. De tekst is dan prima te zingen op de melodie. Overigens staat boven het lied vermeld: *Zang 60*. Dit is letterlijk overgenomen uit de derde druk, waar het inderdaad het zestigste lied is.

29. *Dank heb Sina die de thee* (nr. 66, p. 123)

Dit *Theelied* wordt gezongen op de melodie *Is er grooter vreugt op aard* of op *Venus die ontvonkte Mars*. Van deze laatste wijsaanduiding is niets bekend in de Liederenbank. Het lied *Reine harten vry van list* (nr. 93f, p. 133) uit *Zedezangen en stigtelyke liederen &c.* van Jan van Hoogstraten uit 1708 heeft een melodienotatie van *Is er grooter vreugt op aard*.²⁰⁰ De melodie is in de transcriptie nauwkeurig overgenomen en de tekst eronder gezet. Af en toe wordt één lettergreep gezongen bij twee noten. De laatste versregel van de strofes wordt tweemaal gezongen.

---

¹⁹⁸ Tuinman 1709, p. 118.

¹⁹⁹ Sweerts 1673, p. 135.

²⁰⁰ Hoogstraten 1708, p. 133.

30. *Ach Kloris waarheen* (nr. 67, p. 125)

Dit lied wordt gezongen op de melodie van *Aimable Vainqueur*. Een versie van de melodie is te vinden bij het lied *Beminnelyk beeld* (nr. 32, p. 54). De melodie die ik in de transcriptie heb gebruikt, is echter afkomstig uit de partituur van *Hésione* van André Campra.²⁰¹

31. *'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen* (nr. 70, p. 129)

Dit lied wordt gezongen op de melodie *C'est le dieu des eaux qui va paroître*, afkomstig uit *Isis* van Lully. De melodie heb ik overgenomen uit de operapartituur van Lully,²⁰² maar de melodie is ook elders te vinden in de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen: Ach wat is het zoet daar twee beminnen* (nr. 14, p. 21). De tekst van *'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen* heeft echter een andere strofevorm dan het lied *Ach wat is het zoet daar twee beminnen*. Het lijkt erop dat de strofevorm van *'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen* verkort is. Het lied is prima te zingen op de melodie, als er vier maten worden overgeslagen. Van deze maten heb ik wel de muziek genoteerd, maar er staat geen tekst onder. Verder klopt het precies.

32. *Gy zyt nu Jarig „waarde zuster op dees dag* (nr. 71, p. 129)

Dit lied heeft de wijsaanduiding *La Lande*. Een beschrijving van de transcriptie is te vinden bij nummer 26. *Als Kupidootje* (nr. 54, p. 99). Het lied is goed op deze melodie te zingen.

33. *Point de chagrin dans notre vie* (nr. 72, p. 131)

Dit lied wordt gezongen op de melodie *Aimable vainqueur*. Een beschrijving van de transcriptie is te vinden bij nummer 8. *Wat is'er meer op aarde te wenschen* (nr. 13, p. 20). *Point de chagrin dans notre vie* is goed op deze melodie te zingen.

34. *Vriend neem 't glas in de hand* (nr. 73, p. 132)

Dit lied heeft als wijsaanduiding *Chaconne de Phaëton*. Deze melodie heb ik nauwkeurig overgenomen uit de opera *Phaëton* van Lully.²⁰³ De tekst is goed op de melodie te zingen, mits er enkele herhalingen worden toegepast. Aan het begin van de tekst noteert Sweerts steeds herhalingstekens, later niet meer. Tevens wordt in het lied even overgeschakeld naar een van de andere stemmen uit het stuk. Dit gedeelte staat in de transcriptie aangegeven tussen twee sterren.

35. *'k Ben nu vry* (nr. 76, p. 139)

De wijsaanduiding van dit lied luidt: *Ouverture du Triomphe de l'amour*. De melodie is te vinden in de opera *Le Triomphe de l'amour* van Jean-Baptiste Lully.²⁰⁴ Ik heb de melodie nauwkeurig overgenomen en de tekst erop gezet. Het lied is prima te zingen op deze melodie.

36. *Zoete Vrêe is meer dan schatten* (nr. 93, p. 184)

De melodie van dit lied is te vinden in de opera *Roland* (1685) van Jean-Baptiste Lully. Het lied heet in de opera *Triomphez charmante Reine*, net als de wijsaanduiding in *Boertige en ernstige minnezangen*. In *Roland* wordt het lied tweemaal gezongen. De eerste keer door de bas, de tweede keer door het koor. Ik heb voor dit lied een transcriptie gemaakt met de melodie van de solobaspartij (geoctaveerd naar sopraanligging) én een versie met de sopraanpartij van het koor, die ik beide nauwkeurig heb overgenomen uit de partituur van Lully.²⁰⁵ In het lied *Zoete Vrêe* pas ik dezelfde herhalingen toe als Lully in zijn lied. Deze herhalingen staan echter niet aangegeven in *Boertige en ernstige minnezangen*. In *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* wordt deze melodie gebruikt bij het lied *Triomfeer ô Koninginne* (nr. 59, p. 115). Hier gebruikt Cornelis Sweerts de baspartij.

---

²⁰¹ www.imslp.org, bezocht op 10 februari 2013.

²⁰² www.imslp.org, bezocht op 10 februari 2013.

²⁰³ www.imslp.org, bezocht op 27 februari 2013.

²⁰⁴ www.imslp.org, bezocht op 25 februari 2013.

²⁰⁵ www.imslp.org, bezocht op 27 februari 2013.

37. *Wyntje dat nu weer myn hart verheugt* (nr. 98, p. 198)

Dit lied wordt gezongen op de melodie *Amy rions bouvons chantons*. De melodie is te vinden bij het lied *Allerliefste Lief myn hart myn ziel* (nr. 94, p. 185). De melodie heb ik nauwkeurig van dit lied overgenomen. De tekst van *Wyntje dat nu weer myn hart verheugt* past goed op dit lied.

6. Conclusie

Na het onderzoeken van het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen* kan ik antwoord geven op de vragen die ik mijzelf bij het schrijven van deze scriptie heb gesteld.

1. Wanneer is de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* ontstaan en hoe verhoudt deze vijfde druk zich tot de andere drukken van dit liedboek?
2. Wat is de herkomst van de melodieën met een buitenlandse wijsaanduiding, waar geen componist bij genoemd is?
3. Hoe populair waren de afzonderlijke liederen en het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* als geheel?

Hieronder volgt per vraag een conclusie.

6.1 Wanneer is de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* ontstaan en hoe verhoudt deze vijfde druk zich tot de andere drukken van dit liedboek?

De vijfde druk van het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen* is uitgegeven door Joannes Strander. Op het titelblad staat niet in welk jaar. In onder meer de Liederbank wordt het jaartal 1695 gehanteerd. Tijdens mijn onderzoek ben ik erachter gekomen dat dit niet het juiste jaartal is. Eerst heb ik de teksten en de melodieën bestudeerd, waaruit al snel bleek dat het liedboekje later moet zijn verschenen. Vervolgens heb ik naar eerdere drukken van *Boertige en ernstige minnezangen* gekeken. Op het titelblad van de derde druk is wel een jaartal gedrukt: 1705. De vijfde druk moet dus later zijn verschenen. Door het bestuderen van advertenties uit de *Amsterdamse Courant* kon ik het jaartal vaststellen. In maart en juni 1709 zijn namelijk advertenties verschenen waarin de nieuwe, vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* te koop wordt aangeboden. Het staat daarmee vast dat dit het jaar is waarin de vijfde druk verschenen is. Er zijn twee verschillende liedboekjes bekend met de titel *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Tijdens het onderzoek ontdekte ik dat dit eerdere drukken zijn van *Boertige en ernstige minnezangen* en niet latere, zoals men wellicht zou verwachten. In de British Library in Londen en in de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag bevinden zich twee verschillende exemplaren van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. Op de titelpagina van het Londense exemplaar is het jaartal 1696 te lezen. Het exemplaar in Den Haag heb ik gedateerd op 1696-1699 op grond van teksten en de drukperiode van Sweerts zelf. Na deze tweede druk volgt de derde druk van *Boertige en ernstige minnezangen*, zoals gezegd uit 1705. Elke nieuwe druk van *Boertige en ernstige minnezangen* wordt uitgebreid met een aantal nieuwe liederen. Vanaf de derde druk worden ook gedichten toegevoegd en in de vierde druk verschijnen voor het eerst emblemen en een bijvoegsel. In onderstaand schema staan alle drukken met hun inhoud overzichtelijk weergegeven.

Overzicht van de groei van (*Nieuwe*) *Boertige en ernstige minnezangen*

Druk	Jaartal	Bijvoegsel	Aantal liedjes (L)	Aantal gedichten (G)	Totaal L+G	Emblemen
[1] NBEM (Londen)	1696	Nee	71	?	71	?
[2] NBEM (Den Haag)	[1696-1699]	Nee	82	0	82	0
3 BEM	1705	Nee	69	20	89	0
4 BEM	[1705]	Ja, 17 liedjes	90	23	113	6
5 BEM	[1709]	Ja, 25 liedjes, 1 gedicht	99	25	125	6

6.2 Wat is de herkomst van de melodieën met een buitenlandse wijsaanduiding, waar geen componist bij genoemd is?

In de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* zijn 33 verschillende buitenlandse wijsaanduidingen opgenomen. Zeven wijsaanduidingen worden vaker gebruikt. Van 13 melodieën was informatie bekend in de Liederbank. Van de overige 20 melodieën niet. Via de website rism.opac.com heb ik onderzocht door wie ze geschreven zijn. In *Boertige en ernstige minnezangen* blijken dan 14 verschillende melodieën van Jean-Baptiste Lully voor te komen. De melodie van het Duitse lied *Anke von Trara* is geschreven door Heinrich Albert. Er staan ook melodieën in van André Campra, Jean Baptiste Bousset, Pierre Chabanceau de la Barre, Jean-François Regnard en waarschijnlijk Domenico Freschi. Van enkele liederen heb ik geen informatie kunnen vinden. Het is opvallend dat Cornelis Sweerts zoveel melodieën uit het buitenland gebruikt. In zijn *Inleiding tot de zang en speelkunst* pleit hij namelijk voor het zingen in de moedertaal en voor het gebruik van melodieën van eigen bodem. Hij schrijft dat componisten als Anders, Petersen, Schenk, Rozier en De Koning erin zijn geslaagd goede muziek op Nederlandse teksten te schrijven. Sweerts meldt ook dat hij muziek van Italiaanse componisten mooier en van een hoger niveau vindt dan de muziek van Jean-Baptiste Lully. Het is daarom opmerkelijk dat hij veel melodieën van Lully gebruikt en slechts één Italiaanse.

Bij een aantal liederen wordt wel aangegeven door wie de melodie geschreven is. Dit is het geval bij melodieën van de in Nederland werkzame componisten Hendrik Anders, David Petersen en Servaas de Koning. Waarschijnlijk noemt Cornelis Sweerts deze componisten bij naam, omdat hij die gekend zal hebben. Daar Sweerts een groot aantal melodieën gebruikt van Jean-Baptiste Lully, is het interessant te onderzoeken hoe Lully het Nederlandse muziekleven in die tijd heeft beïnvloed.

6.3 Hoe populair waren de afzonderlijke liederen en het liedboek *Boertige en ernstige minnezangen* als geheel?

Met behulp van de Liederbank heb ik onderzocht hoe populair het liedboekje *Boertige en ernstige minnezangen* was. In de eerste plaats heb ik de populariteit van de afzonderlijke liederen bestudeerd. Ik heb daarbij gekeken naar het aantal tekstconcordanties en hoe vaak een beginregel uit de vijfde druk van *Boertige en ernstige minnezangen* later wordt gebruikt als wijsaanduiding. De resultaten heb ik bij elkaar opgeteld. Het lied met de meeste vermeldingen was waarschijnlijk het meest populair. Aan de hand van de resultaten heb ik een top tien samengesteld van de populairste liederen uit *Boertige en ernstige minnezangen*. Het valt op dat geen enkel lied geschreven door Cornelis Sweerts in de top tien staat, maar alleen liederen van andere schrijvers. Zijn tijdgenoten konden zijn gedichten niet zo waarderen. Kennelijk had Cornelis Sweerts er wel kijk op welke liederen populair zouden kunnen worden. Veel liedjes uit *Boertige en ernstige minnezangen* zijn opgenomen in het populaire liedboek *Thirsis Minnewit*. Wellicht heeft dat ook bijgedragen aan de populariteit van de afzonderlijke liederen.

Wat betreft het liedboekje als geheel, heb ik gebruik gemaakt van de bibliografie *Nederlandse Liedboeken* van D.F. Scheurleer. Ik heb de periode van 1690 tot 1720 bestudeerd met de vraag of vijf drukken veel is in verhouding tot andere wereldlijke liedboekjes. Enkele malen komt er een tiende druk voor van een liedboekje. Na bestudering van de informatie van Scheurleer, kan ik concluderen dat *Boertige en ernstige minnezangen* met vijf drukken een tamelijk populair liedboekje moet zijn geweest. Het gemiddelde ligt op 2 à 3 drukken. *Boertige en ernstige minnezangen* ligt daar iets boven.

6.4 De plaats van *Boertige en ernstige minnezangen* in de geschiedenis van de Nederlandse liedcultuur

Cornelis Sweerts schreef een aantal toneelstukken, gedichten en liederen. De gedichten en liederen verschenen onder meer in de verschillende drukken van *Boertige en ernstige minnezangen*, dat met vijf drukken zijn populairste werk was. Sweerts gaf zijn eigen werk uit, waaronder ook de eerste twee drukken, *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. De derde, vierde en vijfde druk zijn uitgegeven door Joannes Strander. Van de laatste drie drukken zijn meer exemplaren overgebleven dan van *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* en er zullen dan ook wel meer exemplaren in omloop zijn geweest. Elke nieuwe druk wordt uitgebreid met enkele gedichten, liederen en zinnebeelden. Strander heeft het uitgeven van het liedboek professioneler aangepakt dan Sweerts. Hij plaatste advertenties in de *Amsterdamsche Courant*, waarin hij schreef dat het liedboek bij hem te krijgen was en wat er bijzonder aan was. Via Strander en zijn advertenties is de verkoop van *Boertige en ernstige minnezangen* gaan lopen. De advertenties lijken de sleutel tot succes te zijn geweest. In de opdracht behorende bij het liedboek, schrijft Sweerts:

‘Terwyl ik dan niet had kunnen beletten dat dit werkje voor de vyfde maal gedrukt wierd,
en op mynen naam, als door my verzamelt uitgegeven, ...’

Uit deze zin spreekt enige bescheidenheid: hij heeft niet kunnen voorkomen dat dit werk nogmaals gedrukt werd, maar was daar niet op uit. Echter, er is niet na te gaan of hij er echt niets aan kon doen, of dat hier valse bescheidenheid in het spel is.

Cornelis Sweerts wordt gezien als één van de belangrijke figuren van de ‘Amsterdamse Liedschool’. Hij was een voorvechter van het Nederlandse lied. Dit is ook te lezen in zijn *Inleiding tot de Zang en spelkunst*. Hij pleit voor het zingen in de Nederlandse taal, maar hij keurt het zingen in een andere taal niet af. Tevens schrijft hij dat in Nederland werkzame componisten als Anders, Petersen, Schenk, Rozier en De Koning erin geslaagd zijn goede muziek op Nederlandse teksten te schrijven. Hij wist als dichter componisten te inspireren melodieën te schrijven bij Nederlandse teksten. In *Boertige en ernstige minnezangen* zijn liederen te vinden met melodieën van David Petersen (tien), Hendrik Anders (twee) en Servaas de Koning (twee), componisten die Sweerts waarschijnlijk persoonlijk gekend heeft. Daarnaast heeft Sweerts ook contrafacteren geschreven op bestaande buitenlandse melodieën. In de *Inleiding tot de Zang en spelkunst* schrijft hij dat hij de muziek van de Italiaanse componisten Vitali, Corelli en Torelli mooier vindt dan de muziek van Lully. Toch is Lully de componist van wie Sweerts de meeste buitenlandse melodieën (14 verschillende) gebruikt heeft in *Boertige en ernstige minnezangen*. Sweerts’ eigen liedteksten en contrafacteren zijn niet populair gebleken. Dit blijkt ook uit de top tien, die te vinden is in hoofdstuk 3. Daarin staat niet één lied van Sweerts zelf. In de top tien staat overigens ook geen lied waarvan de melodie gecomponeerd is door Petersen, De Koning en Anders. Cornelis Sweerts had wel een goede hand in het samenstellen van de liedbundel. Uit *Boertige en ernstige minnezangen* zijn veel liederen in andere bundels verschenen, zoals in *Thirsis Minnewit*. Laatstgenoemde liedboek was zeer populair. In *Boertige en ernstige minnezangen* verschenen zowel nieuwe liedteksten met nieuwe melodieën als contrafacteren. Het streven van Sweerts zoveel mogelijk teksten en muziek van eigen bodem te gebruiken, is gedeeltelijk gelukt. Wellicht fungeerde *Boertige en ernstige minnezangen* als doorgeefluik. Vooral dankzij het gebruik van liederen van anderen is *Boertige en ernstige minnezangen* met vijf drukken zijn meest populaire werk geworden.

Literatuurlijst

Bronnen

Hoogstraten, van, J., *Zedezangen en stigtelyke liederen &c.*, Gouda: Lucas Cloppenburg, 1708 (scans via Google Books).

Pels, A., *Mengelzangen, tweede druk*, Amsterdam: H. van de Gaitte en H. Bosch, 1717, exemplaar: Universiteitsbibliotheek Amsterdam: BIB.BL.002166/1, (via DBNL).

Sweerts, C., *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen*, Amsterdam, Cornelis Sweerts, 1696, exemplaar: Londen, British Library A. 328 (geen scans beschikbaar).

Sweerts, C., *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen*, Amsterdam: Kornelis Sweerts, 1696-1699, exemplaar: Den Haag, Koninklijke Bibliotheek 3E47 (scans via Early European Books).

Sweerts, C., *Boertige en ernstige minnezangen. Derde druk. Nevens eenige puntgedichten, en andere*, Amsterdam, Joannes Strander, 1705, exemplaar: Universiteitsbibliotheek Amsterdam, OTM: OK 62-6340 (2), (geen scans beschikbaar, eigen foto's).

Sweerts, C., *Boertige en ernstige minnezangen. Nevens eenige puntgedichten, en andere. Vierde druk. Nu verrykt met een byvoegzel van muzyk nooit voor dezen gedrukt*, Amsterdam, Joannes Strander, 1705, exemplaar: Gent Universiteitsbibliotheek: BL 9709 (scans via Google Books).

Sweerts, C., *Boertige en ernstige minnezangen. Nevens eenige Puntgedichten en andere. Vijfde druk*, Amsterdam, Joannes Strander, 1709, exemplaar: Meertens Instituut, 3978 Gesloten Kast: B 53 (scans via www.dbnl.nl).

Sweerts, C., *Inleiding tot de zang en spelkunst*, Amsterdam: Cornelis Sweerts, 1698, exemplaar: Den Haag, Koninklijke Bibliotheek 33E15 (scans via Early European Books).

Sweerts, C., *Stichtelyke gezangen en zedeliederen, tweede druk*, Amsterdam: Joannes van Septeren, 1725, exemplaar: Leiden, Universiteitsbibliotheek, 11E34 (scans via www.dbnl.nl).

Sweerts, H. *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal*, Amsterdam: Hieronymus Sweerts, 1673, exemplaar: Universiteitsbibliotheek Amsterdam OTM: O 63-4922 (scans via DBNL)

Sweerts, H. *Innerlykke ziel-tochten op 't H. Avondmaal en andere voorvallende gelegentheden, Den Vierden en laatst[e] druk*, Amsterdam: Timotheus ten Hoorn, 1702, exemplaar Koninklijke Bibliotheek Den Haag, exemplaar KW 7D2 (scans via Google books).

Tuinman, C. *Mengel-stoffe van veelerlei stichtelijke gezangen*, Utrecht: Willem Broedelet, 1709, exemplaar Universiteitsbibliotheek Utrecht: MAG : EAG 577 (scans via objects.library.uu.nl).

Handschrift volksmelodieën of danswijzen, 1755-1773, exemplaar: Amsterdam Toonkunst Bibliotheek: 205 F 38/39.

Secundaire literatuur

Blok, P.J. en Molhuysen, P.C. (red.), *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 10*, Leiden: A.W. Sijthoff, 1937.

Bowers, J.M., 'La Barre' in *Grove Music Online*, Oxford Music Online: Oxford University Press, [<http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/15745pg1>], bezocht op 3 november 2013.

Branden, F.J. van den, en Frederiks, J.G., *Biographisch woordenboek der Noord- en Zuidnederlandsche letterkunde*, Amsterdam: L.J. Veen, 1888-1891.

Buijse, E. en Grijp, L.P., *The Hoogsteder Exhibition of Music & Painting in the Golden Age*, Zwolle: Waanders Publishers, 1994.

Dirksen, P., 'Zingen in een kleine taal rond 1700' in Grijp, L.P. (red.), *Een muziekgeschiedenis der Nederlanden*, Amsterdam: University Press Amsterdam Salomé, 2001, p. 317-321.

Fellows, E.H. (red.), *The English Madrigalists*, Londen: Stainer & Bell Ltd., 1914.

Fischer, M., 'Ännchen von Tharau' (2007), in *Populäre und traditionelle Lieder. Historisch-kritisches Liederlexikon*, Deutsches Volksliedarchiv, 2007, [http://www.liederlexikon.de/lieder/aennchen_von_tharau/] bezocht op 14 december 2013.

Garden, G., 'Jean-Baptiste de Bousset' in *Grove Music Online*, Oxford Music Online: Oxford University Press, [<http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/03733>], bezocht op 3 november 2013.

Gorce, J. de la, 'Lully' in *Grove Music Online*, Oxford Music Online: Oxford University Press, [<http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/42477pg1>], bezocht op 20 november 2013.

Grijp, L.P., *Het Nederlandse lied in de Gouden Eeuw. Het mechanisme van contrafactuur*, Amsterdam: P.J. Meertens-Instituut, 1991. Diss. UU 1991.

Grijp, L.P., 'Zingen in een kleine taal. De positie van het Nederlands in de muziek', in *Volkskundig Bulletin* 21,2 (oktober 1995), p. 149-184.

Hopkins P., 'Barclay, Sir George (c.1636–1710)', *Oxford Dictionary of National Biography*, Oxford University Press, 2004; online edn, Jan 2008 [<http://www.oxforddnb.com/view/article/1340>, bezocht op 9 mei 2013].

Koning, J., 'De Amsterdamse Dansmuziek collecties uit de achttiende eeuw als schuilplaats van verloren gewaande schouwburgmuziek' in *De Achttiende Eeuw* 42 (2010), Amsterdam: APA-Holland universiteitspers 2010, p. 3-35.

Koning, J., *De Nieuwe Hollandsche Schouwburg 1751-1771. Het einde van een tijdperk in de Amsterdamse muziek*, Nijmegen: Stichting Twee Violen en een Bas, 2009.

Kuijpers, M., *Thirsis Minnewit, de muzikale reconstructie van een achttiende-eeuws liedboekje*, Masterthesis Muziekwetenschap Universiteit Utrecht: 2007.

Laan, K. ter, *Letterkundig woordenboek voor Noord en Zuid*, Den Haag/Djakarta: G.B.van Goor Zonen's Uitgeversmaatschappij N.V., 1952.

Noske F., 'Nederlandse liedkunst in de zeventiende eeuw: Remigius Schrijver en Servaas de Koninck', in *Tijdschrift van de Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis*, deel 34 nummer 1 (1984), p. 49-67.

Price, C., 'Dioclesian' in Sadie, S. (red.), *The New Grove Dictionary of Opera*, *Grove Music Online*, *Oxford Music Online*: Oxford University Press, [<http://www.oxfordmusiconline.com/subscriber/article/grove/music/O006884>], bezocht op 14 september 2013.

Raasveld, P.P., *Pictura, Poesis, Musica. Een onderzoek naar de rol van de muziek in embleemliteratuur*, Dordrecht: ICG Printing, 1995. Diss. UU 1995.

Rasch, R., 'Servaas de Koninck', in Hiu, P. en Klis, J. van der (red.), *Het Honderd Componistenboek*, Haarlem: Gottmer, 1997, p. 201-204 (K).

Rasch, R., 'David Petersen', in Hiu, P. en Klis, J. van der (red.), *Het Honderd Componistenboek*, Haarlem: Gottmer, 1997, p. 266-268 (P).

Scheurleer, D. F., *Nederlandsche Liedboeken. Lijst der in Nederland tot het jaar 1800 uitgegeven liedboeken*, 's Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1912.

Scheurleer, D. F., *Nederlandsche Liedboeken. Lijst der in Nederland tot het jaar 1800 uitgegeven liedboeken, eerste supplement*, 's Gravenhage: Martinus Nijhoff, 1923.

Schneider, H., *Choronologisch-Thematisches Verzeichnis Sämtlicher Werke von Jean-Baptiste Lully (LWV)*, Tutzing: Hans Schneider, 1981.

Vergilius, *Bucolica. Herderszangen*, in hexameters vertaald, ingeleid en van aantekeningen voorzien door R.F.M. Brouwer, Baarn: Ambo, 1995.

Vlam, C.C. en Vente M.A. (red.), *Bouwstenen voor een geschiedenis der toonkunst in de Nederlanden 2*, Amsterdam: Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis, 1971.

Warris, M., *Andries Pels' Mengelzangen (1717), over de plaats van de Mengelzangen binnen de Nederlandse liedtraditie*, Masterthesis Muziekwetenschap Universiteit Utrecht: 2013.

Wely, M.P. van, *De bloeitijd van het Nederlandse volkslied*, Haarlem: Uitgeverij De Toorts, 1965.

Würth, H., *Pfarrwitwenversorgung im Herzogtum Mecklenburg-Schwerin von der Reformation bis zum 20. Jahrhundert*, Dissertatie, Göttingen: Georg-August-Universität, Philosophische Fakultät, 2004.

Zielhorst, A.K.J., 'Liedkunst in Amsterdam' in Klukhuhn, A. (red.), *De eeuwwende 1700*, Utrecht: Bureau Studium Generale Rijksuniversiteit Utrecht 1991, p. 129-152.

Internetbronnen

Online catalogus British Library: catalogue.bl.uk.

Online catalogus Duke University: www.library.duke.edu.

Online catalogus Koninklijke Bibliotheek Den Haag: www.kb.nl.

Online catalogus Openbare Bibliotheek Amsterdam: www.oba.nl.

Online catalogus Universiteitsbibliotheek Gent: www.lib.ugent.be.

Online catalogus Universiteitsbibliotheek Leiden: www.bibliotheek.leidenuniv.nl.

Online catalogus Universiteitsbibliotheek Leuven: www.bib.kuleuven.be.

Website Amsterdams Stadsarchief www.stadsarchief.amsterdam.nl.

Website Bibliothèque nationale de France: gallica.bnf.fr.

Website Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren: www.dbnl.org.

Website Early European Books: eeb.chadwyck.co.uk.

Website International Music Score Library Project: www.imsip.org.

Website livretsbaroques.fr.

Website Nederlandse Liederbank: www.liederenbank.nl.

Website RISM-OPAC: opac.rism.info.

Website philidor.cmbv.fr.

Website Short-Title Catalogue Netherlands (STCN): www.kb.nl/stcn.

Appendix 1: Lieder en gedichten in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Overzicht Appendix 1

Appendix 1A   Overzicht liederen in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Appendix 1B   Overzicht gedichten in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Appendix 1C   Overzicht liederen in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* [1696-1699], niet in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk, 1709

Appendix 1A: Overzicht liederen in *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk*

Toelichting Appendix 1A

- #T   Aantal tekstconcordanties
- #W   Aantal keer dat de beginregel in andere bronnen wordt aangehaald als wijsaanduiding
- #S   #T+#W
- Nr.   Liednummer in de Liederensbank
- p.   Pagina in *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk*
- ↓   Melodie in *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk*
- (↓)   Melodie elders in *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk*
- *   Incl. *als boven en op de zelve vois*
- **   Incl. *Van de Vegtstroom*

Appendix 1A: Overzicht liederen in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 1 J p.1	<i>Waar heenen dryft gy Galathé</i>	<i>Truitje myn zoete Engelin.</i>	<i>Truitje mijn zoete engelin</i>	Titel: <i>Samenspraak Tussen Philander en Galathea</i> Auteur: Abraham Alewijn		X	X	2	0	2
Nr. 2 J p. 4	<i>Gelyk de beekjes vloeijen</i>	<i>By het geruisch der bladeren.</i>	<i>Gelijk de beekjes vloeien</i>		X	X	X	3	6	9
Nr. 3 J p. 6	<i>In 't ruisschen der boomen,</i>	-	<i>In het ruisen der bomen</i>	Auteur: Dirk Buisero Componist: Servaas de Koning Uit: <i>De Vryade van Kloris en Roosje</i> (1688)	X	X	X	4	7	11
Nr. 4 p. 8	<i>Ach Leonora laat de lieve lichten</i>	<i>Sarabande, of, Al wat men doet men kan geen Juffer winnen.</i>	<i>Al wat men doet</i>		X		X	0	0	0
Nr. 5 p. 9	<i>WAt baat het uw te zyn gesprooten</i>	<i>Reveille vous belle en dormie.</i>	<i>Réveillez-vous belle endormie</i>	Tiel: <i>Eenigheid is Armoede.</i>	X	X	X	4	1	5
Nr. 6 p. 10	<i>GUn my myn Engelin</i>	<i>Wat schal y dou.</i>	-	Auteur: Cornelis Sweerts	X		X	1	0	1
Nr. 7 (J) p. 11	<i>Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn,</i>	<i>Het best op aard,</i>	<i>Het beste op aarde is een gerust gemoed</i>		X	X	X	7	54	61
Nr. 8 p. 12	<i>Fillis schoon gy 't my verwytt</i>	<i>Chers amis le u[v]jerre en main.</i>	<i>Chers amis le verre en main</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: André Campra (1660-1744) Uit: <i>L'Europe galante</i> (1697), eerste akte, derde scène, <i>Seconde air</i>		X	X	0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 9 J p. 13	<i>Ach Iris wie zyn hart kunt gy niet trekken</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	-	0
Nr. 10 p. 15	<i>Lief, gy zyt voor myn rust gebooren;</i>	<i>Quand Iris.</i>	<i>Quand Iris prend plaisir à boire</i>	Auteur: H. van der Mark	X	X	X	0	0	0
Nr. 11 p. 16	<i>DRooge Jasper, dun van beenen,</i>	<i>Liefste gy zyt ongestadig.</i>	<i>Liefste gij zijt ongestadig</i>	Titel: <i>Geen beter staat Als Middelmaat.</i> Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	0	0	0
Nr. 12 J p. 18	<i>Als ik u myn Engelin eens mag zien,</i>	-	<i>Als ik u mijn engelin eens mag zien</i>		X	X	X	1	-	1
Nr. 13 (J) p. 20	<i>WAt is 'er meêr op aarde te wenschen</i>	<i>Suivons l'Amour c'est lui qn[u]i nous mêne.</i>	<i>Suivons l'amour</i>	Titel: <i>Aan de Juffers.</i> Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Amadis</i> LWV 63/12 (1684), Proloog		X	X	0	0	0
Nr. 14 J p. 21	<i>Ach wat is het zoet daer twee beminnen,</i>	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître.</i>	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître</i>	Titel: <i>Boeredeun.</i> Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Isis</i> LWV 54/4 (1677), Proloog	X	X	X	1	0	1
Nr. 15 p. 23	<i>Myn Rozemond vertoont al 't zoet</i>	<i>Tranquilles coeurs.</i>	<i>Tranquilles coeurs</i>	Titel: <i>Oprecht te Getrouw.</i> Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Le triomphe de l'amour</i> LWV 59/3 (1681) Entrée I, <i>Air de Venus</i>		X	X	1	0	1

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 16 J p. 24	<i>Zy wil niet naar myn klachten hooren,</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	0	-	0
Nr. 17 J p. 26	<i>Bosschen, en beemden, en hoven,</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	0	-	0
Nr. 18 (J) p. 28	<i>Fillis het staat nu te dugten,</i>	<i>Noch op de zelve Wyze.</i>	-		X	X	X	0	-	0
Nr. 19 J p. 29	<i>Nu ik scheiden moet,</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	0	-	0
Nr. 20 p. 31	<i>O, aangename velden,</i>	<i>De liefde van ons Meisjen.</i>	<i>Attendez-moi sous l'orme</i>	Titel: <i>Samenspraak tusschen Kreles en Marretje.</i> Componist: Jean-François Regnard (1655-1709) Uit: <i>Attendez-moi sous l'orme</i> (1694)		X	X	0	0	0
Nr. 21 J p. 33	<i>Liefelyk Boschjen en gy zilvre vlieten</i>	-	<i>Lieflijk bosje</i>	Auteur: Abraham Alewijn Componist: Nicolaas Ferdinand Le Grand Dit lied is opgenomen in <i>Herderszangen</i> van Abraham Alewijn, eerste druk vermoedelijk in 1699			X	9	20 *	27 (29)
Nr. 22 J p. 34	<i>Myn Lief, myn schoone,</i>	<i>Le Foelie d'Espagne.</i>	<i>Folie d'Espagne</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Anonieme Sarabande-achtige dans uit een Spaans handschrift uit ca. 1625	X	X	X	0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 23 J p. 36	<i>Schoone Zonnen, heldre lichten,</i>	<i>Orithie du Triomphe de l'Amour.</i>	<i>Schone zonnen heldere lichten ?</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Le Triomphe de l'amour</i> LWV 59/26 (1681), <i>Orithie</i> , Entrée VII	X	X	X	0	4	4
Nr. 24 (J) p. 38	<i>VRinden laat ons vrolyk wezen</i>	<i>Op de zelve wyze als hier vooren.</i>	<i>Schone zonnen heldere lichten</i>	Titel: <i>Lof van de LIEFDE ende WYN.</i> Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	0	0	0
Nr. 25 p. 40	<i>O Vegtstroom met uw blanke zwaanen,</i>	<i>Zo lang leefde wy in vreugde.</i>	<i>Zo lang leefden wij in vreugde</i>	Titel: <i>Vegt-Zang</i> Auteur: J. de Regt		X	X	2	12**	14
Nr. 26 J p. 42	<i>Het best op aard is een gerust gemoed,</i>	-	<i>Het best op aarde is een gerust gemoed</i>	Verscheen voor het eerst in <i>Krispijn Muzikant</i> van Pieter de la Croix in 1674	X	X	X	7	54	61 (62)
Nr. 27 J p. 45	<i>Myn ziel, ach! wat zoet,</i>	-	-	-	X	X	X	0	-	0
Nr. 28 p.46	<i>Waar schuyt ik voor de lonken,</i>	-	<i>Onlangs ging ik uit jagen</i>	Titel: <i>Boerevreugt.</i> Auteur: J. de Regt <i>Het lied wordt vooraf gegaan door het gedicht: Wat is het leven zoet</i>		X	X	2	1	3
Nr. 29 p. 48	<i>De liefde van het Meisje,</i>	<i>Attendez moy sous l' orme.</i>	<i>Attendez-moi sous l'orme</i>	Componist: Jean-François Regnard (1655-1709) Uit: <i>Attendez-moi sous l'orme</i> (1694)		X	X	1	0	1

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 30 p. 49	<i>Gryze Rynstroom, wiens gewelt,</i>	<i>Belle Iris.</i>	<i>Belle Iris</i>	Titel: <i>Amyntas klagten over zyn vertrek van den Ryn.</i> Auteur: M. Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Ballet de l'Impatience</i> LWV 14/2 (1661) Entrée I <i>Sommes nous pas trop heureux, belle Iris</i>		X	X	0	0	0
Nr. 31 J p. 51	<i>O Fillis zouden uwe jaaren</i>	<i>Dans nos Bois.</i>	<i>Dans nos bois</i>	Titel: <i>Op haar tyd afgeplukt.</i> Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Trios de la chambre du roi</i> LWV 35/4, <i>Dans nos Bois Silvandre s'écrie</i>	X	X	X	0	0	0
Nr. 32 J p. 54	<i>Beminnelyk beeld daar myn hart op speelt</i>	<i>Aimable Vainqueur.</i>	<i>Aimable Vainqueur</i>	Componist: André Campra (1660-1744) Uit: <i>Hésione</i> (1700) Akte 3, scene 5		X	X	0	0	0
Nr. 33 J p. 56	<i>Anke von Trara is die mir gefelt.</i>	-	<i>Ännchen von Tharau</i>	Auteur: Simon Dach Componist: Heinrich Albert		X	X	3	2	5
Nr. 34 J p. 58	<i>Heldre bruin' oogjes, die overgooten</i>	<i>Besneeude Velden.</i>	<i>Besneeuwde velden doorluchtige bomen</i>	Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	1	0	1
Nr. 35 p. 61	<i>Ach! felle pylen van de Min,</i>	<i>Courante la Bare,</i>	<i>Allez où le sort vous conduit</i>	Titel: <i>DAMONS klachte over 't vertrek van Fillis.</i> Componist: Pierre Chabanceau de la Barre (1592-1656)			X	1	0	1

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 36 (J) p. 64	<i>Schoone Klimeen, die door uw' lonken</i>	<i>Besneeu de Velden, zie de Nooten daar van hier vooren. Pagina 58.</i>	<i>Besneeuwde velden doorluchtige bomen</i>	-		X	X	0	0	0
Nr. 37 J p. 66	<i>Wreede schoone gy zyt niet bewogen</i>	-	-	-		X	X	0	-	0
Nr. 38 p. 69	<i>Schoone Bruit ontfang dees kroon</i>	<i>Belle Iris.</i>	<i>Belle Iris</i>	Titel: <i>Bruilofts-zang.</i> Auteur: B. Vollehove Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Ballet de l'Impatience</i> LWV 14/2 (1661) Enrtrée I <i>Sommes nous pas trop heureux, belle Iris</i>		X	X	0	0	0
Nr. 39 J p. 71	<i>Volmaakte Fillis, zoudt gy dan myn</i>	-	-	-	X	X	X	0	-	0
Nr. 40 J p. 73	<i>O Gy die Pallas eert</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts	X	X	X	1	-	1
Nr. 41 p. 75	<i>Even als de Zonnebloem,</i>	<i>Belle Iris.</i>	<i>Belle Iris</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Ballet de l'Impatience</i> LWV 14/2 (1661) Enrtrée I <i>Sommes nous pas trop heureux, belle Iris</i>		X	X	0	0	0
Nr. 42 p. 77	<i>O Fillis! die in zuivre deugt,</i>	<i>Als ik myn Fillis kussen mag.</i>	<i>Als ik mijn Phyllis kussen mag</i>	Titel: <i>Aan Fillis.</i> Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 43 J p. 78	<i>Wel ik hou het met vryen</i>	<i>Anne, Mary en Lysbet.</i>	<i>Blikken doos</i>	Titel: <i>Boeredeun</i> Auteur: Cornelis Sweerts Melodie is in <i>Playford</i> (1696) opgenomen als <i>St. Martin's Lane</i> ; in <i>Feuillet</i> (1706) als <i>Les contrefaiseurs</i> .	X	X	X	0	0	0
Nr. 44 p. 80	<i>Die aan 't gout eerst heeft gebonden,</i>	<i>La beaute la plus severe.</i> <i>l'Hymen seul ne sauroit plaire.</i>	<i>La beauté la plus sévère</i>	Titel: <i>Aurea nunc vere sunt saecula.</i> Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Atys</i> LWV 53/75 en LWV 53/76 (1676) Akte 4, scène 5			X	0	0	0
Nr. 45 p. 82	<i>Klorinde myn leven,</i>	<i>Ach liefde zoet lyden.</i>	<i>Is liefde zoet lijden</i>	-		X	X	1	0	1
Nr. 46 J p. 84	<i>Jonge zielen wilt eens trachten</i>	<i>Jeunes Coeurs laissez vous prendre.</i>	<i>Jeune Coeur laissez vous prendre</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Alceste</i> LWV 50/31 (1674) Akte 1, scène 7 <i>Jeunes coeurs laissez vous prendre</i>	X	X	X	0	0	0
Nr. 47 J p. 86	<i>Zoete Zangster verzacht myn smart,</i>	<i>Gelozia non posse piu.</i>	<i>Gelosia non posse più</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Domenico Freschi? Uit: Opera: <i>Helena rapita da Paride</i> (1677) Titel: <i>Gelosia non posso piu tormentarmi</i>	X	X	X	0	0	0
Nr. 48 p. 88	<i>Wil my slechts uw hart vergonnen,</i>	<i>Un coeur maître de lui même &c.</i>	<i>Un coeur maître de lui même</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Uit <i>de verliefde Rykaart</i> . Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Le Triomphe de l'amour</i> LWV 59/31 (1681)		X	X	0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 49 p. 89	<i>'t Is van daag een blyden dag,</i>	<i>Jacob, hoe neemt gy de zaak op, Of: Korte kousjes lange klinken.</i>	- <i>Korte kousjes lange klinken</i>	Titel: <i>Op het verjaaren van K.D. RIDDER, Op vastenavond.</i> Auteur: Thomas Asselyn		X	X	0	0 0	0
Nr. 50 p. 90	<i>'t Watertje dat zyn volle vloet</i>	<i>Windeke, daer het bos af dritt,</i>	<i>Windje daar het bos af dritt</i>	Franse hofmelodie J'aymeray tousjours ma Phyllis (laat 16 ^e eeuw)			X	0	0	0
Nr. 51 p. 91	<i>Hy sa wakker kom nu aan,</i>	<i>Mars van de Prins van Vrieslant.</i>	<i>Mars van de prins van Friesland (2)</i>	Auteur: L.F.		X	X	0	0	0
Nr. 52 J p. 92	<i>'t Za lustig laat ons drinken,</i>	<i>Aux Armes Camerades.</i>	<i>Aux armes camarades</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Bousset (1662-1725) Uit: Geen titel, [1695]	X	X	X	0	0	0
Nr. 53 p. 96	<i>Vrienden wilje vrolyk zyn,</i>	<i>Chers amis le verre à main.</i>	<i>Chers amis le verre à main</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: André Campra (1660-1744) Uit: <i>L'Europe galante</i> (1697), eerste akte, derde scène, <i>Seconde air</i>		X	X	0	0	0
Nr. 54 p. 99	<i>Als Kupidootje,</i>	<i>La Lande</i>	<i>Mijnheer Lalande</i>	Titel: <i>Hy stooft de harten</i> Auteur: Kw.		X	X	0	0	0
Nr. 55 J p. 76 [102]	<i>Schoone Amaril wyl gy gebiet,</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt.</i>	-	Auteur: Abram Alewyn Componist: David Petersen (Staat vermeld in de derde druk BEM)		X	X	0	-	0
Nr. 56 J p. 104	<i>Laat ons de Min niet smaadlyk verachten,</i>	<i>Suivons l'Amour c'est lui qui nous mèsne</i>	<i>Suivons l'amour</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Amadis</i> LWV 63/12 (1684), Proloog	X	X	X	0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 57 J p. 105	<i>Lief oorzaak van myn zuchten</i>	- <i>Door Petersen op Muzyk gesteld.</i>	-	Auteur: Dirk Buisero		X	X	0	-	0
Nr. 58 J p. 108	<i>Muskadelle droppen, droppen koppen,</i>	<i>Le Mariée</i>	<i>Le mariée</i>	Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Ballet les Plaisirs</i> LWV 2/4 (1655) Acte I, scène V, derde air		X	X	1	0	1
Nr. 59 J p. 112	<i>Hoe helder gloeit en brant de wyn</i>	- <i>Door Anders op Muzyk gesteld</i>	-	Auteur: Dirk Buisero Componist: Hendrik Anders (Staat vermeld in de derde druk BEM)		X	X	0	-	0
Nr. 60 p. 114	<i>Luchtige Teeuwis, die altyt</i>	<i>'t Windeken daar den Bosch af drilt.</i>	<i>Windje daar het bos af drilt</i>	Titel: <i>De veranderde Minnehaater.</i> Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	0	0
Nr. 61 J p. 116	<i>O Schoone Maagd laat ik uw hart beweegen,</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	-	0
Nr. 62 p. 117	<i>Zoete Muscadelle teugen,</i>	<i>Goelyk Meisje zoete Bekje:</i>	-	Titel: <i>60. Zang</i> Auteur: A.S.		X	X	0	-	0
Nr. 63 J p. 118	<i>Wil jy my dan niet,</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	-	0
Nr. 64 p. 119	<i>Als het hart van getrouwe liefde sterft,</i>	-	-	In andere bronnen wordt de melodie <i>Courante la Reyne</i> gebruikt. Dit lied past echter niet op die melodie.		X	X	2	-	2
Nr. 65 J p. 120	<i>Wie gezont en fris wil leven,</i>	<i>Rozemond die lag gedooken, Of op de wyze van deze Nooten.</i>	<i>Rozemond die lag gedooken Wie gezont en fris wil leven</i>	Titel: <i>Lof van de Thee. Alle mans gading.</i>	X	X	X	0	0 0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 66 p. 123	<i>Dank heb Sina die de Thee,</i>	<i>Is'er groter vreugt op aard, Of Venus die ontvonkte Mars.</i>	<i>Wat is er groter vreugde op aarde</i> -	Titel: <i>Theelied</i>		X	X	0	0	0
Nr. 67 (J) p. 125	<i>Ach Kloris waar heen,</i>	<i>Aimable Vainqueur, zie de Muzyknooten daar op hier voren, pagina 56 [54].</i>	<i>Aimable Vainqueur</i> -	Componist: André Campra (1660-1744) Uit: <i>Hésione</i> (1700) Akte 3, scene 5		X	X	1	0	1
Nr. 68 J p. 126	<i>Myn Schaapjes noch aan 't dwaalen</i>	<i>dans l'Opera de Persée</i>	-	Titel: <i>Herderslied</i> Uit: <i>Persée</i> (1682), akte 1, scène V Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) LWV 60/30	X	X	X	0	-	0
Nr. 69 J p. 128	<i>Waar is dan de tyd gebleven,</i>	-	-	Titel: <i>Berouw van Trouw</i> Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	-	0
Nr. 70 (J) p. 129	<i>'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen,</i>	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître.</i>	<i>C'est le Dieu des eaux qui va paroître</i>	Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Isis</i> LWV 54/4 (1677), Proloog	X	X	X	3	5	8
Nr. 71 p. 129	<i>Gy zyt nu Jarig,,</i>	<i>La Lande</i>	<i>Mijnheer Lalande</i>	Titel: <i>K. Zw. Aan Juffer S. de la Fontaine op haar Verjaren.</i> Auteur: Cornelis Sweerts		X	X	0	0	0
Nr. 72 (J) p. 131	<i>Point de chagrin dans notre vie,</i>	<i>Suivons l'amour c'est lui &c. Zie de Muzyknooten hier vooren pag. 103 [104].</i>	<i>Suivons l'amour</i> <i>Point de chagrin dans notre vie</i>	Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Amadis</i> LWV 63/12 (1684), Proloog		X	X	1	0 0	1

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 73 p. 132	<i>Vriend neem 't glas in de hand,</i>	<i>Chaconne de Phaëton.</i>	-	Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Phaëton</i> LWV 61/40 (1683) Akte II, scène V <i>Chaconne: Où dancent une troupe d'Egyptiens & d'Egyptiennes. Une Toupe d'Ethiopiens & d'Ethiopiennes. Une Troupe d'Indiens & d'Indiennes</i>		X	X	0	-	0
Nr. 74 J p. 133	<i>Ik wil'er naar mynen vollen zw[i]er ô neuzen lustige neuzen,</i>	<i>Het SNUIFBALLET de TABAKSNUINER of de FERLAAN.</i>	<i>La Forlana</i>	Componist: André Campra (1660-1744) Uit: <i>L'Europe Galante</i> (1697) Acte IV, scène V		X	X	2	0 0	2
Nr. 75 J p. 137	<i>O Bruidegom 'k zie 't uur genaakt</i>	-	-	Titel: <i>Ter Bruiloft Van den Heer H. v. B. en Mejuffr. M. B.</i> Auteur: Cornelis Sweerts				0	-	0
Nr. 76 p. 139	<i>'k Ben ny[u] vry</i>	<i>Ouverture du Triomfe de l'Amour.</i>	-	Componist: Jean-Baptiste Lully (1632-1687) Uit: <i>Triomphe de l'amour</i> LWV 59/1 (1681) <i>Ouverture</i>			X	1	-	1
Nr. 77 J p. 140	<i>Bekoorelyke Mey hoe streelt gy 't minziek oog</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt</i>	-	Componist: David Petersen			X	0	-	0
Nr. 78 J p. 143	<i>Wat valt het een verliefde zwaar</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt.</i>	-	Auteur: Abraham Alewyn Componist: David Petersen			X	0	-	0
Nr. 79 J p. 148	<i>Ik belach al uwe trotzigheên!</i>	<i>Je me ris de toutes vos rigeurs.</i>	<i>Je me ris de toutes vos rigeurs</i> *				X	0	6	6

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 80 J p. 150	<i>Wat baat het my te zyn gebooren</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt.</i>	-	Auteur: Abraham Alewyn Componist: David Petersen			X	0	-	0
Nr. 81 J p. 152	<i>'t Vermaakelykst leven</i> <i>Zyn Klaverwey daar 't Vee met frisse leden,</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt</i>	-	Componist: David Petersen		X	X X	0	-	0
Nr. 82 J p. 158	<i>Weelig' akkers Berg en dal</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt</i>	-	Auteur: Abraham Alewyn Componist: David Petersen		X	X	0	-	0
Nr. 83 p. 161	<i>Krelis Kourten, myn Troosje,</i>	-	-	Titel: <i>Boerinnedeun. De liefde van Roosje.</i>			X	0	-	0
Nr. 84 J p. 163	<i>Zou het brandend minnevuur</i>	- <i>Door Anders op Muzyk gestelt.</i>	-	Titel: <i>Ter bruiloft van den heer C. Rykel en Juffer A. Mooy</i>			X	0	-	0
Nr. 85 J p. 166	<i>Laat ons drinken,</i>	-	-	-			X	0	-	0
Nr. 86 J p. 167	<i>Speelgenooten</i>	-	-	Auteur: Cornelis Sweerts			X	0	-	0
Nr. 87 J p. 168	<i>Climeen, 'k moet u met Regt veragten,</i>	- <i>Door D. Petersen op Muzyk gestelt.</i>	-	Auteur: A. Alewyn			X	0	-	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 88 J p. 171	<i>Hy is verdwaalt,</i>	- <i>Door Petersen op Muzyk gestelt</i>	-	Auteur: A. Alewyn			X	0	-	0
Nr. 89 J p. 176	<i>Waar is meer vreugde te vinden dan in het beminnen</i>	-	-	-			X	0	-	0
Nr. 90 J p. 178	<i>Die zich begeeft tot minnen</i>	- <i>Door S. de Koning op Muzyk gestelt</i>	-	Componist: Servaas de Koning			X	0	-	0
Nr. 91 J p. 181	<i>Zoete Juffer laat u raaden</i>	- <i>Door S. de Koning op Muzyk gestelt</i>	-	-			X	0	-	0
Nr. 92 J p. 183	<i>Uw mond uw mond, ô Rozemond,</i>	- <i>Door Petersen op Muzyk gestelt</i>	-	Auteur: Cornelis Sweerts				0	-	0
Nr. 93 p. 184	<i>Zoete Vrêe is meer dan schatten,</i>	<i>Triomfée charmante Reine.</i>	<i>Triomphez charmante reine</i>	Auteur: Cornelis Sweerts Componist: Jean-Baptiste Lully (1623-1687) Uit: <i>Roland</i> LWV 65/23 (1685), akte 1, scène 6				0	0	0
Nr. 94 J p. 185	<i>Allerliefste Lief myn hart myn ziel,</i>	<i>Amy rions bouvons chantons dansons.</i>	<i>Mars van Oxenstern</i>	Auteur: Cornelis Sweerts De melodie <i>Amy rions bouvons chantons dansons</i> vertoont verwantschap met de <i>Mars van Oxenstern</i> .				0	0	0

Nummer en pagina	Beginregel	Wijsaanduiding	Melodienorm	Informatie	NBEM [1696-1699]	BEM 3 1705	BEM 4 [1705]	#T	#W	#S
Nr. 95 J p. 187	<i>Wel goelyk maisje</i>	<i>O Kees myn Vryer.</i>	<i>Hoor Kees mijn vryer</i>	Waarschijnlijk gebaseerd op een oude Franse melodie, <i>Il m'en faut une.</i>				3	0	3
Nr. 96 J p. 195	<i>Toen ik u 't eerste zag ô Maertje van myn leven</i>	<i>'t Sinjeurtje.</i>	<i>Het sinjeurtje</i>					0	0	0
Nr. 97 J p. 197	<i>Ach laat ons beminnen</i>	-	-					0	-	0
Nr. 98 (J) p. 198	<i>WYntje, dat nu weer myn hart verheugt,</i>	<i>Amy rions bouvons chantons.</i> <i>Zie de Muzyk hier van op Pag. 185.</i>	<i>Mars van Oxenstern</i>	De melodie <i>Amy rions bouvons chantons dansons</i> vertoont verwantschap met de <i>Mars van Oxenstern.</i>				0	0	0
Nr. 99 J p. 199	<i>'k Bid au main lieveke,</i>	-	<i>Ik bid u mijn lieveke</i>					1	2	3

Appendix 1B: Overzicht gedichten in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Toelichting Appendix 1B

Nr. Gedichtnummer toegekend op basis van de volgorde van verschijnen in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

p. Pagina in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Appendix 1B: Overzicht gedichten in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Nummer en pagina	Titel	Beginregel	Dichter
Nr. 1, p. 14	<i>Aan Rozemond</i>	<i>Ik heb het wat by u verkerft voorleden dag</i>	-
Nr. 2, p. 14	<i>Min baart wedermin</i>	<i>Klorindes oogen zyn de fakkels van de min</i>	K. Zweerts
Nr. 3, p. 24	-	<i>O zilvre Vecht die 't Sticht alom bespoelt</i>	K. Zweerts
Nr. 4, p. 44	<i>Aan N.N.</i>	<i>Ik wensch myn schoone dat zy eens gevoel</i>	K. Zweerts
Nr. 5, p. 46	<i>Boerevreugt</i>	<i>Wat is 't leven zoet,</i>	J. de Regt
Nr. 6, p. 47	<i>Een Officier ziende een schoone Juffer</i>	<i>Ik zie my zelf hier blind wat schoone Maagd is dit</i>	-
Nr. 7, p. 53	<i>Klinkdicht aan Astrea als myn vinger onachtzaam haar boezem raakte</i>	<i>ASTrea die, door uw bekoorlijk geweld,</i>	K. Zweerts
Nr. 8, p. 65	<i>Klinkdicht op een fiere Juffer die my al te afkeerig een kusje weigerde.</i>	<i>Nooit Maagt hoe schoonse zag uit zieletrekkende oogen,</i>	K. Zw 1684
Nr. 9, p. 65	<i>Aan N.N.</i>	<i>O Schoone ik haat u niet, maar tracht alleen te myden</i>	-
Nr. 10, p. 68	<i>Aan de verstandige en konstryke Juffer M. Bega</i>	<i>O juffer die Arachne, en Pallas zelf, beschaamd</i>	K. Zw 1693
Nr. 11, p. 77	<i>Verachtelyke Gelykheid</i>	<i>O zusters eens van aart gy kunt geen harten winnen</i>	K. Zw
Nr. 12, p. 85	<i>Aan een juffer bij het vereeren van eene myner boekjes</i>	<i>O Schoone Maagd die steeds uit uwen lieven mond,</i>	K. Zw
Nr. 13, p. 90	-	<i>Nec lacrymis crudeles Amor, nec gramina rivis</i>	Vergilius eclog.X.
Nr. 14, p. 96	<i>Geoorloofde Eigenliefde</i>	<i>Het glaasjen in myn hand,</i>	-
Nr. 15, p. 97	<i>Kinderlyke Min van TIRSIS en CELIMEENE</i>	<i>Celimeene wat mag 't zyn</i>	K. Zw
Nr. 16, p. 101	<i>Op het uitmuntend kunstig Fluitspel van den Heer A. Alewyn.</i>	<i>Door lieflyk fluitspel van Merkuur moest Argus sneeven,</i>	K. Zw.

Nummer en pagina	Titel	Beginregel	Dichter
Nr. 17, p. 106	<i>Aan Juffer N.N.</i>	<i>Veel schilderyen zag ik schoone wel voor my,</i>	-
Nr. 18, p. 106	<i>Aan Juffer M. als zy alleen wenschte maagd te blyven</i>	<i>Wenscht gy Maagd alleen te blyven</i>	K. Zw
Nr. 19, p. 107	<i>Op 't aangezicht van N.N.</i>	<i>Wend uw gezicht van my af, ô wreedste van de vrouwen</i>	-
Nr. 20, p. 107	<i>Aan J. N.</i>	<i>Gy zyt, noch dezelve Jan</i>	K. Zw
Nr. 21, p. 110	<i>Dank aan den Uitmuntenden Kunstenaar DAVID PETERSEN</i>	<i>Het zy ten dank nu ik als speelnoot van 't Muzyk</i>	K. Zweerts
Nr. 22, p. 113	<i>Gerustheid haat, Den Hoogsten staat</i>	<i>Geruster is hy, by zyn stolp en boerestal, Die met zyn harderstaf, het vee, door 't weelig dal</i>	K. Zw.
Nr. 23, p. 136	<i>Aan den Heer A. Wymershof Zingende een Lykzang, door hem zelf op muzyk gestelt</i>	<i>Uw Lykzang Wymershof dwinkt elk naar 't schynt te sterven</i>	K. Zweerts
Nr. 24, p. 136	<i>Op zyn Overlyden, korts daar na voorgevallen</i>	<i>O Wymershof heb ik voor zegt, ik wil 't wel weeten.</i>	
Nr. 25, p. 198	<i>Aan N.N.</i>	<i>Terwyl men my onthaalt en schenkt den frisschen wyn</i>	K. Zw

Appendix 1C: Overzicht liederen in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* [1696-1699], niet in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk, 1709

Toelichting Appendix 1C

- Nr. Liednummer toegekend op basis van het aantal liederen en de paginanummers in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*
- p. Pagina toegekend op basis van het aantal liederen en de paginanummers in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*
- J Melodie in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*

Appendix 1C: Overzicht liederen in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen* [1696-1699], niet in *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk, 1709.

Nummer en pagina	Titel	Beginregel	Wijsaanduiding	Componist/auteur
Nr. 4 ↓ p. 6	-	<i>Wakker op wilt nu paaren</i>	-	-
Nr. 5 ↓ p. 7	-	<i>J'aime mon rival Climeene</i>	-	-
Nr. 6 p. 8	<i>Klaaglied van Dr. H.</i>	<i>Nooid was zoo groot fenyn</i>	<i>Drom, Drom, Drom, Lizette Larrizette</i>	-
Nr. 7 ↓ p. 10	-	<i>Goelyk meisje zoete bekje</i>	Altsleutel+ bassleutel	-
Nr. 8 ↓ p. 15	<i>'t Knoopballet</i>	<i>Een aardig dier, een meisje jong van jaren</i>		-
Nr. 16 p. 28	-	<i>Geen pyn is voor een Maagd, zoo zwaar te draagen:</i>	<i>Foulie d'Espagne.</i>	H. vander Mark
Nr. 18 p. 32	-	<i>O Juffers die zo zoet en vriendlik zyt</i>	<i>De Jager die draagt'er een groenen hoet &C</i>	-
Nr. 26 p. 49	-	<i>Ach Amaril, beheerster van myn ziel</i>	<i>Noch op dezelve wyze</i>	-
Nr. 29 ↓ p. 54	<i>Kattelied</i>	<i>Zo oit de min u hert bezit, Muisd wel maar mauwd niet.</i>	-	-
Nr. 32 p. 63	-	<i>O zoet vermaaklyk vrouw-geslagt!</i>	<i>Tranquille Coeur</i>	H.V. Groen in bloeyen
Nr. 34 ↓ p. 67	-	<i>Gy God der Min! Moet ik dan eeuwig zwichten</i>	-	-
Nr. 35 ↓ p. 70	-	<i>Ryke Buurjaepje die ziede lest lopen</i>	-	A.C.v.G.
Nr. 36 ↓ p. 73	-	<i>Au doux son de ma flute;</i>	-	-
Nr. 39 p.78	<i>Bachchuszang</i>	<i>Volgd my naa gy drinkgezellen</i>	<i>Zoo als 't gaat.</i>	-
Nr. 40 ↓ p. 81	-	<i>Fillis hebt ge my verlaaten?</i>	-	H. vander Mark
Nr. 43 ↓ p. [85]	-	<i>De zoetste en allerschoonste maagd</i>	<i>Als ik myn Filles kussen mag.</i>	H. vander Mark

Nummer en pagina	Titel	Beginregel	Wijsaanduiding	Componist/auteur
Nr. 45 p. 86	<i>Bruiloftzang.</i>	<i>Wy gaan U voor, O Juffers, ryp van jaaren</i>	<i>Folie d'Espagne</i>	H. vander Mark
Nr. 46 ↓ p. 88	-	<i>Schoonste Nymph myn ziels beminde, Tweemaal, ook nr. 55, p. 108</i>	-	-
Nr. 47 ↓ p. 90	-	<i>Als 't lieve morgenlicht vaagt, ,</i>	-	-
Nr. 48 ↓ p. 93	-	<i>Wie houd niet van worsten, wie smaakenze niet</i>	-	-
Nr. 49 ↓ p. 95	-	<i>Is 't nog geen tyd; om u te erbermen!</i>	-	H. vander Mark
Nr. 50 ↓ p. 97	-	<i>Laat vry de zon, dat heerlyk licht,</i>	<i>Tranquilles coeurs</i>	H. vander Mark
Nr. 51 ↓ p. [99]	-	<i>Minzame dageraad,</i>	-	H
Nr. 52 ↓ p. 98	-	<i>Dorothea hoort my zuchten</i>	-	-
Nr. 54 ↓ p. 104	-	<i>Doen laast Klimeene dwalen ging,</i>	-	-
Nr. 57 p. 111	-	<i>Schoone Vorstinne! hoe betov'ren Uw zoete aantreklykheên</i>	<i>Belle Princesse</i>	-
Nr. 58 ↓ p. 112	-	<i>Indien je trouwt een jonge Vrouw, Wat drommel hebjer aan</i>	<i>Bourée</i>	-
Nr. 59 p. 115	-	<i>Triomfeer ô Koninginne Triomfeer, toon uw geweld</i>	<i>Triumpez Charmante Reine</i>	-
Nr. 61 ↓ p. 117	-	<i>De nachtgodin Diaan Die ziet men nu vertrekken,</i>	-	-
Nr. 63 ↓ p. [122]	-	<i>Komt Flora vlecht een krans</i>	-	-
Nr. 64 ↓ p. [123]	-	<i>Wel Tirsis uw geluk gaat alle schat te boven,</i>	-	-
Nr. 65 ↓ p. 122	-	<i>Laat de lonkjes / Zyn de vonkjes</i>	-	-
Nr. 66 ↓ p. 123	-	<i>Wat zullen we t'avond eeten Myn vrou lieveke myn alderbeste wieveke</i>	-	-

Nummer en pagina	Titel	Beginregel	Wijsaanduiding	Componist/auteur
Nr. 67 J p. 119	-	<i>My zoetste Engelin Wanneer zal't wezen,</i>	-	-
Nr. 68 J p. 126	-	<i>Hoe kont gy my gelyk ik u doe minnen,</i>	-	-
Nr. 69 p. 127	-	<i>Het kusje dat ik laatst van uwe lipjes ontstal, die vocht was nectar aan myn mond.</i>	<i>Noch op dezelve wyze</i>	-
Nr. 72 p. [134]		Het is alleens naer alle schyn	Uyt de Opera van Adonis	
Nr. 73 p. [135]	-	<i>Zou ik hoorens moeten dragen? Neen Neen Neen</i>	<i>Uit dezelve</i>	-
Nr. 74 p. 135	-	<i>Een Meisjen en een Orgelwerk</i>	<i>Uit dezelve</i>	-
Nr. 75 J p. [137]	-	<i>Silvia de roos verdort By het bloosen van uw kaaken</i>	<i>Le Paysan</i>	-
Nr. 76 p. [140]	<i>Teg-Zang</i>	<i>Vryers schoon je lacht en vryd</i>	-	-
Nr. 77 p. [141]	-	<i>Liefste Lief myn hertvrindrin</i>	<i>Zang op dezelve Wyze</i>	-
Nr. 78 J p. [142]	<i>Klaaglied over 't verraderlyk toeleg tegen zyn Koninklyke Majesteyt van Engelant Willem de III</i>	<i>Leid de vyand nu gelyk een wolf op moord te loeren</i>	-	-
Nr. 79 p. 145	<i>Zang</i>	<i>Myn kop die is alreets op 't hol</i>	-	-
Nr. 80 J p. 146	<i>Antwoord op het Lied fol. 10 beginnende: Goelyk Meisje zoete bekje</i>	<i>Ik dankje voor dat slegt onthaal</i>	Violsleutel en bassleutel, tweede pagina: sopraansleutel en bassleutel	-
Nr. 81 J p. 501 [p. 150]	-	<i>Triomfeer myn overschoone</i>	- Bassleutel	-
Nr. 82 J p. 154	<i>'t Boerinnedeuntje</i>	<i>Wel hoe leyt er de knegt te stoeyen</i>		-

Appendix 2: Transcripties uit *Boertige en ernstige minnezangen*, vijfde druk

Toelichting bij Appendix 2

Nummer	Volgnummer van het lied in deze Appendix
Liednummer en pagina	Liednummer in de Liederenbank en paginanummer in <i>Boertige en ernstige minnezangen</i> , vijfde druk
Pagina	Paginanummer in deze scriptie

Nummer	Liednummer en pagina	Beginregel	pagina
1	nr. 4, p. 8	<i>Ach Leonora laat de lieve lichten</i>	84
2	nr. 5, p. 9	<i>Wat baat het uw te zyn gesprooten</i>	85
3	nr. 6, p. 10	<i>Gun my myn Engelin</i>	86
4	nr. 7, p. 11	<i>Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn</i>	87
5	nr. 8, p. 12	<i>Fillis schoon gy 't my verwynt</i>	88
6	nr. 10, p. 15	<i>Lief gy zyt voor myn rust gebooren</i>	89
7	nr. 11, p. 16	<i>Drooge Jasper dun van beenen</i>	90
8	nr. 13, p. 20	<i>Wat is'er meerop aarde te wenschen</i>	91
9	nr. 15, p. 23	<i>Myn Rozemond vertoont al't zoet</i>	92
10	nr. 18, p. 28	<i>Fillis het staat te dugten</i>	93
11	nr. 20, p. 31	<i>O aangename velden</i>	94
12	nr. 24, p. 38	<i>Vrinden laat ons vrolyk wezen</i>	95
13	nr. 29, p. 48	<i>De liefde van het meisje</i>	96
14	nr. 30, p. 49	<i>Gryze Rynstroom</i>	97
15	nr. 35, p. 61	<i>Ach! felle pylen van de min</i>	98
16	nr. 36, p. 64	<i>Schoone Klimeen die door uw lonken</i>	99
17	nr. 38, p. 69	<i>Schoone bruit ontvang dees kroon</i>	100
18	nr. 41, p. 75	<i>Evenals de Zonnebloem</i>	101
19	nr. 42, p. 77	<i>O Fillis! Die in zuivre deugt</i>	102
20a	nr. 44, p. 80	<i>Die aan't gout eerst heeft gebonden</i>	103
20b	nr. 44, p. 80	<i>Die aan't gout eerst heeft gebonden</i>	104
21	nr. 45, p. 82	<i>Klorinde myn leven</i>	105
22	nr. 48, p. 88	<i>Wil my slechts uw hart vergonnen</i>	106
23	nr. 49, p. 89	<i>'t Is van daag een blyden dag</i>	107
24	nr. 50, p. 90	<i>'t Watertje dat zyn volle vloet</i>	108
25	nr. 53, p. 96	<i>Vrienden wil je vrolyk zyn</i>	109
26	nr. 54, p. 99	<i>Als Kupidootje</i>	110
27	nr. 60, p. 114	<i>Luchtige Teeuwis die altyd</i>	111
28	nr. 62, p. 117	<i>Zoete muscadelle teugen</i>	112
29	nr. 66, p. 123	<i>Dank heb Sina die de thee</i>	113
30	nr. 67, p. 125	<i>Ach Kloris waarheen</i>	114
31	nr. 70, p. 129	<i>'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen</i>	115
32	nr. 71, p. 129	<i>Gy zyt nu Jarig „waarde zuster op dees dag</i>	116
33	nr. 72, p. 131	<i>Point de chagrin dans notre vie</i>	117
34	nr. 73, p. 132	<i>Vriend neem 't glas in de hand</i>	118
35	nr. 75, p. 139	<i>'k Ben nu vry</i>	122
36a	nr. 93, p. 184	<i>Zoete Vrêe</i>	123
36b	nr. 93, p. 184	<i>Zoete Vrêe</i>	124
37	nr. 98, p. 198	<i>Wyntje dat nu weer myn hart verheugt</i>	125

1. Ach Leonora laat de lieve lichten

Ach Le - o no ra laat de lie ve lich ten Van blin ken deoo gen bran
den 'tmin ziek hart Laat u we min voor eeu wig my ver plich ten En heb me
do gen met myn_ min ne smart En, 'thart aant bran den: strik min ne ban den
Nu 'kdoor uw han den zacht ge ____ trok ken wert.

Ach Leonora laat de lieve lichten

Nummer en pagina: Nr. 4, p. 8

Titel: -

Eerste regel: *Ach Leonora laat de lieve lichten*

Wijsaanduiding: *Sarabande, of, Al wat men doet men kan geen Juffer winnen*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen, Haags exemplaar, 1696-1699, p. 65.*

Bijzonderheden: -

2. Wat baat het uw te zyn gesprooten

Wat baat het uw te zyn ge - sproo-ten Uit oud en o - ver - e - del
bloet Wat baat de zwa - ge - ry der groo - ten, zo gy al leen 'snachts leg - gen moet

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in treble clef. The first staff starts with a 3/4 time signature and contains the lyrics 'Wat baat het uw te zyn ge - sproo-ten Uit oud en o - ver - e - del'. The second staff continues the melody with lyrics 'bloet Wat baat de zwa - ge - ry der groo - ten, zo gy al leen 'snachts leg - gen moet'. The second staff includes a key signature change to one flat (B-flat) and a time signature change to 3/4.

Wat baat het uw te zyn gesprooten

Nummer en pagina: Nr. 5, p. 9

Titel: *Eenigheid is Armoede.*

Eerste regel: *Wat baat het uw te zyn gesprooten*

Wijsaanduiding: *Reveille vous belle en dormie.*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Innerlyke zieletochten op het Heilig Avondmaal, 1702, p. 124.*

Bijzonderheden: -

3. Gun my myn Engelin

Gun my myn En - ge - lin uw mond je zoet te__ druk-ken Tot
koe-ling__ van myn min: laat ik die vrug ten pluk - ken, Daar ik zo__ lan - ge tyd, met
zuch ten en ge - klag, Om smee kend heb ge - vrydt, en nog vry al den dag.

Gun my myn Engelin

Nummer en pagina: Nr. 6, p. 10

Titel: -

Eerste regel: *Gun my myn Engelin*

Wijsaanduiding: *Wat schal y dou*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: -

Vindplaats melodie: *Nieuwe Boertige en ernstige minnezangen*, Haags exemplaar, 1696-1699, p. 102.

Bijzonderheden: -

4. Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn

Wie zal doch een maal zo ge_luk_kig zyn, Dien gy_ô Schoo ne! voor
zyn min ne pyn, En voor zyn dienst_zult_in uw hart ont_fan gen? Ach! ach Klo
rin de!ach gun my 'tzoet ver lang gen Naar dat ge luk Naar_dat ge luk en naar
die_waar dig heën. Waar_is een vreugt Waar_is een vreugt die nooit hier_voor ver dween?

Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn

Nummer en pagina: Nr. 7, p. 11

Titel: -

Eerste regel: *Wie zal doch eenmaal zo gelukkig zyn*

Wijsaanduiding: *Het best op aard*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk, 1709, p. 42.*

Bijzonderheden: -

5. Fillis schoon gy 't my verwyf

Fil-lis schoon gy 'tmy ver - wyt Dat gy — my niet kunt ge loo ven, Fil lis

schoon gy 'tmy ver wyt, En dat — gy noch daar om lydt: Meent gy dat ik eerst aan

u Trach ten — zou uw hart te rooven En dan we zen eens zo schuw? *Fil lis*

schoon gy 'tmy ver wyt Dat gy — my niet kunt ge loo ven, *Fil lis* schoon gy 'tmy ver

wyt En dat — gy noch daar om lydt:

Fillis schoon gy 't my verwyf

Nummer en pagina: Nr. 8., p. 12

Titel: -

Eerste regel: *Fillis schoon gy 't my verwyf*

Wijsaanduiding: *Chers amis le verre en main*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: André Campra

Vindplaats melodie: *L'Europe Galante*, Akte I, scene 3

Bijzonderheden: De titel van deze melodie luidt in *L'Europe Galante: Air des Paysants*

6. Lief, gy zyt voor myn rust gebooren

The image shows a musical score for a song. It consists of four staves of music in treble clef, 3/4 time signature, with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The lyrics are: 'Lief gy zyt voor myn rust ge boo ren; Myn an dre ziel! myn uit ver koo'. The second staff continues the lyrics: 'ren, Toon aan my eens uw' we der min!_____ Of an ders moet ik, door een'. The third staff continues: 'vuur, ver bran den, Een vuur, dat Pa fos ko nin gin, Door u, ont stak. Myne En ge lin, Gy sloegt myn'. The fourth staff concludes the lyrics: 'hert, gy sloegt myn hert en ziel in ban - den.'

Lief gy zyt voor myn rust ge boo ren; Myn an dre ziel! myn uit ver koo
ren, Toon aan my eens uw' we der min!_____ Of an ders moet ik, door een
vuur, ver bran den, Een vuur, dat Pa fos ko nin gin, Door u, ont stak. Myne En ge lin, Gy sloegt myn
hert, gy sloegt myn hert en ziel in ban - den.

Lief gy zyt voor myn rust gebooren

Nummer en pagina: Nr. 10, p. 15

Titel: -

Eerste regel: *Lief gy zyt voor myn rust gebooren*

Wijsaanduiding: *Quand Iris*

Dichter: H. van der Mark

Componist: -

Vindplaats melodie: *Mengelzangen en zinnebeelden*, 1694, p. 42.

Bijzonderheden: -

7. Drooge Jasper, dun van beenen

Droo ge Jas per, — dun van bee - nen, — Loop je noch al — zon der wyf? 'tSchynt je
vreest voor — blaau we schee nen, — En je wordt vast — out en styf: Lie ve maat je hebt uw
jaa ren, Kom — je nu niet haast te paa ren, Denk vry dat men u met reën Noe men zal een droo ge Queên:

Drooge Jasper, dun van beenen

Nummer en pagina: Nr. 11, p. 16

Titel: *Geen beter staat Als Middelmaat*

Eerste regel: *Drooge Jasper, dun van beenen*

Wijsaanduiding: *Liefste gy zyt ongestadig*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: -

Vindplaats melodie: *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal 1673, p. 105.*

Bijzonderheden: Aan het begin van de melodie wordt vermeld dat het een 3/2 maat betreft. ,
Ik heb de melodie in 3/4 maat genoteerd. Elke noot heeft de helft van zijn
originele notenwaarde.

8. Wat is'er meer op aarde te wenschen

Wat is' er meêr op aar de te wen schen Als zoe te min, die 'tal les be
houdt; Want wat niet mint raakt haast aan 'tver slens sen,
En al les wat' er leeft _ wort doot en kout.

The image shows a musical score for a song. It consists of three staves of music in G major (one sharp) and 3/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff has 8 measures, the second has 8 measures, and the third has 8 measures. The lyrics are: 'Wat is' er meêr op aar de te wen schen Als zoe te min, die 'tal les be' on the first staff; 'houdt; Want wat niet mint raakt haast aan 'tver slens sen,' on the second staff; and 'En al les wat' er leeft _ wort doot en kout.' on the third staff. The music is written in a simple, clear style with a treble clef and a key signature of one sharp (F#).

Wat is'er meer op aarde te wenschen

Nummer en pagina: Nr. 13, p. 20
Titel: Oprecht te Getrouw
Eerste regel: *Wat is'er meer op aarde te wenschen*
Wijsaanduiding: *Suivons l'amour c'est lui qui nous mêne*
Dichter: Cornelis Sweerts
Componist: Jean-Baptiste Lully
Vindplaats melodie: *Amadis*, LWV 63/12
Bijzonderheden: -

9. Myn Rozemond vertoont al't zoet

Myn Ro ze mond ver toont al't zoet Der lie ve Len teop mond en
wan__ gen, Nu zy myn lief deen le__ ven voedt, Schoon__ zy myn zin nen houdt
ge van gen Ik wensch dat my ne vlam, als my haar mond je kust, nooit werdt ge heel ge
blust. [Ik wensch dat my ne vlam, als my haar mond je kust nooit werdt ge heel ge blust.]

Myn Rozemond vertoont al't zoet

Nummer en pagina: Nr. 15, p. 23

Titel: -

Eerste regel: *Myn Rozemond vertoont al't zoet*

Wijsaanduiding: *Tranquilles coeurs*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Le triomphe de l'amour*, LWV 59/3.

Bijzonderheden: -

10. Fillis het staat nu te dugten

The image shows a musical score for the song 'Fillis het staat nu te dugten'. It consists of four staves of music in 3/4 time, with lyrics written below each staff. The key signature has one flat (B-flat).

Fil lis het staat nu te dug ten, Dat gy noch eens___ zult zug ten Door 'tzel ve
vuur dat___ my___ ver___ teert; Hoe koel gy zyt, als u de___Min, o ver heert:
Zal licht het zoet dat gy be geert, Heel smaad lyk van u vluch ten. Dies eer gy dit ver
maak ont beert, Ver zacht myn dood ly keon ge nuch___ ten.

Fillis het staat nu te dugten

Nummer en pagina: Nr. 18, p. 28

Titel: -

Eerste regel: *Fillis het staat nu te dugten*

Wijsaanduiding: *Noch op de zelve Wyze*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk, 1709, p. 26.*

Bijzonderheden: Bij de Bes in maat 18 staat in *Boertige en ernstige minnezangen* een B.

11. O aangename velden

O, aan ge na me vel den, En al ver quik kend groen,___ Wie
kan de vreug de mel den Die steeds de boer tjens voën:___ Wan neer ik eens mag we zen By
u, myn En ge lin,___ Geen vreugt zo hoog ge pree zen, Als dat ik u be min. ___

The image shows a musical score for the song 'O aangename velden'. It consists of three staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of two flats (B-flat and E-flat), and a 6/8 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are printed below the notes, with some words underlined. The second and third staves continue the melody and lyrics. The piece ends with a double bar line.

O aangename velden

Nummer en pagina: Nr. 20, p. 31
Titel: *Samenspraak tusschen Kreles en Marretje*
Eerste regel: *O, aangename velden*
Wijsaanduiding: *De liefde van ons Meisjen*
Dichter: -
Componist: -
Vindplaats melodie: *Hs Volksmelodieën, 1755 en 1773, p. 69.*
Bijzonderheden: -

12. Vrinden laat ons vrolyk wezen

Vrin den laat ons vro lyk we zen By de Lief de, by de wyn, Want zy
kun nen elk ge nee zen, Van ver driet, van smart en pyn. Nooit een be ter art se
ny, Wilt gy die slechts wel ge brui ken; Gy zult als een bloem ont
lui ken, Want geen kruid je haalt er by.

Vrinden laat ons vrolyk wezen

Nummer en pagina: Nr. 24, p. 38

Titel: *Lof van de liefde ende wyn*

Eerste regel: *Vrinden laat ons vrolyk wezen*

Wijsaanduiding: *Op de zelve wyze als hier vooren – Orithie du Triomphe de l'amour*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Triomphe de l'amour, LWV 59/26.*

Bijzonderheden: -

13. De liefde van het Meisje

De lief de van het Meis je, Ge duurt maar voor een tyt;___ Of

Pleun tje glat van vleis je, Dan nooit het vry en lydt,___ Zy weet voor u geen baan tje, Loop

el ders heen, en vrydt,___ Of wacht my in dat laan tje, Gy licht hart als gy zyt. ___

The image shows a musical score for the song 'De liefde van het Meisje'. It consists of three staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 6/8 time signature. The melody is written on a five-line staff with various note values and rests. Below the first staff, the lyrics 'De lief de van het Meis je, Ge duurt maar voor een tyt;___ Of' are aligned with the notes. The second staff continues the melody, with lyrics 'Pleun tje glat van vleis je, Dan nooit het vry en lydt,___ Zy weet voor u geen baan tje, Loop' underneath. The third staff concludes the piece with a double bar line, and the lyrics 'el ders heen, en vrydt,___ Of wacht my in dat laan tje, Gy licht hart als gy zyt. ___' are placed below it.

De liefde van het Meisje

Nummer en pagina: Nr. 29, p. 48

Titel: -

Eerste regel: *De liefde van het Meisje,*

Wijsaanduiding: *Attendez moy sous l'orme*

Dichter: -

Componist: Jean-François Regnard

Vindplaats melodie: *Hs Volksmelodieën, 1755 en 1773*

Bijzonderheden: -

14. Gryze Rynstroom, wiens gewelt

Gry ze Ryn stroom wiens ge welt Al le wa___ teren komt
ter gen En uit Zwit ser_lant sche ber gen, (Als het ys en sneeu jagt smelt, En ge
he le plas sen re gent, Schiet tot door den stigt schen boôm, En zo veel lan dou wen
ze gent, Als' er leg gen aan zyn' zoom;

The image shows a musical score for a song. It consists of four staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature (C). The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes, with some words underlined. The second staff continues the melody and includes a parenthetical phrase. The third staff continues the melody and includes a parenthetical phrase. The fourth staff concludes the melody with a double bar line.

Gryze rynstroom, wiens gewelt

Nummer en pagina: Nr. 30, p. 49

Titel: *Amyntas klagten over zyn vertrek van den Ryn*

Eerste regel: *Gryze Rynstroom, wiens gewelt*

Wijsaanduiding: *Belle Iris*

Dichter: M

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Ballet de l'Impatience, LWV 14/2*

Bijzonderheden: -

15. Ach! felle pylen van de Min

Ach! fel le py len van de Min, Moet ik u in myn ou—
den dag be zuu ren, En voelt geen jonk heit die quet zuu ren, Waer vlucht zy
daar, die stuur sche Her de rin? Waer blyft myn Fil lis, vlucht zy heen,
En laat my, aen den oe ver, dus al leen Voor rot sen, en me doo ge loo ze ber gen,
myn min ne zucht, Om my te ter gen, Sprey en door de lucht?

Ach! felle pylen van de min

Nummer en pagina: Nr. 35, p. 61

Titel: *Damons klachte over 't vertrek van Fillis*

Eerste regel: *Ach! felle pylen van de Min*

Wijsaanduiding: *Courante de la bare*

Dichter: -

Componist: Pierre Chabanceau de la Barre

Vindplaats melodie: *Innerlyke ziel-tochten op 't H. Avondmaal, 1673, p. 168.*

Bijzonderheden: -

16. Schoone Klimeen, die door uw' lonken

Schoone Klimeen, die door uw' lonken Myn ziel traag in 'tver lan gen
houdt: Uw oog kan 'smin naars hart ont von ken, Dat brandend noch op uw ver
trouwt. Schoone Klimee ne, laat uw lie ve straa len Geen oor zaak wee zen
van my ne pyn: Uw trouw heit moet al leen myn min be taa len,
Waar af gy zult ge tui gen zyn.

Schoone Klimeen die door uw lonken

Nummer en pagina: Nr. 36, p. 64

Titel: -

Eerste regel: *Schoone Klimeen, die door uw'lonken*

Wijsaanduiding: *Besneeuwde Velden*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk, 1709, p. 58.*

Bijzonderheden: -

17. Schoone Bruit ontfang dees kroon

Schoo ne Bruit ont fang dees kroon Op uw hoofd en — blon de
ha ren, Ryk van roos en — lau wer bla ren, O wat valt de min hier schoon? Wie kan
zy ne krach ten mel den. En de vlam men die hy sticht? d'Al ler stryt baar ste oor logs
hel den Val len voor zyn schicht te licht.

Schoone bruut ontfang dees kroon

Nummer en pagina: Nr. 38, p. 69

Titel: *Bruiloftszang*

Eerste regel: *Schoone Bruit ontfang dees kroon*

Wijsaanduiding: *Belle Iris*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Ballet de l'Imaptience, LWV 14/2*

Bijzonderheden: -

18. Even als de Zonnebloem

The image shows a musical score for the song 'Even als de Zonnebloem'. It consists of four staves of music in a single system, written in a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a common time signature (C). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat, and a common time signature. The lyrics under the first staff are: 'E ven als de Zon ne bloem, Staat en spie gelt met haar'. The second staff continues the melody with lyrics: 'oo gen, Steets ter he mel waart ge too gen, Naar het licht, haar lust en roem. Zo gaat'. The third staff continues with lyrics: 'Ku pi doo tje loe ren, Op het Vry er lyk ge slacht, Om 'tzyn py len toe te'. The fourth staff concludes the piece with lyrics: 'voe ren, Hoe het daar noch minst op dacht.' The music features various note values including quarter, eighth, and sixteenth notes, as well as rests and accidentals.

E ven als de Zon ne bloem, Staat en spie gelt met haar
oo gen, Steets ter he mel waart ge too gen, Naar het licht, haar lust en roem. Zo gaat
Ku pi doo tje loe ren, Op het Vry er lyk ge slacht, Om 'tzyn py len toe te
voe ren, Hoe het daar noch minst op dacht.

Evenals de Zonnebloem

Nummer en pagina: Nr. 41, p. 75

Titel: -

Eerste regel: *Evenals de Zonnebloem*

Wijsaanduiding: *Belle Iris*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Ballet de l'Impatience*, LWV 14/2

Bijzonderheden: -

19. O Fillis! die in zuivre deugt

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in G major, 6/8 time. The first staff contains the first line of the melody, and the second staff contains the second line. The lyrics are written below the notes.

O Fil list die in zui vre deugt, Noch schoon der zyt dan in uw we zen Die u in
deugt het meest ver heugt, Wiens schoon heit waar dig is ge pre zen.

O Fillis! die in zuivre deugt

Nummer en pagina: Nr. 42, p. 77

Titel: *Aan Fillis*

Eerste regel: *O Fillis! die in zuivre deugt*

Wijsaanduiding: *Als ik myn Fillis kussen mag*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: -

Vindplaats melodie: *Mengelzangen* van Andries Pels, 1717, p. 56.

Bijzonderheden: De herhaling die in de eerste strofe staat, komt niet voor in de muziek. De tweede strofe klopt wel.

20a. Die aan 't gout eerst heeft gebonden

Die aan 'tgout eerst heeft ge bon den, Min en haa re keur ver kragt. Die heeft
eerst de min ge schon den, En de ram pen voort ge bragt Die by dui zend 'tmin__ nen__
vol gen, (Schoon niet uit de min ge teelt) Dat zo plaeg ziek en ver bol gen Daeg lyx
soo veel par ten speelt, Dat zo plaeg ziek en ver bol gen Daeg lyx soo veel par ten speelt,

Die aan't gout eerst heeft gebonden

Nummer en pagina: Nr. 44, p. 80

Titel: *Aurea nunc vere sunt saecula*

Eerste regel: *Die aan 't gout eerst heeft gebonden*

Wijsaanduiding: *La beaute la plus severe/L'hymen seul ne sauroit plaire*

Dichter: -

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Atys*, LWV 53/75

Bijzonderheden: De tekst is op beide melodieën te zingen. Er zijn twee transcripties

20b. Die aan 't gout eerst heeft gebonden

Die aan 't gout eerst heeft ge bon den, Min en haa re keur ver kragt.

Die heeft eerst de min ge schon den, En de ram pen voort ge bragt

Die by dui zend 'tmin nen vol gen, (Schoon niet uit de min ge teelt)

Dat zo plaeg ziek en ver bol gen Daeg lyx soo veel par ten speelt,

Die aan't gout eerst heeft gebonden

Nummer en pagina: Nr. 44, p. 80

Titel: *Aurea nunc vere sunt saecula*

Eerste regel: *Die aan 't gout eerst heeft gebonden*

Wijsaanduiding: *La beaute la plus severe/L'hymen seul ne sauroit plaire*

Dichter: -

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Atys*, LWV 53/76

Bijzonderheden: De tekst is op beide melodieën te zingen. Er zijn twee transcripties

21. Klorinde myn leven

The image shows a musical score for the song 'Klorinde myn leven'. It consists of four staves of music in a 3/4 time signature, with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: 'Klo rin de myn le ven, Die ik er be min; En_ nooit zal be'. The second staff continues: 'gee ven, Maar eeu wig be zin; Gy_ gaat voor my vluch ten, En licht met myn smart, En'. The third staff continues: 'laat my myn zuch_ ten, _ Noch_ smoo_ ren_ in_ 'thart Dus_ te gen de_'. The fourth staff continues: 're den, Ont_ fonkt gy myn_ hart, _ En 'tblyft noch_ op he den, _ In strik ken ver wart,'.

Klo rin de myn le ven, Die ik er be min; En_ nooit zal be
gee ven, Maar eeu wig be zin; Gy_ gaat voor my vluch ten, En licht met myn smart, En
laat my myn zuch_ ten, _ Noch_ smoo_ ren_ in_ 'thart Dus_ te gen de_
re den, Ont_ fonkt gy myn_ hart, _ En 'tblyft noch_ op he den, _ In strik ken ver wart,

Klorinde myn leven

Nummer en pagina: Nr. 45, p. 82

Titel: -

Eerste regel: *Klorinde myn leven*

Wijsaanduiding: *Ach liefde zoet lyden*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Mengelzangen en zinnebeelden, 1694, p. 48*

Bijzonderheden: -

22. Wil my slechts uw hart vergonnen

Wil my slechts uw hart ver gon nen, Ach! myn grootst — ge luk,

'kZou niet meer der wen schen kon nen, Schoo ne, help my uyt — den druk,

Wil my slechts uw hart ver gon nen, Ach myn grootst — ge luk, Voelt

gy dan uw hartje ver won nen, Geef 'et my die voor u buk, Wil my slechts uw

hart ver gon nen, Ach myn grootst — ge - luk.

Wil my slechts uw hart vergonnen

Nummer en pagina: Nr. 48, p. 88

Titel: *Uit de verliefde Rykaart*

Eerste regel: *Wil my slechts uw hart vergonnen*

Wijsaanduiding: *Un Coeur maître de lui même &c.*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Le Triomphe de l'amour, LWV 59/31*

Bijzonderheden: -

23. 't Is van daag een blyden dag

'tIs van daag een bly den dag, — Dat men vreugd — be — dry ven mag, — Zin gen,
sprin gen, dan sen, kwee len, Op de rom — mel — pot te spe len. Dats — raar, — dats —
raar, — Kat jen is — van — daag een jaar.

't Is van daag een blyden dag

Nummer en pagina: Nr. 49., p. 89

Titel: *Op het verjaaren van K.D. Ridder, op vastenavond*

Eerste regel: *'t Is van daag een blyden dag*

Wijsaanduiding: *Jacob, hoe neemt gy de zaak op / Korte kousjes lange klinken*

Dichter: Thomas Asselyn

Componist: -

Vindplaats melodie: *Zangwijzen van Oud-Nederlandse Volksliederen, 1730, nr. 29*

Bijzonderheden: Dit is een transcriptie van een melodie met de titel *Korte kousjes lange klinken*

24. 't Watertje dat zyn volle vloet

The image shows a musical score for the song 't Watertje dat zyn volle vloet. It consists of two staves of music in G major (one sharp) and common time. The first staff contains the first line of the melody, and the second staff contains the second line. The lyrics are written below the notes.

'tWa ter tje dat zyn vol le vloet Sraag met le ven de a ders voedt, En zyn spruy tje

Looft op't Kruy tje Dat aan deaard haar sier sel__leent. Springt uyt geen a ders, zo gy meent.

't Watertje dat zyn volle vloet

Nummer en pagina: Nr. 50, p. 90

Titel: -

Eerste regel: 't Watertje dat zyn volle vloet

Wijsaanduiding: Windeke, daer het bos af drilt

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal* van Hieronymus Sweerts, 1673, p. 139.

Bijzonderheden: Dit lied wordt voorafgegaan door een tekst uit *Eclogie X* van Virgilius

25. Vrienden wil je vrolyk zyn

Vrien den wil je vro lyk zyn, Wilt al le ach ter docht ver ban nen, Vrien den
wil je vro lyk zyn, By de_ vrien den by den wyn, Weest geen vrien den in den
schyn, Tracht u_ krach ten in te spannen, Om te haa ten dat fe nyn *Vrien den*
wil je vro lyk zyn, Wilt al le ach ter docht ver ban nen, Vrien den wil je vro lyk
zyn, By de_ vrien den by den wyn,

Vrienden wil je vrolyk zyn

Nummer en pagina: Nr. 53, p. 96

Titel: -

Eerste regel: *Vrienden wil je vrolyk zyn*

Wijsaanduiding: *Chers amis le verre à main*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: André Campra

Vindplaats melodie: *L'Europe Galante*, Akte I, scene 3

Bijzonderheden: -

26. Als Kupidoetje

Als Ku pi doo tje, Kreeg Ro zin de in zijn ge__zicht, Waag de__hy zo
me nig__schoot je, En ver loor zo me nig schicht; Als haar di a man ten__hart,
Heeft zyn py len uit ge tart, Toen zy riep, o Min ne goot je, Koop_eerst__bril__len__op de mart.

Als Kupidoetje

Nummer en pagina: Nr. 54, p. 99

Titel: *Hy stooft de harten.*

Eerste regel: *Als Kupidoetje*

Wijsaanduiding: *La Lande*

Dichter: Kw.

Componist: -

Vindplaats melodie: *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal* van Hieronymus Sweerts, 1673, p. 135

Bijzonderheden: Dit lied wordt voorafgegaan door een zinnebeeld.

27. Luchtige Teeuwis die altyd

The image shows two staves of musical notation in G major (one sharp) and common time. The first staff contains the melody for the first line of the song, and the second staff contains the melody for the second line. The lyrics are written below the notes.

Luch ti ge Teeu wis, die al tyd, Smaa lig sprak van__ min en meid. En voor trou wen,
Scheen te grou wen, Kreeg de min eens__ ach ter__'tgat, Waar op hy geen ge dach ten had.

Luchtige Teeuwis die altyd

Nummer en pagina: Nr. 60, p. 114

Titel: *De Veranderde Minnehaater*

Eerste regel: *Luchtige Teeuwis die altyd*

Wijsaanduiding: *'t Windeken, daar den bosch af dritt*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Mengel-stoffe van veelerlei stichtelijke gezangen* van Carolus Tuinman, 1709, p. 118.

Bijzonderheden: Dit lied wordt vooraf gegaan door een zinnebeeld met als opschrift: *Hy vlucht met de pyl in 't hart*

28. Zoete muscadelle teugen

Zoe te Mus ca del le teu gen, Kun nen ons het hart ver
heu gen, Wyn die doet ons vro lyk zyn, Zeg waar om dan niet in ge schon ken, [in ge
schon ken,] Wyn tje kan ons [Wyn tje kan ons] hart ont fon ken, Want daar
vreugt is, want daar vreugt is voegt geen pyn, [Want daar vreugt is, want daar
vreugt is, voegt geen pyn,] Salus tig drinkt eens uit, Die drup pe len, die drup pe len, die
drup pe len, [die drup pe len,] [Drink nu tot dat het stuit] Drink nu drink tot dat het stuit, tot dat het
stuit Men ziet de wyn zelf hup pe len Dus leegt, nu glas en fluit De wyn maakt ons het
hart, het hart, het hart vol vreugt het hart vol vreugt Want vro lyk heid, pas
wel de jeugt, past wel by de jeugt.

Zoete muscadelle teugen

Nummer en pagina: Nr. 62, p. 117

Titel: 60. Zang

Eerste regel: Zoete muscadelle teugen

Wijsaanduiding: Goelyk Meisje zoete Bekje

Dichter: A.S.

Componist: -

Vindplaats melodie: *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*, Haags exemplaar, 1696-1699, p. 10.

Bijzonderheden: Enkele woorden worden in de tekst te vaak genoemd. De transcriptie heeft dezelfde herhalingen als het lied in *Nieuwe boertige en ernstige minnezangen*. De herhalingen die niet in de tekst staan, maar wel noodzakelijk zijn om het lied kloppend te krijgen, heb ik tussen vierkante haken gezet.

29. Dank heb Sina die de Thee

Dank heb Si na die de Thee, Ons deelt mee: Dat ons hel lept vro lyk
we zen, Want dit kruid is aan ge naam, 'tMaakt ons tot veel goets be quaam. Daar om
moet de Thee zyn ge pre zen, [Daar om moet de zyn ge pre zen,]

The image shows a musical score for the song 'Dank heb Sina die de Thee'. It consists of three staves of music in G major and 3/4 time. The lyrics are written below the notes, with some words underlined to indicate syllable placement. The first staff contains the first line of the song, the second staff the second line, and the third staff the third line, which includes a bracketed phrase that repeats the first line's melody.

Dank heb Sina die de Thee

Nummer en pagina: Nr. 66, p. 123

Titel: *Theelied*

Eerste regel: *Dank heb Sina die de Thee*

Wijsaanduiding: *Is 'er grooter vreugt op aard / Venus die ontvonkte mars*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Zedezangen en stigtelyke liederen &c.* van Jan van Hoogstraten, 1708, p. 133

Bijzonderheden: De laatste versregel komt in de muziek tweemaal voor.

30. Ach Kloris waarheen

Ach Kloris waar heen, Aan hoor myn ge ween, En wil niet steeds
vluch ten, Maar stil eensmyn zuch ten, En stel my te vreên; Ai wil nietver ach ten, Myn
zuch ten en klach ten, Vlie niet meer, o neen, Hoe is't dat gy meugt, De lief de veer
zaa ken. Gy hoort eens te haa ken, Naar de zoet ste vreugt: Maar 'kzie uw zin, Buigt
mê voor de Min, Uw kaak jes die bloo zen, Veel fris ser dan roo zen. Hy daalt tot u
in: Ik zie myn druk, Tot spyt van myn haa ters, nu keert in ge luk.

Ach Kloris waarheen

Nummer en pagina: Nr. 67, p. 125

Titel: -

Eerste regel: *Ach Kloris waar heen*

Wijsaanduiding: *Aimable Vainqueur*

Dichter: -

Componist: André Campra

Vindplaats melodie: *Hésione*, 1700, Akte III, scene 5

Bijzonderheden: -

31. 'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen

'k Wil op Ve-nus snaa ren niet meer veede len, Want zy brengt de ryk - ste tot
beede len. = = = = = = = = = = = = = = = = Al haar ge
zoen,, Is haar te doen, Om boer of eede len, Kaal te pluk ken als een hoen.

'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen

Nummer en pagina: Nr. 70, p. 129

Titel: -

Eerste regel: 'k Wil op Venus snaaren niet meer veedelen

Wijsaanduiding: *C'est le Dieu des eaux qui va paroître*

Dichter: -

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: Isis, LWV 54/4

Bijzonderheden: Afgaand op de tekst, lijkt het dat dit een korte versie van de melodie moet zijn. Er worden vier maten overgeslagen. Die zijn wel genoteerd in de transcriptie.

32. Gy zyt nu Jarig

The image shows a musical score for the song 'Gy zyt nu Jarig'. It consists of three staves of music in G major, 3/4 time. The lyrics are written below the notes. The first staff contains the first line of the song, the second staff the second line, and the third staff the third line. The lyrics are: 'Gy zyt nu Ja rig,, Waar de zûs ter op dees ___ dag, 'kWensch dat ___ gy dan niet zyt ___ ka rig, Nu men u ver jaa ren mag, Want al schaf je bout of ___ taart, Nie mant is' er voor ver vaart. Ben ik slechts niet wat voor ba rig, Of ___ is ___ 'niet ___ de ___ moei te waardt.'

Gy zyt nu Ja rig,, Waar de zûs ter op dees ___ dag, 'kWensch dat ___ gy dan
niet zyt ___ ka rig, Nu men u ver jaa ren mag, Want al schaf je bout of ___ taart, Nie mant is' er
voor ver vaart. Ben ik slechts niet wat voor ba rig, Of ___ is ___ 'niet ___ de ___ moei te waardt.

Gy zyt nu Jarig

Nummer en pagina: Nr. 71, p. 129

Titel: K. Zw. Aan Juffer S. de la Fontaine op haar Verjaren

Eerste regel: Gy zyt jarig

Wijsaanduiding: La Lande

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: -

Vindplaats melodie: *Innerlycke zieltochten op 't H. avondmaal* van Hieronymus Sweerts, 1673, p. 135

Bijzonderheden: -

33. Point de chagrin dans notre vie

Point de cha grin dans no__ tre vi e, By jon ge jaa ren voegt wel de
vreugt, Ban__ nis sons la me lan co li e, Want hier be droeft te zyn____ is juist geen deugt,

The image shows two staves of musical notation in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff contains the first line of the melody, and the second staff contains the second line. The lyrics are written below the notes, with some words underlined to indicate syllable placement.

Point de chagrin dans notre vie

Nummer en pagina: Nr. 72, p. 131

Titel: -

Eerste regel: *Point de chagrin dans notre vie*

Wijsaanduiding: *Suivons l'amour c'est lui &c.*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Amadis*, LWV 63/12

Bijzonderheden: -

34. Vriend neem 't glas in de hand

Vriend neem 'tglas in de hand, Kom en hou ge sta dig stant *Vriend neem*
'tglas in de hand, *Komen hou ge sta dig stant* Veeg uit de fluit,, Zing o ver luit, En eer het
nat dat daar uit schuimt en spat, *Veeg uit de fluit,, Zing o ver luit, En eer het*
nat dat daar uit schuimt en spat, *Neem 'tglas nu ras, ge schon — ken recht van*
pas, *Neem 'tglas nu ras, ge schon — ken recht van pas, Al die het houdt met dit*
vocht, *Voelt geen min ne tocht, Al die het houdt met dit vocht, Voelt geen min ne tocht,*
Maar volgt gy Ve nus zin, Zo raakt gy ver wart door min, Maar volgt gy Ve nus
zin, Zo raakt gy ver wart door min, Myn vriend ver ban de smart Van 'tmin nen uit het
hart. Myn vriend ver ban de smart, Van 'tmin nen uit het hart. 'Zal voor u be ter
zyn,, Kom hou het met den wyn, want lief de geeft al tyd veel smart en pyn, Goôn, 'tschoon,

loon, volgt op uw ge boôn, Va der van't nat,, — gy maakt ons zat, Wat zou
 'tzyn zonder de wyn Zy is een me de cyn, Wat zou 'tzyn zonder de wyn, Zy is een me de
 cyn, Va der van het nat, Gy maakt ons zat, Wat zou het zyn, zon — der de wyn, Va der
 van tnat — Gy maakt ons zat Wat zouhet zyn zonder de wyn Die nek tar is een me di
 cyn — [Wat — zou het zyn — zon — der de wyn — Die — nek tar is — een — me de
 cyn — Wat — zou het zyn — zon — der de wyn — Die — nek tar is een me di cyn], *Zo wy
 der ven, wy zwer ven, wy ster ven, [Zo wy der ven, wy zwer ven, wy ster
 ven,]* Maar als het glas is in — ons ge welt, Daer hoeft niets meer ge melt [Maar als het
 glas is in — ons ge welt, Daer hoeft niets'meer ge melt,] Lief heb bers van het nat,, Men — vol
 ge dees ge boon, Zo werdt men van de Goôn,, Ver — ciert met ee ne kroon [Lief heb
 bers van het nat,, Men vol — ge dees ge — boon, Zo werdt men van de Goôn,, ver ciert —

_ met ee ne kroon] Ons_ vreugd_ be_ dryf_ is_ zin_ gen_ en_ dans_ sen met krans
 sen, [Ons_ vreugd_ be_ drijf_ is_ zin_ gen_ en_ dans sen met krans sen,] Hier een stem en
 daaren fluit, De vreug deis nim mer uit, [Hier een stem en daaren fluit, De
 vreug deis nim mer uyt, Hier een stem en daar en fluit de vreug_ de_ is nim mer
 uit,] Ban dan vry_ de min_ uit uw zin, [Ban dan vry_ de min_ uit
 uw zin,] En hou u by dees drank, En gy zult niet_ ligt wor den krank. [En hou u by dees
 drank] en gy zult le ven vry en vrank

Vriend neem 't glas in de hand

Nummer en pagina: Nr. 73, p. 132

Titel: -

Eerste regel: *Vriend neem 't glas in de hand*

Wijsaanduiding: *Chaconne de Phaëton*

Dichter: -

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Phaëton*, LWV 61/40

Bijzonderheden: De herhalingen die in het lied staan aangegeven zijn in de transcriptie cursief weergegeven. De herhalingen die zijn toegevoegd om het lied kloppend te maken, zijn tussen haken geplaatst.

35. 'k Ben nu vry van de slaverny

'k Ben nu vry, Van de sla ver ny, Die myne ziel in haar ge_welt ge
klu_y stert hiel; Al myn e lent, heeft nu een end, Ter wyl myn hart, door min__ne smert, ge
py nig't werdt: beel u niet in, Dat gy tot min, my ooit wer krygt, Wech I ris uyt myn zin
zin Ik__ ben__nu moe__ van__ u we min en trot__ze zin, In__
dien__'tge moed van een ver lief den bloed, De quel__ling zoet__ge voelt,__die gy__hem ly__den
doet, Die sul__ ga__ vry__ van hier, en praat__ daer__ van__zyn min__ne
vier,__Want by__ ons ziet, men geen__ ver driet, de min god treft ons niet, met al de

py len, dien hy schiet; Ga vry naar an dre plaat sen heen, wilt gy zyn aan ge been, on
dank bre, dus krygt gy uw loon, Al waart gy hon dert maal so
schoon, want geen van ons is nu zo mal dat hy zich ooit ont rus ten
zal, Wree de Min! men acht uw magt hier niet met al, Laat
on ze har ten vry met vre de, te ver geefs is uw ge-welt.
Want gy zyt maer een kinddat ons geen wet ten stelt

'k Ben nu vry

Nummer en pagina: Nr. 76, p. 139

Titel: -

Eerste regel: 'k Ben nu vry

Wijsaanduiding: *Ouverture du Triomphe de l'Amour*

Dichter: -

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Triomphe de l'Amour*, LWV 59/1

Bijzonderheden: De laatste twee versregels kunnen niet herhaald worden. Het tweede gedeelte van dit lied wordt in Lully geschreven in een 6/4 maat. Ik heb het in mijn transcriptie in een 6/8 maat genoteerd.

36a. Zoete vrêe is meer dan schatten

Zoe te Vrêe [Zoe te Vrêe] is meer dan schat ten, [Zoe te Vrêe _____ Zoe te Vrêe _____ is meer dan schat ten,] Zoe te vrêe is't hoog ste goet, [Zoe te vrêe is't hoog ste goet,] Voor die ge rust in zyn ge moed, [Voor die ge rust in zyn ge moed,] Bra veert de geen dien 'tHeel al tracht teom vat _____ ten [Voor die ge rust in zyn ge moed, Bra veert de geen dien 'tHeel al tracht teom vat _____ ten. Voor die ge rust in zyn ge moed, Voor die ge rust in zyn ge moed, Bra veert de geen dien 'tHeel al tracht teom vat _____ ten. Zoe te Vrêe Zoe te Vrêe _____ is meer dan schat ten, Zoe te vrêe is t'hoog ste goet, Zoe te vrêe is't hoog ste goet,]

Zoet Vrêe is meer dan schatten

Nummer en pagina: Nr. 94, p. 184

Titel: -

Eerste regel: *Zoete Vrêe is meer dan schatten*

Wijsaanduiding: *Triomfée charmante Reine*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Roland, LWV 65/23*

Bijzonderheden: Het lied wordt in de opera tweemaal gezongen. De eerste keer door een solobassist, de tweede keer door het koor. Ik heb zowel een transcriptie gemaakt van de baspartij als van de sopraanpartij uit de koorversie. In de transcriptie pas ik dezelfde herhalingen toe als in het lied van Lully.

36b. Zoete vrêe is meer dan schatten

Zoe te Vrêe is meer dan schat ten, Zoe te vrêe is 'thoog ste goet, [Zoe te
Vrêe _____ Zoe te Vrêe _____ is meer dan schat ten, Zoe te
vrêe Zoe te vrêe is 'thoog__ ste goet] Voor die ge rust in zyn ge moed, Bra veert de
geen dien 'theel al tracht teom vat _____ ten [Voor die ge
rust in zyn ge moed Bra veert de geen dien 'theel al tracht teom vat _____
_____ ten Voor die ge rust in zyn ge moed Bra veert de
geen dien 'theel al dien 'theel al tracht teom vat _____ ten. Zoe te
Vrêe _____ Zoe te Vrêe _____ is meer dan schat ten, Zoe te
vrêe Zoe te vrêe is 'thoog__ ste goet,]

Zoet Vrêe is meer dan schatten

Nummer en pagina: Nr. 94, p. 184

Titel: -

Eerste regel: *Zoete Vrêe is meer dan schatten*

Wijsaanduiding: *Triomfée charmante Reine*

Dichter: Cornelis Sweerts

Componist: Jean-Baptiste Lully

Vindplaats melodie: *Roland*, LWV 65/23

Bijzonderheden: Het lied wordt in de opera tweemaal gezongen. De eerste keer door een solobassist, de tweede keer door het koor. Ik heb zowel een transcriptie gemaakt van de baspartij als van de sopraanpartij uit de koorversie. In de transcriptie pas ik dezelfde herhalingen toe als in het lied van Lully.

37. Wyntje, dat nu weer myn hart verheugt

Wyn tje, dat nu weer myn hart ver heugt, en my doet zulk een deugt, Van
lief de schuw hou ik 'tmet u Want gy my steeds ver heugt, Komthou den wy 'tmet de
Wyn, Komt laat ons vro lyk zyn, En den___ ken om geen tryn,_____ Het
wyn tje hem vreug de geeft, Die min nen de in droefheit leeft, Iklach er eens met de
min Hetwyn tje dat is' er myn___ zin, Kom___ schenkt' er___ dan weer wat in, Het
glaasje nu op myn hand, My al le zorg ver bandt, En 'tgeeft___ aan hem___ die
drinkt veel moet___ en veel ver stant.

Wyntje dat nu weer myn hart verheugt

Nummer en pagina: Nr. 99, p. 198

Titel: -

Eerste regel: *Wyntje dat nu weer myn hart verheugt*

Wijsaanduiding: *Amy rions bouvons chantons*

Dichter: -

Componist: -

Vindplaats melodie: *Boertige en ernstige minnezangen, vijfde druk, 1709, p. 185.*

Bijzonderheden: -